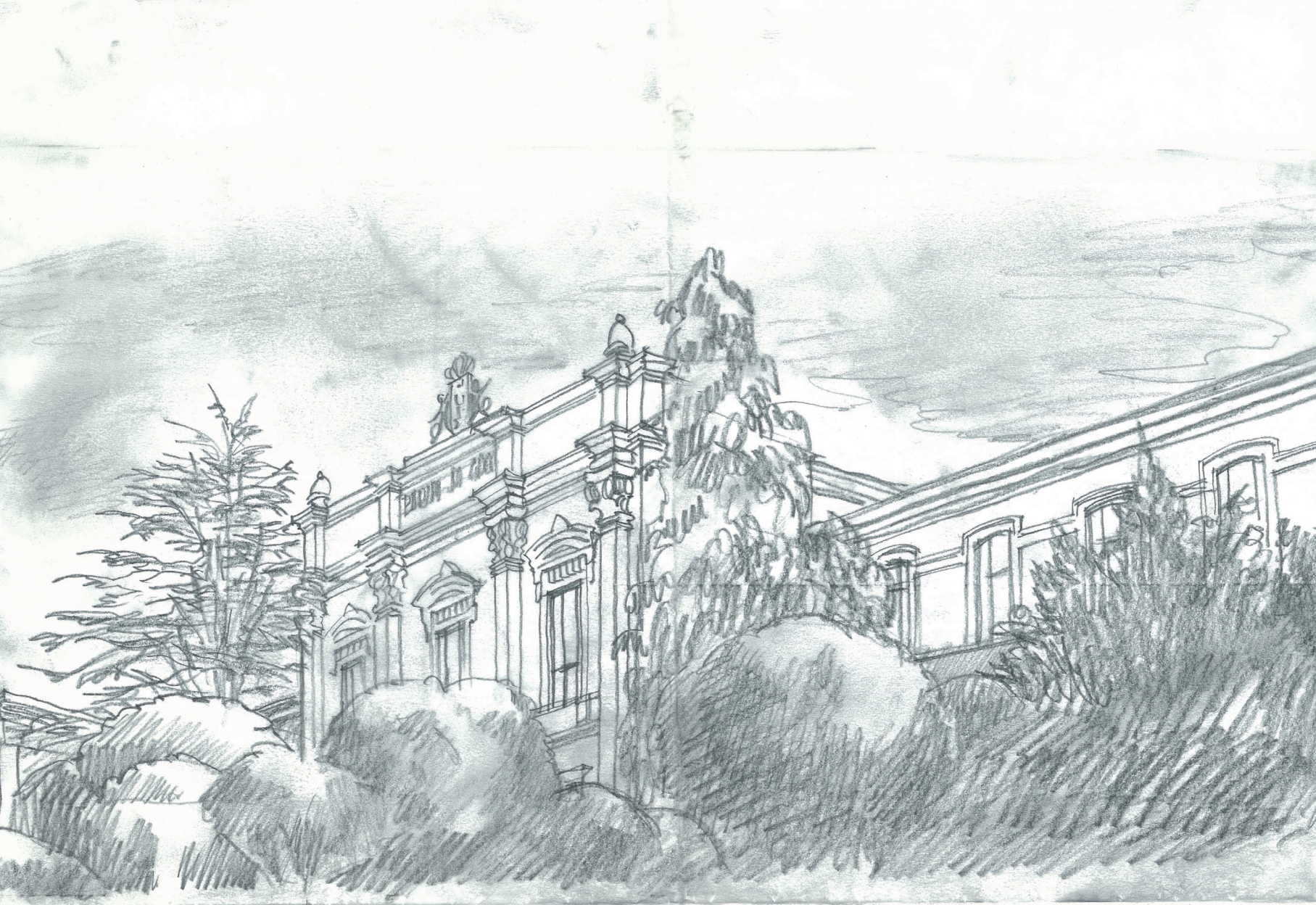

MANUAL PARLAMENTARIO

GUÍA PARA OS DEPUTADOS E DEPUTADAS
DO PARLAMENTO DE GALICIA

Edita

PARLAMENTO DE GALICIA

Autor do Texto

XOSÉ ANTÓN SARMIENTO MÉNDEZ

Mapas conceptuais

PATRICIA MURIAS GIL

Corrección lingüística

MARISA FERNÁNDEZ SOMOZA

Debuxos

JAVIER FREIRE GONZÁLEZ

Coordinación do Proxecto

JUAN RODRÍGUEZ

2011 © TODOLOS DEREITOS RESERVADOS

Deseño e maquetación

TRESPUNTOS

Impresión

EUROGRÁFICAS

D.L.

C 0000 2011

I.S.B.N.

978-84-7836-096-3

MANUAL PARLAMENTARIO

GUÍA PARA OS DEPUTADOS E DEPUTADAS
DO PARLAMENTO DE GALICIA

1/10

QUE DEREITOS E DEBERES TEÑEN AS SÚAS SEÑORÍAS?

9

2/10

COMO SE REALIZAN AS SESIÓNS NA CÁMARA?

43

3/10

COMO SE FAI UNHA LEI NO PARLAMENTO GALEGO?

57

4/10

QUE ESPECIALIDADES LEXISLATIVAS HAI NO PARLAMENTO?

71

5/10

COMO CONTROLA O PARLAMENTO O GOBERNO?

85

6/10

COMO COMPARECE A XUNTA ANTE O PARLAMENTO?

101

7/10	
QUE É O IMPULSO POLÍTICO?	109
8/10	
QUE DESIGNACIÓNS DE PERSOAS FAI A CÁMARA?	115
9/10	
COMO SE PRODUCE A ACCIÓN EXTERIOR DO PARLAMENTO?	131
10/10	
CALES SON AS FUNCIÓNS E OS APOIOS QUE LLES PRESTA O PERSOAL AO SERVIZO DO PARLAMENTO AOS DEPUTADOS?	137
GLOSARIO DE TERMOS PARLAMENTARIOS	147
BIBLIOGRAFÍA SOBRE O PARLAMENTO DE GALICIA	155

Pilar Rojo Noguera

PRESIDENTA DO PARLAMENTO DE GALICIA

Todos os que nos achegamos por primeira vez despois dun proceso electoral a unha cámara parlamentaria, experimentamos a grande responsabilidade que trae consigo o desempeño dun cargo público representativo. Responder ás esperanzas e desexos dos electores convértese a partir daquel momento nunha obsesión que a través das distintas iniciativas parlamentarias tentamos de materializar ao longo da lexislatura.

Nesta orde de cousas, os órganos reitores do Parlamento temos atribuída tamén a responsabilidade de introducir melloras no funcionamento da Cámara na procura dunha mellor eficiencia institucional do Parlamento. Velaí onde se acomoda a idea de publicar un Manual para o uso dos deputados e das deputadas autonómicas.

O mellor coñecemento do Poder público parlamentario por persoas que representan aos cidadáns e non teñen porque responder na súa extracción a esquemas electivos baseados nunha especialización técnica ou profesional, é decisivo para o logro dos obxectivos últimos que os electos teñen por diante.

O contido deste libro trata de facilitar o coñecemento da Institución a través da explicación dos seus procesos de funcionamento, que lle serven, en definitiva, para cumprir as funcións constitucionais que ten atribuídas.

Perfilase como un instrumento para optimizar o traballo do deputado e dos grupos parlamentarios nos que se integra, pois a mellora do labor do deputado é a mellora da Institución e, en definitiva, contribúe a incrementar a calidade democrática e do funcionamento da nosa autonomía política.

Co desexo de que este sexa un instrumento útil para todos e coa idea de que neste 30 Aniversario da Cámara os cidadáns poidan percibir os nosos impulsos de cercanía e mellora institucional, nace esta e outras propostas a levar a cabo ao longo de todo este ano.

QUE DEREITOS E DEBERES TEÑEN AS SÚAS SEÑORÍAS?

A posición institucional dos deputados e das deputadas de Galicia deriva do deseño constitucional do Estado autonómico que desde 1978 está vixente en España. Resulta imprescindible, pois, para unha correcta comprensión do seu status, centrar o rol das señorías autonómicas no noso ordenamento xurídico.

■ CANDO SE ADQUIRE A CONDICIÓN PLENA DE DEPUTADO?

Segundo o artigo 38 da Lei de eleccións ao Parlamento de Galicia, do 13 de agosto de 1985, unha vez realizadas as eleccións autonómicas e rematado o escrutinio, a Presidencia da Xunta Electoral de Galicia debe remitirle ao Parlamento a lista de parlamentarios e parlamentarias proclamados nas circunscricións electorais.

Este trámite é o derradeiro dos que integran o acto complexo previsto no artigo 108 da Lei orgánica do réxime electoral xeral, que parte:

1 | Da realización do escrutinio na circunscrición correspondente, que no caso das eleccións autonómicas é a provincia.

2 | Da apertura dun prazo para eventuais reclamacións ou protestas ante a Xunta Electoral central. Segundo o Acordo da Xunta Electoral central do 2 de xuño de 1995, as reclamacións presentadas só poden referirse a incidencias recollidas na acta da sesión das mesas ou do escrutinio das xuntas electorais. As reclamacións ou

os pedimentos xerais non poden ser admitidos. Precisamente esta cuestión é polémica no caso das eleccións ao Parlamento de Galicia, pois a reforma da lei galega de 1992 non lle atribúe competencias á Xunta Electoral de Galicia para coñecer os recursos contra a resolución de reclamacións nas eleccións autonómicas.

Posteriormente débeselles entregar copia certificada da acta do escrutinio xeral aos representantes das candidaturas que o soliciten e aos electos, se ben a lei permite que o envío das certificacións e credenciais se lles poida facer a estes últimos a través dos primeiros, o que facilita a comunicación e os trámites burocráticos da Administración electoral.

A proclamación feita pola Administración electoral, que segundo a doutrina da Xunta Electoral central é un acto público, atribúelle soamente ao deputado a condición de electo, de tal modo que para complementar

o que se coñece como «condición plena» deberá cumprir tres requisitos, que merecen tratamento diferenciado:

▲ | Como se tramita a credencial electoral ante a Administración parlamentaria?

O deputado proclamado electo obtén unha situación xurídica inatacable, pois firme o escrutinio xeral e o de proclamación de electos non cabe alterar o resultado dos ditos actos, nin aínda invocando presuntos erros materiais na acta de escrutinio xeral. Ademais, o Tribunal Supremo ten aclarado que o control xudicial da expedición das credenciais debe facerse pola vía do recurso contencioso-administrativo ordinario e non polo procedemento contencioso electoral previsto no artigo 109 da LOREX.

Posteriormente debe presentar na Oficina Maior (secretaría xeral) do Parlamento a

credencial expedida polo correspondente órgano da Administración electoral. Esta expresión do texto regulamentario queda delimitada polo artigo 18.i) da Lei de eleccións ao Parlamento de Galicia, que establece a competencia para expedir as credenciais de deputados á Xunta Electoral de Galicia, nos supostos de vacantes por falecemento, incapacidade e renuncia, unha vez rematado o mandato das xuntas electorais provinciais. *A contrario*, debe interpretarse que é a Xunta Electoral provincial o órgano competente para expedir as credenciais unha vez realizadas as eleccións autonómicas.

Distinto significado ten a remisión que a Presidencia da Xunta Electoral de Galicia lle fai ao Parlamento da lista de deputados proclamados nas distintas circunscricións electorais. Trátase, conforme o previsto no artigo 38 da Lei electoral galega, dun documento-resumo que pon fin de forma protocolaria ao procedemento electoral, pero

que non ten os efectos constitutivos da acta de deputado, que emite a Xunta Electoral provincial respectiva e que supón a culminación do proceso electoral de elección do deputado autonómico. ^o

B | Que incompatibilidades condicionan o acceso á condición plena de parlamentario?

A necesidade de que o parlamentario electo cubra a súa declaración de incompatibilidades preséntase como unha esixencia de carácter formal que tenta garantir a finalidade última da elección: que o mandato representativo se exerza con liberdade e sen perturbacións indebidas xeradas por outras responsabilidades non desexadas polo lexislador e que poden mediatizar a formación da vontade do deputado.

As sentenzas constitucionais, como a 19/1991, clarifican que a situación de servizos espe-

ciais dos funcionarios públicos que accedan á condición de parlamentario prevista na lexislación de función pública non é causa de incompatibilidade, senón consecuencia dela. Estas afirmacións do máximo intérprete da Constitución están a poñer de manifesto a dobro face das incompatibilidades, pois son:

1 | Unha obriga do deputado.

2 | Un mecanismo que privilexia a súa imparcialidade, especialmente desde a perspectiva da función pública.

O Tribunal Constitucional ditou dúas sentenzas relevantes sobre esta materia: a 72/1984 e a 12/1991. Sucintamente, afectan:

1 | A reserva de Lei electoral para a regulación das incompatibilidades e inelixibilidades dos deputados e senadores.

2 | A posibilidade de que a lexislación de función pública (naquel momento histó-

rico a Lei 30/1984) regule a situación na que quedan os funcionarios como consecuencia de encontrarse en determinadas situacións ao seren elixidos parlamentarios.

O mandato regulamentario de cubrir a declaración para os efectos do exame de incompatibilidades limitase aos datos relativos á profesión e aos cargos públicos que desempeñe. Porén, debe completarse coa necesaria presentación da declaración de bens patrimoniais e daquelas actividades que proporcionen ou poidan proporcionar ingresos económicos.

Encontrámonos ante un requisito preliminar condicionado á actividade posterior da Comisión do Estatuto do Deputado, de tal modo que esta fase se fai descansar substancialmente na *bona fides* do declarante, que baixo a súa responsabilidade pon en coñecemento da asemblea a súa situación persoal.

O problema interpretativo xorde no momento de aplicar a expresión regulamentaria «reflectindo os datos relativos á profesión e aos cargos públicos que desempeñen». Unha liña esexética defende que a mera presentación da declaración para os efectos de incompatibilidades sexa suficiente para adquirir a condición plena de deputado. Esta é a práctica seguida no Lexislativo autonómico, que soamente procede á análise formal da presentación por parte da Mesa da Deputación Permanente, no caso habitual de se tratar dun deputado que accede á condición de tal despois das eleccións autonómicas.

C | Que alcance ten a prestación de xuramento ou promesa polo deputado?

O artigo 108.8 da Lei orgánica de réxime electoral xeral establece a esixencia de xuramento ou promesa de acatamento á Consti-

tución para a toma de posesión de cargos electivos, pero non impón directamente unha fórmula concreta dese xuramento ou promesa. Por esta razón véñse admitindo como válida unha forma de prestación que:

1 | Non implique fraude de lei.

2 | Non implique desnaturalización ou baleirado do contido de xuramento ou promesa, e así o recoñecen os acordos da Xunta Electoral central.

Trátase, sen dúbida, do requisito máis polémico e problemático dos previstos no texto regulamentario. Obrígase a prestar, na primeira sesión do Pleno á que asistan, a promesa ou o xuramento de acatar e gardar fidelidade á Constitución e ao Estatuto de autonomía para Galicia. Trátase dun requisito que condiciona o efectivo acceso ao *officium* representativo e, consecuentemente, convértese nun presuposto de eficacia para o posterior exercicio do cargo.

A xurisprudencia do Tribunal Constitucional (así o afirma a Sentenza 101/1983, do 18 de novembro) interpreta que os titulares dos poderes públicos teñen un deber xeral positivo de realizar as súas funcións de acordo coa Constitución, é dicir, que o acceso ao cargo implica un deber positivo de acatamento entendido como respecto a aquela, o que non supón necesariamente unha adhesión ideolóxica nin unha conformidade co seu total contido.

Máis alá desta argumentación, o Tribunal Constitucional defendeu na súa Sentenza 122/1983, do 16 de decembro, o texto do Regulamento parlamentario galego, que obriga a gardar fidelidade á Constitución e ao Estatuto, superando o mero deber de acatamento. Para o Tribunal gardar fidelidade equivale a:

1 | Un compromiso de aceptar as regras do xogo político e a orde xurídica existente en tanto existe.

2 | Non intentar a súa transformación por medios ilegais. A xurisprudencia posterior do tribunal senta estes criterios, se ben pode observarse un interesante xiro na Sentenza 119, do 21 de xuño de 1990, que resalta a lexitimidade democrática dos representantes nun Estado caracterizado polo valor do pluralismo político. Parece deixarse de lado, pois, un instrumento do control-acatamento como defensa da Constitución, ata o punto de que se chega a declarar que a esixencia de xuramento ou promesa non é contraria á Constitución, pero tampouco vén imposta por ela.

Ao carón desta xurisprudencia constitucional, son subliñables os paradoxais efectos que o Regulamento galego lle atribúe á inexistencia de promesa ou xuramento. Deste modo:

1 | Os dereitos e as prerrogativas dos deputados son efectivos desde o momento da súa proclamación como electo.

2 | Os deputados manteñen as súas prerrogativas, a pesar de que non adquiren a condición de tales mentres non transcorren tres sesións plenarias.

■ QUE FACULTADES INTEGRAN OS DEREITOS DOS DEPUTADOS?

Antes de acometer a análise dos dereitos dos deputados *strictu sensu*, hai que deixar constancia do dereito que *ex artigo 9.3* do regulamento se lles recoñece aos parlamentarios, que consiste en recibir directamente ou a través do seu grupo parlamentario a información e documentación necesaria para o desenvolvemento das súas tarefas. A profesionalización da función pública parlamentaria e o papel *super partes* do presidente da asemblea serven de presuposto para garantir o servizo paritario e uniforme para todos os deputados e, en definitiva, para unha igualdade substancial de dereitos no plano dos medios de traballo.

O Regulamento galego enumera algúns dereitos dentro do tratamento do Estatuto dos deputados e deixa para outros lugares do seu articulado a descrición das distintas facultades que os parlamentarios teñen no desenvolvemento dos procede-

mentos na Cámara. Para unha visión xeral destas cuestións é oportuno ter presente a composición, a organización e as funcións da Cámara.[•]

A | O denominado dereito–deber de asistencia

Pódese conceptualizar a categoría dos dereitos–deberes como aquela na que o mesmo titular do dereito ten unha obriga respecto a esas condutas protexidas polo dereito fundamental. Trátase de dereitos valorados de forma tan importante pola Comunidade e polo seu ordenamento xurídico que non se poden abandonar á autonomía da vontade, senón que o Estado establece deberes para todos ao tempo que lles outorga facultades sobre eles.

A regra xeral vén dada polo dereito que teñen os deputados de asistir con voz e voto ás sesións do Pleno e ás das comisións das que formen parte.

Recoñéceselles igualmente a posibilidade de asistir ás comisións das que non formen parte, nas condicións establecidas no regulamento. Este principio vese enormemente matizado pola práctica parlamentaria das substitucións entre deputados dun mesmo grupo, de tal modo que a adscrición inicial a unha Comisión parlamentaria ten unha importancia moito menor do que se puidese pensar, sobre todo se nos referimos a aqueles deputados que non asumen as portavocías sectoriais ou os postos directivos nas mesas das comisións.

A inexistencia dun dereito a non asistir ás reunións parlamentarias foi obxecto de estudo por parte da Secretaría Xeral do Congreso dos Deputados, que concluíu que para cumprir co deber de asistencia non basta coa presenza nas ponencias, órganos das comisións que teñen unhas funcións específicas que non cobren a totalidade das

funcións encomendadas a estes órganos de traballo descentralizados.

O dereito de asistencia preséntase como un presuposto de feito para o exercicio doutros dereitos parlamentarios e, polo tanto, deberá ser especialmente respectado por todos os órganos reitores da Cámara, que no exercicio das súas facultades de sanción non poden afectar arbitrariamente o dereito de asistencia.

B | Dereito a integrarse en comisións

O principio de división do traballo parlamentario é aplicable aos modernos parlamentos e implica que ao Pleno lle corresponderá debater e aprobar aquelas decisións máis importantes e ás comisións preparar o traballo do Pleno e desenvolver aquelas funcións de menor transcendencia.

Os deputados poden formar parte, polo menos, dunha Comisión, se ben este dereito se

[•] [Ver mapa conceptual n.º 4_ pág. 37]

ve condicionado, á hora da elección, pola existencia dun «parlamento de grupos», de tal modo que, habitualmente, as preferencias dos parlamentarios se ven condicionadas polos criterios dos portavoces e dos órganos de goberno dos grupos parlamentarios, que plasman a relevancia do grupo como suxeito da actividade parlamentaria. Este principio parlamentario condiciona tamén os criterios de proporcionalidade á hora de fixar o número de parlamentarios que integren as distintas comisións da Cámara, aínda que en moita menor medida que o mandato regulamentario de que todas as comisións contén cun representante de cada grupo parlamentario.

C | Un dereito instrumental: o dereito de información

Para o mellor cumprimento das súas funcións, os deputados poden solicitar das administracións públicas os datos, informes ou documentos que consten en poder destas.

Os deputados precisan obter información para desenvolver as súas funcións constitucionais. A información é un presuposto obxectivo da correcta e libre formación da súa vontade institucional como medio indispensable para que os deputados, sobre todo da oposición, poidan axuizar con seriedade a acción política do Goberno.[•]

O procedemento previsto para a obtención da citada información instruméntase a través dunha solicitude dirixida por conduto da Presidencia do Parlamento, á que a administración deberá facilitarlle a documentación solicitada ou manifestarlle ao presidente da Cámara, nun prazo máximo de trinta días, as razóns fundadas en dereito que o impidan. Paralelamente, os deputados gozan do dereito a recibir do seu grupo parlamentario a información e documentación necesaria para as súas funcións, se ben esta posibilidade suscita menos problemas xurídicos que a solicitude

personalizada de información por parte do deputado aos poderes públicos.

O Tribunal Constitucional abordou en moitas ocasións o alcance do dereito dos parlamentarios a recadar información, entendendo que a denegación ou incompleta satisfacción da solicitude dos parlamentarios non supón, por si mesma, a vulneración do dereito fundamental ao exercicio do cargo garantido polo artigo 23 da Constitución, xa que este non comprende o dereito a obter unha resposta cun concreto contido (Sentenza do Tribunal Constitucional 220/1991, do 25 de novembro).

A atribución regulamentaria límitase, pois, a un dereito ao procedemento *ius ut procedatur*, de tal forma que só excepcionalmente poderá controlarse a través do amparo constitucional unha actuación das administracións públicas que non conteste, ou o faga indebidamente, unha solicitude

[•] [Ver mapa conceptual n.º 5_ páx.38]

de información do parlamentario. Déixase, pois, ao estrito ámbito do control político a crítica da actuación do Executivo.

O propio Tribunal Constitucional, na súa Sentenza 181/1989, do 3 de novembro, entende que o amparo que poida solicitarlle o parlamentario á Presidencia ou, se é o caso, á Mesa do Parlamento non vén incluído dentro da facultade de recadar información por parte dos parlamentarios. O tribunal argumenta desde consideracións de corrección xurídica para evitar unha xudicialización inaceptable da vida política, de tal modo que non lle corresponde ao máximo intérprete da Constitución decidir se a negativa a informar é politicamente oportuna ou non.

A decisión do Tribunal Constitucional que máis directamente precisa o alcance da resposta da administración pública é o Auto 426/1990, relativo á insatisfacción de

deputados das Cortes de Castilla-La Mancha pola resposta do Goberno a unha petición de documentación.

A doutrina do Tribunal Constitucional recoñece que toda actuación administrativa, e a remisión de documentación, podería presentarse, *prima facie*, como un acto da administración e é susceptible de ser controlada polos órganos competentes. Con todo, no fundamento xurídico terceiro do citado auto exprésase que certas actuacións de órganos pertencentes ao poder executivo encarnan o grupo das relacións entre órganos de natureza política que non cabe entender que sexan susceptibles de control xurídico; o seu control debe ser, pola contra, de carácter político. Unha resposta a unha pregunta parlamentaria ou a unha petición de información non está sometida a unha valoración de carácter xurídico sobre a satisfacción da pregunta feita polo deputado.

Conforme a doutrina transcrita, preséntase como conclusión nida que a remisión de documentación por parte dos poderes públicos ao deputado pode ser obxecto de valoración por parte deste, como o é calquera posicionamento que nun debate parlamentario faga un representante do Executivo. Desta forma, as argumentacións expresadas polos membros do Goberno poden tamén parecer insuficientes ou evasivas aos requirimentos dos parlamentarios, pero non existen mecanismos regulamentarios para lles obrigar a modificar a súa resposta aos membros do Goberno.

Distinta natureza, aínda que fundamente relacionada coa información a que ten dereito o parlamentario, ten a utilización das preguntas parlamentarias como instrumento para a obtención de información. Sen prexuízo de recoñecer o dereito individual do deputado á formulación das preguntas, hai que matizar a cuestión respecto das coñecidas

como preguntas dirixidas ao presidente da Xunta. En efecto, os Servizos Xurídicos do Parlamento de Galicia, no seu informe do 9 de novembro de 2004, apuntaron con claridade a inexistencia dun dereito con tal contido, presuntamente baseado na norma supletoria do artigo 155 do regulamento.

Non cabe dúbida de que nun réxime parlamentario de Goberno a presenza e a comunicación fluída entre o Executivo e o Parlamento resultan criterios básicos de funcionamento que integran unha esixencia racionalizadora da forma de goberno (así o afirma a Sentenza do Tribunal Constitucional do 21 de xuño de 1985 no seu fundamento xurídico 5.º). Este principio de colaboración de poderes recibe o seu reflexo máis claro, no caso galego, na necesaria extracción parlamentaria da figura do presidente e na posibilidade de que a Cámara lle esixa responsabilidade política que poida provocar, se é o caso, o seu cesamento. •

Á parte destes criterios básicos citados, tanto o Estatuto de autonomía para Galicia coma o Regulamento do Parlamento galego non conteñen —como si podían dispoñer— unha regulación taxativa da presenza parlamentaria do presidente da Xunta. Non obstante, existen recoñecementos reiterados na normativa galega da responsabilidade política solidaria do Executivo que fan que calquera dos seus membros poida responder ante as solicitudes de información e de control ordinario feitas polos membros do Parlamento (artigo 17.1 do Estatuto de autonomía para Galicia).

Este panorama normativo mantívose basicamente ata o comezo da sexta lexislatura. Nos inicios do ano 2002, e froito dun «acordo político» entre as forzas parlamentarias, o presidente da Xunta someteuse voluntariamente a responder ante o Pleno da Cámara as preguntas que lle formularon os parlamentarios.

Ante este novo *statu quo* xurdido, a Mesa do Parlamento aprobou o día 29 de xaneiro de 2002 unhas normas que regulan a tramitación das preguntas parlamentarias dirixidas ao presidente da Xunta. Como se pode comprobar, o acordo político citado non modificou o Regulamento da Cámara nin estableceu ningún mandato normativo novo na Lei da Xunta e da súa Presidencia que obrigase xuridicamente a este a contestar persoalmente as preguntas dos parlamentarios. Da lectura das normas supletorias do 29 de xaneiro de 2002 dedúcese que estamos ante unhas disposicións de carácter instrumental ou adxectivo aprobadas coa finalidade concreta de instrumentar un procedemento parlamentario que non estaba nin está previsto no Regulamento do Parlamento de Galicia, e polo tanto non existiu unha modificación da *question time* prevista no artigo 158 do noso regulamento.

• [Ver mapa conceptual n.º 6_ páx. 39]

D | Dereitos económicos

Os deputados teñen dereito a percibir unha asignación económica que lles permita cumprir eficaz e dignamente a súa función. Así mesmo, deben recibir as indemnizacións e axudas de custo polos gastos que sexan indispensables para o cumprimento da súa función. Este esquema retributivo diferencia claramente os conceptos aos que os deputados teñen dereito e crea unha clasificación que terá consecuencias moi importantes no seu desenvolvemento lexislativo por parte da Lei de eleccións ao Parlamento de Galicia.

Non cabe descoñecer que o modelo do que parte o Regulamento galego é o do deputado «compatible», isto é, o deputado que a carón da súa actividade parlamentaria mantén unhas actividades privadas que xa existían antes da súa elección.

A evolución no tratamento normativo das retribucións dos deputados conta cun antecedente de interese: o acordo da Mesa da Cámara do 24 de xaneiro de 2006. Mediante estes acordos adoptouse un criterio restritivo acerca do devengo das indemnizacións, existentes naquel momento, por asistencia ás reunións das comisións parlamentarias. En efecto, nese documento dispoñíase que os deputados que asistan a unha sesión dunha comisión parlamentaria, sen formar parte dela como titular ou suplente, unicamente devengarían os gastos de desprazamento.

Outra cuestión que ten interese é o régime de percepción de trienios, especialmente no caso de se tratar de parlamentarios que teñen a condición de funcionarios públicos. Os Servizos Xurídicos e a Intervención da Cámara tiveron ocasión de se pronunciar no seu informe do 30 de maio de 1994 sobre os criterios para o pagamento dos trienios, do que resultou que:

a | Como norma xeral, o pagamento dos trienios dos funcionarios públicos en situación de servizos especiais debe efectuarse con cargo ás asignacións do posto ou cargo que desempeña.

b | Excepcionalmente, como é o caso dos funcionarios que acceden á condición de membros das asembleas lexislativas das comunidades autónomas e que perciben retribucións periódicas polo desempeño da súa función, o pagamento dos trienios debe efectuarse con cargo ao departamento ao que figuraban adscritos na situación de servizo activo.

c | Como froito da singularidade dos postos de traballo ao servizo das corporacións locais, o organismo indicado para o pagamento dos trienios recoñecidos aos funcionarios da Administración local con habilitación de carácter nacional que accedan á condición de membros das asembleas lexislativas das comunidades autónomas, con percepción de retribucións periódicas polo desempeño da súa

función, «debe ser o Parlamento de Galicia. En caso contrario, o concello tería que pagarlle ao secretario que desempeña a praza que se encontra en servizos especiais e ademais os trienios do secretario que ten reservados, ao seu favor, a praza e o destino».

O Acordo da Mesa do Parlamento do 15 de marzo de 2006 delimita un cambio importante no réxime económico dos deputados, das deputadas e dos grupos parlamentarios da Cámara, clarificando, por unanimidade daquel órgano, en boa medida os conceptos retributivos e asumindo unha estrutura salarial semellante á existente nos restantes parlamentos españois.

Deste modo establécese unha asignación fixa mensual que só cobrarán os deputados que teñan dedicación exclusiva á Cámara. Complementariamente, e con carácter xeral, existen unhas indemnizacións que se desagregan en dúas clases:

Por unha banda, están as destinadas a retribuír o desempeño de certos cargos parlamentarios —mesas e portavocías—, que teñen distinta contía segundo a relevancia do posto institucional. Por outra, consígnase unha contía mensual fixa para afrontar os gastos de aloxamento e manutención, e ademais a reposición dos gastos de transporte para as reunións parlamentarias, sexan de órganos da Cámara ou do grupo parlamentario —neste caso cun máximo de catro ao mes—.

Este réxime de retribucións, que tende a favorecer a dedicación exclusiva ao Parlamento, non impide para que tanto funcional coma economicamente se siga a posibilitar a compatibilidade co cargo de concelleiro, aínda que xurdisen dúbidas no seu momento sobre o alcance crematístico de tal compatibilidade. En efecto, o Informe dos Servizos Xurídicos da Cámara do 30 de xaneiro de 2002 á solicitude da Co-

misión do Estatuto dos Deputados, ao abeiro do disposto na Lei autonómica 8/1985, do 13 de agosto, de eleccións ao Parlamento de Galicia, modificada pola Lei 15/1992, do 30 de decembro, clarificou a cuestión no sentido xeral de permitir o cobramento de cantidades exclusivamente indemnizatorias nestes supostos.

A Lei electoral de Galicia no seu artigo 6, alínea 5, establece a incompatibilidade da dedicación exclusiva ao Parlamento con calquera tipo de retribución ou percepción económica. Porén, a aplicación desta norma requiriu no seu momento da aprobación, por parte da Mesa da Cámara, dun modelo de declaración de actividades, contida no anexo I do *Boletín Oficial do Parlamento de Galicia* do 4 de agosto de 1994.

Do exame do disposto neste anexo deriva que as actividades e os cargos públicos de carácter institucional ou de represen-

tación popular, segundo se dispón na alínea 2ª.2.1, poden levar consigo as «axudas de custo, indemnización ou asistencias que lles correspondan».

Así pois, e tendo en conta o valor normativo dos acordos da Mesa do Parlamento nas materias intraparlamentarias, ao informe dos servizos da Cámara cabe deducirlle a perfecta compatibilidade económica entre a dedicación ao Parlamento e o cobramento das axudas de custo, indemnizacións ou asistencias que correspondan polo cargo de concelleiro.

Outra importante faceta dos dereitos económicos está constituída polo aboamento, con cargo ao orzamento parlamentario, das cotizacións da Seguridade Social e das mutualidades daqueles deputados que, como consecuencia da súa dedicación parlamentaria, deixen de prestar o servizo que motivaba a súa afiliación ou pertenza a aquelas.

Enténdese, pois, que a cotización á Seguridade Social se producirá no sistema no que se encontre incorporado o electo, a diferenza doutros legislativos que optan, en todo caso, pola incorporación ao sistema xeral da Seguridade Social.

Nesta orde de cousas, o Parlamento de Galicia subscribiu coa Seguridade Social, ao amparo da Orde ministerial do 7 de decembro de 1981 (actualmente a materia é obxecto de regulación a través do Real decreto 704/1999, do 30 de abril, polo que se modifica a regulación relativa á subscrición do convenio especial coa Administración da Seguridade Social polos parlamentos das comunidades autónomas en favor dos seus membros, BOE 104, do 1 de maio de 1999), un convenio, de data 31 de xaneiro de 1983, segundo o cal se fai cargo da cotización dos deputados que causaron baixa, e admítense, sen problema, as novas incorporacións de deputados que desempeñan os seus car-

gos con dedicación exclusiva. Con posterioridade, e ao abeiro dos últimos cambios normativos, subscribiuse un convenio formalizado o día 20 de setembro de 1999.

Respecto da cotización por parte da Cámara da parte correspondente á cota empresarial nos supostos de dedicación parcial por parte do deputado, optouse por entender que o cargo representativo de parlamentario autónomo (*ex artigo 23 da Constitución*) non é equiparable, en absoluto, a calquera outra figura do persoal ao servizo das administracións públicas —*sexa laboral ou funcionarial*—; polo tanto, non é posible o prorrateo da cotización entre o Parlamento e outras entidades que teñan a calidade de empregadoras do suxeito do mandato parlamentario. Neste mesmo sentido esténdese a protección aos funcionarios públicos que pola súa dedicación parlamentaria estean en situación de servizos especiais —*excedencia segundo a terminoloxía regulamentaria*—,

no que se refire ao pagamento das cotas de clases pasivas.

E | O problemático dereito «de iniciativa»

O principio xeral no dereito parlamentario de Galicia é que as iniciativas parlamentarias se perfeccionan coa súa presentación e admisión a trámite no caso de cumpriren os trámites regulamentarios. Aquí remataría o *ius ut procedatur* dos parlamentarios, xa que non se acolle con carácter xeral un dereito á inclusión inmediata de calquera iniciativa nunha orde do día para o seu debate e, se é o caso, votación. Esta solución aparece corroborada pola xurisprudencia constitucional que, en sentenzas como a 40/2003, no seu fundamento xurídico terceiro, define a función representativa como comprensiva da «facultade de presentar as iniciativas coa finalidade de promover unha deliberación na Cámara»,

mais non inclúe explicitamente o eventual dereito a que a iniciativa se someta a debate de forma inmediata e por petición do seu autor.

Nesta orde de cousas, resulta de interese a xurisprudencia constitucional en relación co tratamento das iniciativas parlamentarias polos órganos da Cámara que teñen atribuída a potestade de «decidir a tramitación de todos os escritos e documentos de índole parlamentaria, de acordo coas normas establecidas no regulamento». En efecto, a Sentenza do Tribunal Constitucional 208/2003, en relación cunha iniciativa presentada polo Grupo Parlamentario Socialista no Congreso dos Deputados, afirma expresamente que non ofrece ningunha dúbida que a facultade de propoñer as iniciativas forma parte do *ius in officium* dos deputados, mais esta facultade, unha vez cualificada a iniciativa pola Mesa da Cámara, vese trasladada ao seo do órgano

competente para a súa substanciación, que debe decidir ao respecto —no citado proceso constitucional, á Comisión parlamentaria en relación coa comparecencia ante a Comisión de Xustiza e Interior do Presidente do Consello Xeral do Poder Xudicial—.

O Tribunal Constitucional vai máis alá e, no fundamento xurídico noveno da citada sentenza, entende que a iniciativa do Grupo Parlamentario Socialista entrañaba unha mera proposta que o órgano competente para substanciar podía aceptar ou non. Como pode observarse, o tribunal distingue dunha maneira nidia entre:

1 | A facultade de iniciativa que, por definición, é xeral e sometida aos mínimos requisitos procesuais.

2 | A decisión sobre o contido da sesión que debe plasmarse na orde do día, na que debe rexer o principio maioritario de xeral aplicación nas cámaras parlamentarias.

Seguindo estas argumentacións, o Informe dos Servizos Xurídicos do Parlamento de Galicia do 30 de marzo de 2006 conclúe a inexistencia dun dereito —individual ou grupal— de carácter xeral á inclusión das iniciativas por parte dos lexitimados na orde do día dun órgano parlamentario. Agás reformas regulamentarias concretas, esta doutrina non é cuestionable, sempre e cando se respecte o contido esencial do dereito *ex artigo 23* da Constitución, isto é, non se produza un veto do dereito de participación que sería tutelable mediante o correspondente recurso de amparo ante o Tribunal Constitucional.

■ COMO SE DELIMITAN EN GALICIA OS DEBERES DAS SÚAS SEÑORÍAS?

A | Deber de asistencia

De modo paralelo ao dereito de asistir, establécese a obriga de estar presentes nas sesións do Pleno do Parlamento e das comisións das que se forme parte. Este é un aspecto que se ve moi condicionado pola práctica das substitucións entre membros dun mesmo grupo, que se admite dunha forma moi flexible na Cámara autonómica. O aspecto descoñecido no dereito parlamentario de Galicia é o da xustificación das ausencias por enfermidade, accidentes, xestión, parto, acontecementos familiares graves ou participación en delegacións parlamentarias no estranxeiro. Na práctica, ocasionalmente prodúcense comunicacións das presidencias dos órganos parlamentarios ao respecto, mais os seus efectos non están previstos e, conforme a máxima latina *de internis nemo iudicat*, non é posible valorar as intencións ou a certeza das causas alegadas das ausencias.

O Auto do TC 1227/1988 entende que o deber de asistencia é básico para os deputados e conceptúa como constitucionais as sancións que poidan impoñérselles aos parlamentarios que infrinxan esta obriga, se ben sometidas aos criterios de proporcionalidade e razoabilidade.

B | Deber de «boa conduta»

O regulamento establece que os deputados están obrigados a adecuar a súa conduta ao regulamento e a respectar a orde e disciplina parlamentarias. Non se trata de normas xurídicas imperfectas, por canto os artigos 100 e seguintes establecen as sancións que poidan traer consigo os incumprimentos parlamentarios que poidan ter os señores deputados.

Distinta dimensión ten a obriga de respectar a *cortesía parlamentaria*, posto que nos movemos nun ámbito que só os costumes

e as prácticas parlamentarias teñen delimitado, a pesar de contar cunha importante tradición no constitucionalismo europeo e non ser incorporado nos textos regulamentarios. Trátase do respecto ás normas do xogo limpo, que ás veces se confunde no noso contexto con prácticas como o *pairing*, que posibilita a ausencia concertada de deputados da maioría ou da oposición para non variar o resultado das votacións.

Certamente, os exemplos clásicos de cortesía consistentes en non indicar nunca polo nome, no transcurso dos debates, a un membro da Cámara non se dan no Parlamento de Galicia, no que ten calado fundamentalmente a idea de que estas situacións están dentro do xogo parlamentario.

Tense afirmado que a concepción tradicional da cortesía procedente da tradición parlamentaria británica descansaba na convicción

de que os parlamentarios eran *gentlemen*, que facían gala dun gran sentido do deber e moi respectuosos coas convencións e as demais regras do *fair play*.

Unha terceira faceta deste deber de boa conduta é a obriga de non divulgar as actuacións que, segundo o disposto no regulamento, poidan ter excepcionalmente o carácter de secretas. Trátase das sesións previstas no texto regulamentario no seu artigo 70 e que teñen, como xa se dixo, un carácter excepcional, pois a publicidade parlamentaria é un elemento consubstancial do parlamentarismo moderno.[•]

C | A condición de parlamentario e as actividades privadas: o chamado deber de «non prevalencia»

Os deputados autonómicos non poden invocar ou facer uso da súa condición de parlamentarios para o exercicio de actividade

mercantil, industrial ou profesional. Trátase dunha obriga xeneralizada nos parlamentos tanto continentais coma na tradición anglosaxona.

O deber atópase fundamentalmente unido con certas incompatibilidades que foron engadidas tras a reforma electoral pola Lei 15/1992, en concreto aquelas que teñen relación con actividades de xestión ou dirección ante a Administración pública galega en asuntos que teñan que resolver e que afecten directamente a realización dalgún servizo público ou que estean encamiñados á obtención de subvencións ou avais públicos.

D | Deber de realizar declaracións de bens e actividades

Ao inicio do seu mandato, os deputados deben presentar unha declaración dos seus bens e daquelas actividades que

[•] [Ver mapa conceptual n.º 9_ páx. 55]

lles proporcionen ou poidan proporcionar ingresos económicos. O Regulamento galego establece que a citada declaración deberá ser notarial, porén a práctica parlamentaria decántase a prol da admisión da declaración feita nos formularios oficiais, sen necesidade de participación dun fedatario público.

A existencia duns formularios oficiais para consignar as actividades e os bens foi abordada pola Mesa do Parlamento a través da súa resolución publicada no *Boletín Oficial do Parlamento* do 4 de agosto de 1994. A través desta documentación, depositada na Oficialía Maior, prodúcese a necesaria «fe pública parlamentaria», que obvia a citada intervención notarial.

A relevancia das declaracións conduce a que o transcendente sexan as actividades en si e non a potencial produción de ingresos. Nesta liña solicítase que se fagan constar:

1 | Os ingresos actuais.

2 | As actividades que poidan xerar ingresos no futuro.

O rexistro de intereses configúrase como un instrumento no que deberán constar as declaracións de actividades e bens, que queda baixo a dependencia directa do presidente, e posibilitase o acceso logo da autorización del oída a Mesa da Cámara. Un réxime de singular rigor é o seguido para as declaracións de bens patrimoniais, que soamente poderán quedar á disposición da Comisión do Estatuto dos Deputados e nunca con carácter externo.

E | Deber de observar as normas sobre incompatibilidades

Trátase dunha obriga que supera o ámbito estritamente parlamentario para adquirir relevancia global dentro do sistema político. Este alcance fundamental foi subliñado

pola Comisión do Estatuto dos Deputados con ocasión de certos asuntos suscitados na sexta lexislatura da Cámara autonómica. En concreto, no mes de decembro de 2001 ese órgano tivo que manifestarse sobre a compatibilidade da condición de deputada coa de presidenta dun consello regulador de denominación de orixe, e recolleu, *obiter dicta*, algunhas consideracións de interese para a correcta comprensión da institución e que se resumen a seguir.

Neste sentido, deixouse constancia de que as causas de incompatibilidade coa condición de deputado do Parlamento de Galicia están enumeradas no artigo 6 da Lei de eleccións ao Parlamento de Galicia. A razón que xustifica a súa existencia está en posibilitar o exercicio da función constitucional de control da acción do Goberno e da súa administración, control que podería quedar virtualmente imposibilitado se os deputados

se converten en suxeitos controladores e, ao mesmo tempo, controlados. Como é sabido, as normas que regulan as incompatibilidades deben ser obxecto dunha interpretación estrita, posto que condicionan o acceso a un cargo público representativo (STC 45/1983).

O dereito parlamentario galego consagra un réxime especial para a Comisión do Estatuto dos Deputados en relación coas restantes comisións parlamentarias. Este réxime é similar ao previsto no Regulamento do Congreso dos Deputados, que posteriormente foi abandonado no caso da Cámara alta na súa reforma regulamentaria.

A actividade da Comisión consiste en elevarlle ao Pleno as súas propostas sobre a «situación de incompatibilidade» de cada deputado no prazo dos vinte días seguintes contados a partir da plena asunción por el da súa condición de deputado.

Nesta actividade fiscalizadora a actuación da Comisión debe ser totalmente respectuosa coa legalidade reguladora das incompatibilidades, de tal modo que en ningún caso poderá interpretar extensivamente as causas de incompatibilidade previstas na lexislación electoral. Principio este que, polo demais, é común nos sistemas xurídicos contemporáneos.

Neste mesmo sentido pode referirse o Informe dos Servizos Xurídicos do Parlamento do 17 de marzo de 1994 acerca da compatibilidade da condición de parlamentario co exercicio do de asesor especial no Gabinete do Presidente da Xunta de Galicia, en réxime eventual e sometido ao disposto na Lei 4/1988, do 26 de maio, da función pública de Galicia. Ante a ausencia dun encaixe claro da situación suscitada na normativa reguladora das incompatibilidades dos parlamentarios, tal informe concluíu:

1 | Que existe a incompatibilidade económica; polo tanto, e ao abeiro do artigo 6.5 da Lei de eleccións ao Parlamento, só podería percibir dos orzamentos do Parlamento de Galicia as indemnizacións e os dereitos de asistencia correspondentes para o cumprimento das súas funcións parlamentarias.

2 | Pero que non se dá unha incompatibilidade funcional entre as dúas situacións.

Obviamente, o funcionamento da Comisión pode producirse ao longo de toda a lexislatura, o que obriga a calquera deputado a comunicar as alteracións que se produzan na súa declaración formulada para efectos de incompatibilidades.

Outra faceta do deber de observar incompatibilidades está constituída coa obriga que ten todo membro do Parlamento que se ocupe directamente, no marco da súa profesión ou dunha actividade remunerada, dunha cuestión que é obxecto de

debate no Pleno ou nunha Comisión de manifestalo con anterioridade. Realmente esta previsión só rexerá para os supostos nos que se trate un asunto puntual que afecte o ámbito privado do deputado, posto que precisamente unha das razóns de ser das comisións parlamentarias é a de permitir a especialización dos deputados nos sectores da vida social que lles son máis achegados.

Unha problemática lindeira coa apuntada resolveuse polo Informe dos Servizos Xurídicos do Parlamento do 17 de marzo de 1994 en relación coa situación dun deputado ao acceder ao cargo de secretario dunha fundación con recursos públicos. O criterio amosado consiste en que non se encontraría incurso na causa de incompatibilidade funcional prevista no artigo 6.4.a) da Lei de eleccións ao Parlamento de Galicia sempre que o presidente-executivo da fundación non lle delegase, mediante un poder de substitución,

as facultades de xestión e administración (previstas nese caso nos artigos 8 e 12 dos estatutos fundacionais) e que o substituto, facendo uso delas, non realizase as actividades indicadas no mencionado artigo 6.4.a) da LEPG, senón que se limitase a levar a cabo as funcións típicas dun letrado-secretario, a saber: a de asesoramento xurídico e a de certificación dos acordos tomados polos órganos xestores.

■ CALES SON E PARA QUE EXISTEN AS PRERROGATIVAS INDIVIDUAIS DOS DEPUTADOS?

O Regulamento parlamentario galego establece tres mecanismos de tutela da independencia do deputado:

▲ | A inviolabilidade

Trátase dunha institución xurídica de fonda raizame no parlamentarismo pero que acaba de ser sometida a fondos debates na actualidade. Esta prerrogativa supón que aos deputados, incluso despois de cesaren no seu mandato, non se lles pode esixir responsabilidade polos votos emitidos e polas opinións manifestadas no exercicio das súas funcións. A xurisprudencia constitucional delimitou nidiamente o fundamento desta prerrogativa co obxectivo de garantir a liberdade e independencia á institución parlamentaria, aínda que reconece a súa incidencia negativa no ámbito do dereito á tutela xudicial (STC 243/1988, do 19 de decembro).

O intérprete máximo da Constitución enmarca o seu labor na tendencia recente que critica a permanencia da inviolabilidade e así delimita o ámbito desta institución dicindo que garante a irresponsabilidade xurídica dos parlamentarios polas opinións manifestadas en actos parlamentarios e no seo de calquera das articulacións do Parlamento ou, por excepción, nos actos exteriores á vida das cámaras que sexan reprodución literal dun acto parlamentario. Trátase, en definitiva, de asegurar a libre formación da vontade do órgano legislativo ao que pertencen os parlamentarios (STC 36/1981).

O contido desta garantía da inviolabilidade é expansiva respecto do papel institucional do parlamentario, e así o entendeu o informe dos Servizos Xurídicos do Parlamento de Galicia do 9 de marzo de 2001. Tendo en conta os preceptos constitucionais e estatutarios e a doutri-

na sentada polo Tribunal Constitucional, a Mesa non pode atender unha petición da Consellería da Presidencia e Administración Pública e adoptar un acordo de requirimento a un deputado para que poña á disposición da Consellería de Familia e Promoción de Emprego a documentación que conste no seu poder respecto de certo asunto —no caso en cuestión tratábase dos gastos de funcionamento de cursos do Plan FIP, realizados pola Confederación de Empresarios en Santiago—.

De forma complementaria, semella difícil establecer algunha norma interna parlamentaria que lle esixa a un deputado a entrega dun documento utilizado por el no curso dunha sesión. E, de existir, resultaría pouco respectuosa cos seus dereitos e prerrogativas, tal e como se delimita no título II do Regulamento da Cámara.

B | A inmunidade limitada

Os deputados galegos durante o seu mandato non poden ser detidos nin retidos polos actos delituosos cometidos no territorio de Galicia, agás en caso de flagrante delito. O Regulamento autonómico é respectuoso coa xurisprudencia constitucional que interpretou a ausencia de previsión estatutaria sobre a existencia de suplicatorios como a imposibilidade de introducilos mediante lexislación ordinaria (STC 36/1981, do 12 de novembro). Nesta orde de cousas, os parlamentarios autonómicos só gozan dun aforamento especial, posto que lle corresponde decidir en todo caso sobre a súa inculpación, prisión, procesamento e xuízo ao Tribunal Superior de Xustiza de Galicia, e resérvase a Sala do Penal do Tribunal Supremo a esixencia da responsabilidade penal fóra do territorio de Galicia. •

• [Ver mapa conceptual n.º 7_ páx. 40]

C | «Amparo presidencial»: a salvagarda dos dereitos polo presidente da Cámara

Esta garantía outorgada aos deputados non vén referida, a diferenza das dúas anteriores, no artigo 11, alínea 3, do Estatuto de autonomía para Galicia. Consiste en que o presidente do Parlamento, unha vez coñecida a detención ou retención dun deputado, ou calquera outra actuación xudicial ou gobernativa que obstaculice o exercicio da súa función parlamentaria, adopte de inmediato cantas medidas coide oportunas co fin de salvagardar os dereitos e as prerrogativas da Cámara e mais dos seus membros.

Resulta difícil de imaxinar as medidas ás que fai referencia o texto regulamentario, posto que en todo caso non poderán superar as meras xestións para garantir o coñecemento da condición de deputado por

parte das autoridades que obstaculicen o exercicio das funcións do deputado, e así se pronunciou o Informe dos Servizos Xurídicos da Cámara do 30 de xaneiro de 2002 sobre certos feitos acaecidos en relación cun deputado comparecente ante a Comisión do Estatuto do Deputado e que lle pide amparo a esta.

Á vista do dito precepto, a principal cuestión que convén determinar sería a do seu exacto sentido e alcance. En principio, a súa redacción non deixa dúbidas sobre que a principal finalidade perseguida é a de evitar as graves consecuencias que para o parlamentario derivarían dunha detención «irregular». No entanto, ante esa posibilidade ou a de calquera outra actuación que menoscabase o principio do mandato, o precepto limitase a indicar que o presidente «adoptará de inmediato cantas medidas estime convenientes». Cales poderían ser estas?

Debe terse en conta que o carácter excepcional da norma contida no artigo 19 do regulamento, ao lexitimar unha actuación da Presidencia *extramuros de Palacio*, reclama necesariamente unha interpretación restritiva. Por isto, puidera pensarse que no suposto de se producir actuacións xudiciais ou gobernativas obstaculizadoras de funcións parlamentarias, a única medida que podería adoptar a Presidencia, independentemente da posta en coñecemento do feito ao Ministerio Fiscal de revestir caracteres delituosos, sería a de poñer de relevo, a título de chamada de atención ou recordatorio, o carácter de representante popular do parlamentario ao que lle afectasen as ditas actuacións.

O carácter xenérico deste amparo presidencial supón que exista, de cando en vez, a práctica parlamentaria da presentación de escritos dirixidos á Presidencia da Cámara nos que se solicita esta intervención

■ CANDO SE PODE ACORDAR A SUSPENSIÓN DA CONDICIÓ DE DEPUTADO?

do órgano reitor, aínda nos casos que non garda, nin de lonxe, similitude cos descritos na norma. Así ocorreu, por exemplo, o 5 de abril de 2006 cando un deputado pide o amparo da Presidencia alegando a utilización de datos que entende persoais por parte doutro parlamentario dentro dun debate no Pleno da Cámara. Parece claro que non se pode colixir a existencia dunha cláusula xenérica de tutela en favor da Presidencia da Cámara que actúe en todos os casos nos que a denominada «cortesía parlamentaria» se pode ver afectada.

A suspensión dun parlamentario galego implica:

1 | Que deixa de posuír a titularidade dos dereitos e deberes que lle outorga o regulamento durante un lapso temporal determinado.

2 | Que os recuperará con posterioridade.

Máis aló da consideración individual da cuestión, preséntase como fundamental a posible alteración da formación da vontade do órgano parlamentario, isto é, a produción efectiva dunha suspensión dos dereitos consagrados como fundamentais no artigo 23 da Constitución.

A regulación da suspensión temporal da condición de deputado trátase no artigo 103 do Regulamento da Cámara.

A suspensión temporal na condición de deputado poderá acordala o Pleno da Cáma-

ra, por mor de disciplina parlamentaria, nos seguintes supostos:

1 | Cando, imposta e cumprida a sanción prevista no artigo 101 —privación de parte ou da totalidade dos dereitos regulamentarios—, o deputado persistise na súa actitude.

2 | Cando o deputado portase armas dentro do recinto parlamentario.

3 | Cando o deputado, despois de ser expulsado do salón de sesións, se negase a abandonalo.

4 | Cando o deputado contraviñese o disposto nos artigos 13 e 14 do regulamento —deber de suxeición ao regulamento, respecto á cortesía e disciplina parlamentarias, deber de segredo e prohibición de facer uso da súa condición para actividades privadas—.

As propostas formuladas pola Mesa da Cámara, nos tres primeiros supostos da alínea anterior, e pola Comisión do Estatuto dos

Deputados, no cuarto, someteranse á consideración e decisión do Pleno da Cámara en sesión secreta. No debate, os grupos parlamentarios poderán intervir por medio dos seus portavoces, e a Cámara resolverá sen máis trámites.

Se a causa da sanción puidese ser, a xuízo da Mesa, constitutiva de delito, a Presidencia daralle conta ao órgano xudicial competente.

Un primeiro aspecto subliñable do réxime xurídico da suspensión é o seu ámbito. En efecto, a suspensión afecta os dereitos e deberes parlamentarios e non a totalidade do status, posto que as prerrogativas non se ven afectadas por aquela.

As previsións regulamentarias son moi xenéricas na regulación da suspensión da condición de deputado. Limitanse a se remitir aos casos nos que conforme o regulamento así proceda, ou cando unha sentenza

firme condenatoria así o impoña ou cando o seu cumprimento implique a imposibilidade de exercer a función parlamentaria.

A Lei orgánica 10/1985, do 23 de novembro, do Código penal veu delimitar na súa regulación das penas privativas de dereitos o esquema que xenericamente prevé o regulamento galego. Deste modo, e deixando de lado o contido da sentenza xudicial firme que así o impoña, indirectamente pode producirse a imposibilidade que cause a suspensión no suposto do artigo 29 do Código penal:

1 | Na letra c), «a suspensión de emprego ou cargo público».

2 | Na letra f), «a privación do dereito a residir en determinados lugares ou acudir a eles».

En relación con esta cuestión, resulta de interese o informe dos servizos xurídicos do

21 de xullo de 1993 sobre a licitude da actuación do Sr. presidente da Comisión 3.ª, de Economía, Facenda e Orzamentos, ante a negativa do deputado adscrito a dita Comisión de abandonala por estar suspendido por sanción dos seus dereitos de parlamentario na sesión na que se tramitou o Proxecto de lei de concesión dun crédito extraordinario para atender os gastos das próximas eleccións autonómicas.

Sen entrar nos matices da cuestión, este informe entende que un presidente de Comisión parlamentaria non é competente para impoñer sancións que no regulamento lle aparecen xenericamente reservadas á Presidencia do Parlamento, e tampouco lle é posible executar as sancións impostas pola Presidencia da Cámara sen unha atribución expresa para iso. Todo isto pola configuración restritiva que a potestade disciplinaria ten no noso sistema constitucional, que impide obviar a tipicidade das condutas e

■ CANDO SE PRODUCE A PERDA DA CONDICIÓN DE PARLAMENTARIO?

o principio de legalidade na actuación dos órganos competentes. Parecidas consideracións cabe facer en relación coas facultades disciplinarias no desenvolvemento dos debates; como así o recolle o informe da Oficialía Maior do 7 de abril de 2003 en relación coa resolución do recurso presentado por un deputado ante a Mesa do Parlamento fronte á expulsión que fora acordada polo presidente nunha sesión plenaria.

Distinta natureza ten a suspensión do deputado por sentenza firme condenatoria que así o impoña ou cando o seu cumprimento implique a imposibilidade de exercer a función parlamentaria (artigo 20.2.º do noso Regulamento parlamentario).

O deputado autonómico pode perder a súa condición por unha serie de causas de carácter taxativo e que acaban de ser perfiladas pola reforma regulamentaria do 22 de xullo de 1993.

A | Por decisión xudicial firme

Esta resolución pode ou ben anular a elección ou ben a proclamación do deputado. A escuridade da dicción regulamentaria leva a entender que a anulación da elección está pensada nun suposto dos denominados pola doutrina causas de «inelixibilidade sobrevida», das previstas:

1 | No artigo 39 alínea a) do Código penal: «A inhabilitación absoluta».

2 | No artigo 39 alínea b): «As de inhabilitación especial para emprego ou cargo público, [...], dereito de sufraxio pasivo ou de calquera outro dereito».

3 | No artigo 39 alínea f): «A privación do dereito a residir en determinados lugares ou acudir a eles».

Os supostos citados preséntanse polos autores como asimilados a outros, que son causa de inelixibilidade, que aparecen nun momento posterior á adquisición da condición de parlamentario e que provocan a perda do escano. Así, no noso caso, e de conformidade coa dicción da STC 60/1987, a perda da condición política de galego sería causante da perda da condición de parlamentario, cando o único requisito esixido é o da residencia administrativa nalgún dos concellos de Galicia.

No tocante á anulación da proclamación do deputado débese pensar nunha resolución da Sala do Contencioso–Administrativo do Tribunal Superior de Xustiza de Galicia, que é o órgano competente para coñecer dos recursos contencioso–electo-

rais na nosa Comunidade Autónoma. Segundo o artigo 114.2 da Lei orgánica de réxime electoral xeral, só será posible a posterior interposición dun recurso de amparo ante o Tribunal Constitucional.

O propio Regulamento autonómico ten en conta esta posibilidade de anulación da proclamación de electos cando prevé a realización da sesión constitutiva da Cámara e condiciona as eleccións dos órganos reitores dela á resolución dos oportunos recursos contencioso–electorais.

B | Por falecemento ou incapacitación

Nesta materia hai que ter en conta o establecido nos artigos 193 e seguintes do Código civil sobre a declaración de falecemento; en concreto, non resulta desbotable que sexa a propia Cámara galega a que instale tal procedemento, ben como parte inte-

resada ou ben a través da oportuna denuncia ao Ministerio Fiscal.

Tanto o falecemento coma a incapacitación deberanlle constar de maneira nítida á Cámara. Así, esíxese que a declaración de incapacidade se faga por decisión xudicial firme. O noso dereito afástase neste punto doutras tradicións parlamentarias como a inglesa, que reservan a declaración de incapacitación para o Pleno da Cámara, da que o deputado forma parte, entendendo talvez que se trata dunha cuestión que debe ser valorada técnica e non politicamente.

C | A extinción do mandato

Prodúcese ao transcorrer o seu prazo de catro anos ou ao se disolver a Cámara:

1 | Ben polo transcurso de dous meses a partir da primeira votación de investidura sen que ningún candidato proposto obtive-

se a confianza do Parlamento (artigo 17 in fine da Lei da Xunta e da súa Presidencia).

2 | Ben polo exercicio por parte do presidente da Xunta da potestade de disolución da Cámara (artigo 24 da citada LXP), sen prexuízo da prórroga das súas funcións dos membros titulares e suplentes da Deputación Permanente ata a constitución da nova Cámara.

D | Por renuncia

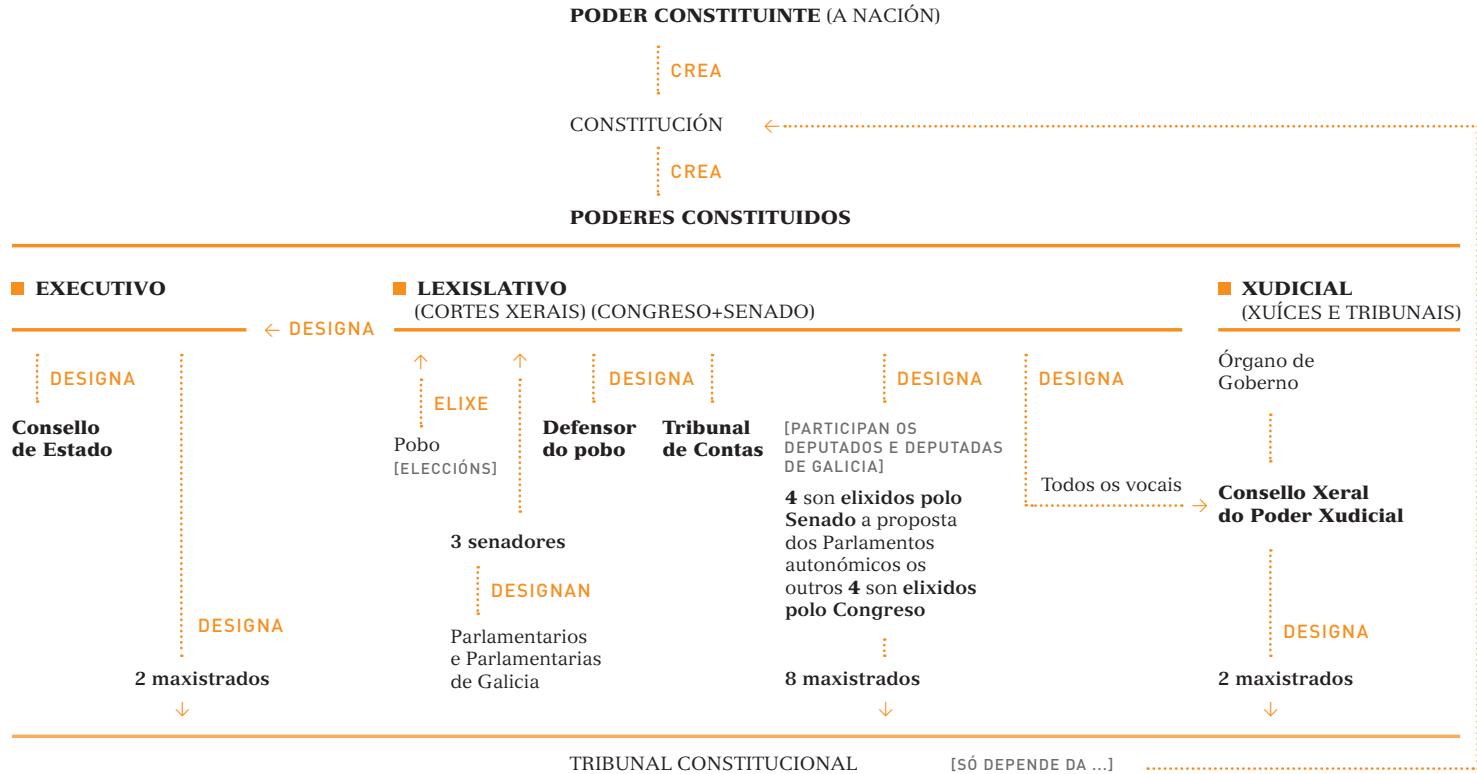
O feito de renunciar ao escano forma parte do dereito contido no artigo 23.2 da Constitución. O cesamento do mandato parlamentario por vontade do seu titular preséntase como unha das causas máis obvias de perda da condición de deputado. Esta é unha cuestión que non sufriu cambios na práctica parlamentaria ata os inicios da VII lexislatura e con motivo da constatación por parte da Mesa da Cámara da existencia de modelos comparados —Senado— nos

que a toma de coñecemento da renuncia se delega por parte da Mesa na Presidencia da Cámara alta. A partir, pois, de febreiro de 2006 é a Presidencia do Parlamento a que, por acordo de delegación da Mesa, é competente para tomar conta das renuncias presentadas, todo isto sen prexuízo da posterior «validación» do seu acto por parte da Mesa. Obviamente, esta práctica esixe que a Mesa previamente adoptase o acordo de delegación desta facultade, o que dificilmente ocorrerá nos primeiros días da lexislatura, e polo tanto impide a renuncia de deputados para tomar posesión de postos incompatibles ante outro órgano que non sexa a Mesa da Cámara.

Debe formularse de modo expreso por parte do deputado perante a Mesa do Parlamento ou no caso de imposibilidade física perante notario, que lle remitirá o correspondente testemuño á Mesa. Esta redacción regulamentaria parece apuntar certo

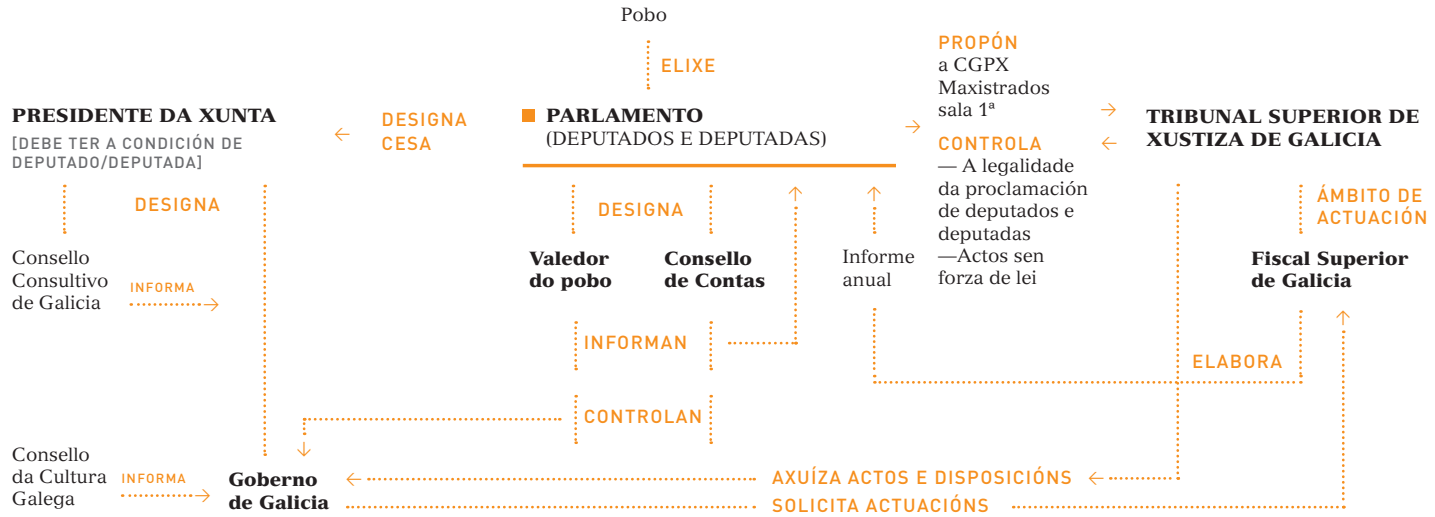
carácter recepticio da renuncia, e condiciona os seus efectos a que a vontade do renunciante sexa totalmente palmaria aos ollos do máximo órgano reitor da Cámara.

A xurisprudencia constitucional nesta materia (STC 81/1994, entre outras) permitiu-lle á doutrina subliñar o carácter de negocio xurídico unilateral e solemne que ten a renuncia. Estas notas non empecen a redacción do Regulamento galego, que, afastándose doutros textos, pon de manifesto nidiamente a importancia da participación da Mesa no proceso de formulación da renuncia e fai reforzar a idea de que a eficacia da renuncia depende da aceptación pola Mesa da Cámara.

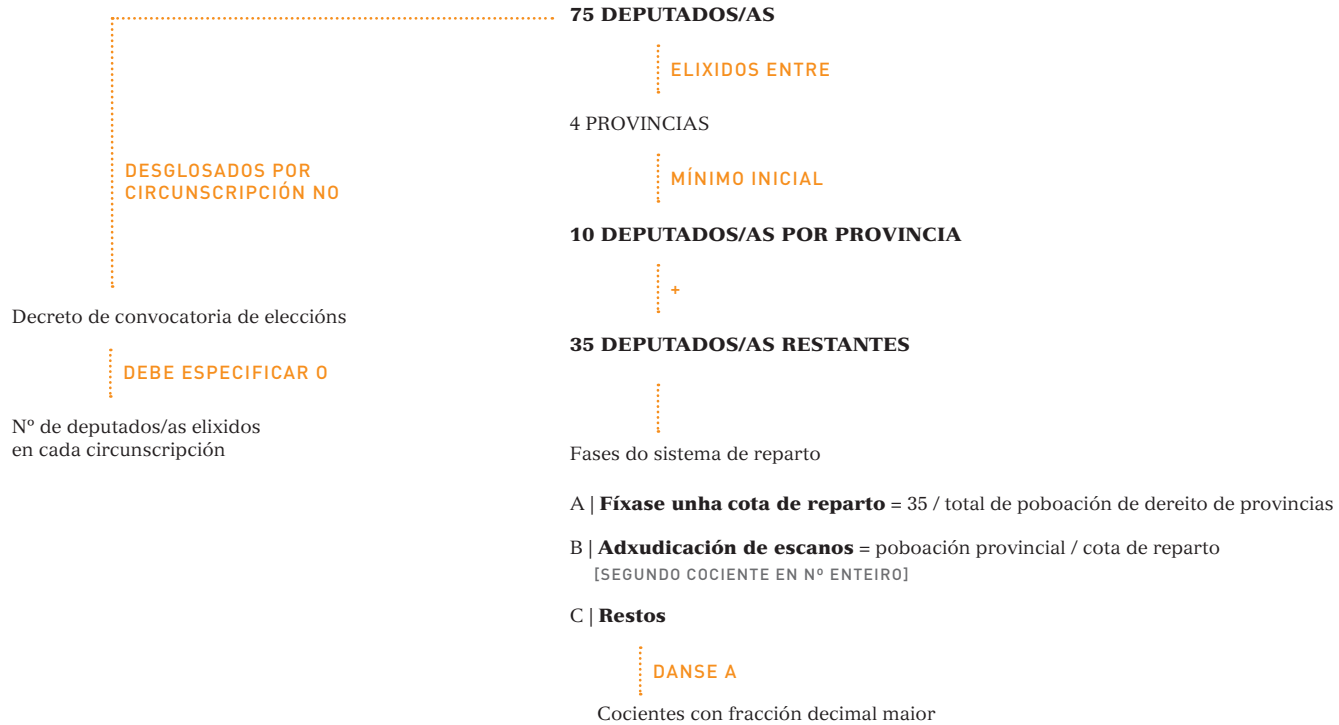

* [Ver Referencia _páxs. 9, 124]

M.e._nº 2 | AS SUAS SEÑORÍAS NA ORGANIZACIÓN INSTITUCIONAL DA COMUNIDADE AUTÓNOMA*

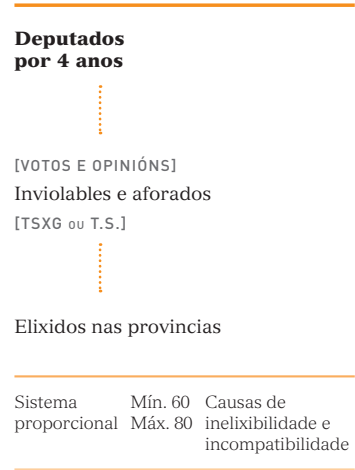
M.c._nº 3 | A ELECCIÓN DO DEPUTADO AUTONÓMICO*

■ **FUNCIÓNS**

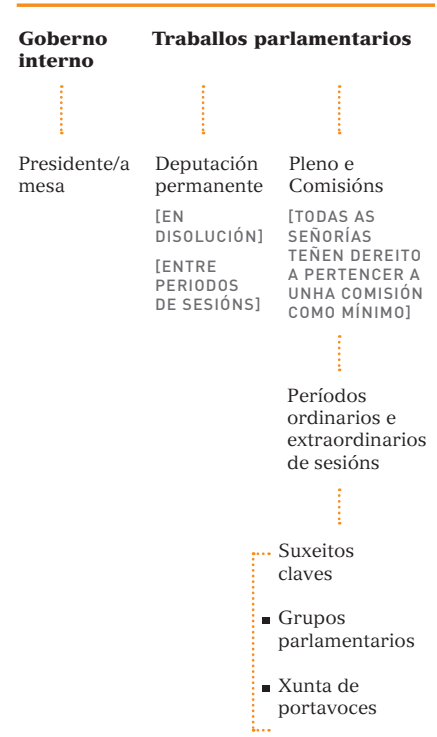

■ **COMPOSICIÓN**

Mandato Representativo

■ **ORGANIZACIÓN**

■ LEXISLATIVAS

- 1 | Aprobar proxecto de presupostos
- 2 | Aprobar proxectos de lei
- 3 | Aprobar Decretos legislativos
- 4 | Remitir criterio sobre proposicións de lei
[PRAZO 15 DÍAS]

↑
Facultades de emenda

■ NORMATIVAS

- 1 | Aprobar regulamentos executivos
- 2 | Executar tratados e convenios internacionais
- 3 | Todas as que deban adoptar forma de decreto

■ RELACIONAIS

CO PARLAMENTO

- 1 | Deliberar cuestión de confianza
- 2 | Deliberar disolución Parlamento
- 3 | Tomar coñecemento de acordos parlamentarios

CON OUTRAS INSTITUCIÓN

- 1 | Concertar convenios e acordos de cooperación entre CCAA
- 2 | Interpoñer recursos ante Tribunal Constitucional
- 3 | Designar representantes en organismos económicos
- 4 | Coordinar Deputacións

↑
Facultades de control-impulso

■ ORGANIZATIVAS

- 1 | Establecer directrices programa Goberno
- 2 | Resolver recursos administrativos
- 3 | Resolver conflitos de atribucións
- 4 | Nomear altos cargos ←
- 5 | Crear comisións delegadas
- 6 | Fixar estrutura orgánica superior

«Hearings» en Comisión

* [Ver Referencia _páx. 15]

■ PRESIDENTE DO PARLAMENTO

1º | Consulta forzas parlamentarias

2º | Propón a un membro da Cámara como candidato

[PRAZO 30 DÍAS]

Dende

A Sesión Constitutiva **OU** Cese do Presidente

3º | Convoca a sesión de investidura

O secretario: lé a proposta

O candidato: expón o programa político e solicita a confianza

[SUSPENSIÓN POR UN MÁXIMO DE 48 HORAS]

Intervención dos grupos parlamentarios

Réplica do candidato

Votación do Pleno

Por maioría absoluta

SE NON SE ACADA

[24 HORAS DESPÓIS]

Por maioría simple

DE NON ACADARSE

Tramitaranse sucesivas propostas

■ COMPETENCIAS AUTONÓMICAS

Facultades antes previstas para o Goberno do Estado

LOPX NA LOCXPX

Fixación de demarcacións territoriais

■ TRIBUNAL SUPERIOR DE XUSTIZA DE GALICIA

[INTEGRA A ANTERIOR AUDIENCIA TERRITORIAL DE A CORUÑA]

COMPETENCIAS

Civil e penal

[AXUÍZA A DEPUTADOS E DEPUTADAS]

Dereito civil de Galicia

Revisión Casación

Contencioso administrativo

[DECIDE PROCLAMACIÓN ELECTOS PARLAMENTARIOS/AS GALEGOS/AS]

Actos da Xunta de Galicia

Cuestións de competencia

Órganos xudiciais en Galicia

Presidente

[NOMEADO A PROPOSTA CGPX POLO REI]

INFORMA AO PARLAMENTO

Deputados e deputadas solicitan información

* [Ver Referencia _páx. 27]

COMO SE REALIZAN AS SESIÓNNS NA CÁMARA?

As disposicións do Regulamento parlamentario que afectan o réxime dos debates e das votacións forman parte do que se coñece como «ritualismo parlamentario», aspecto que acada notable relevancia para a garantía dos dereitos das minorías, posto que, como ten subliñado o Tribunal Constitucional, o formalismo nos procedementos parlamentarios é esencial para a correcta formación da vontade das cámaras. Neste sentido hai que sinalar que algúns dos mandatos carentes de sanción no regulamento non parecen adaptarse ben á vivacidade natural do debate político, e a súa aplicación adoita relaxarse por parte dos órganos reitores en favor da vixencia da máxima xurisprudencial latina *ad impossibilia nemo tenetur*.

■ QUE É E COMO SE FIXA A ORDE DO DÍA?

O réxime xurídico da fixación da orde do día é diferente segundo o órgano parlamentario de que se trate. No caso do Pleno da Cámara atopamos un procedemento reforzado que esixe a concorrencia de tres vontades: o presidente, a Mesa e a Xunta de Portavoces.

Esta actuación vese condicionada polo «calendario de actividades» da Cámara.

No tocante ás comisións, serán as súas respectivas mesas as que fixen a orde do día «tendo en conta o calendario establecido

pola Mesa do Parlamento». Desta redacción regulamentaria deriva a ampla marxe de discrecionalidade con que contan as mesas das comisións para fixar as ordes do día, posto que só deberán respectar o papel que o artigo 30, alínea 7, do

Regulamento do Parlamento lle atribúe á Mesa da Cámara na programación das liñas xerais da súa actuación, oída a Xunta de Portavoces, que conforme o artigo 39 «establece o calendario de actividades das comisións».

Existen variadas prerrogativas do Goberno na fixación da orde do día. Así é posible que o Executivo demande a inclusión prioritaria dun asunto nunha sesión concreta. Neste suposto, a súa inclusión será máis doada se se cumprisen os trámites regulamentarios que posibiliten que o asunto se encontre en condicións de ser incluído na orde do día. Pola contra, se o asunto non cumpre os requisitos precisos faise necesario que a Mesa da Cámara acorde, por maioría coa Xunta de Portavoces e co seu presidente, a citada inclusión na orde do día. Esta segunda modalidade orixínase pola iniciativa dun grupo parlamentario ou da Xunta de Galicia.

Finalmente, existe unha prerrogativa gobernamental que consiste na solicitude de posposición de asuntos, prevista no noso regulamento de forma exclusiva no artigo 155.4 para as preguntas. Non obstante, a práctica parlamentaria vén estendendo a súa aplicación analóxica ás interpelacións.

■ É POSIBLE ALTERAR A ORDE DO DÍA?

Podemos conceptuar a alteración da orde do día como un cambio na «axenda» dunha sesión previamente fixada.

No tocante ao Pleno é preciso un acordo da Cámara, por iniciativa do presidente do Parlamento ou por petición de dous grupos parlamentarios ou dunha quinta parte dos membros do Lexislativo.

No tocante ás comisións, o dereito parlamentario autonómico opta por un paralelismo absoluto, xa que esixe o acordo da Comisión, por iniciativa do seu presidente ou por petición de dous grupos parlamentarios ou da quinta parte dos deputados membros dela. Con carácter xeral, establécese que a inclusión dun novo asunto necesita ter cumpridos os trámites regulamentarios que lle permitan estar en condicións de ser incluído.

■ COMO SE SUBSTANCIAN OS DEBATES NO PARLAMENTO DE GALICIA?

É tradicional no dereito parlamentario a existencia dun período previo no que a documentación que atinxe aos debates sexa posta á disposición dos parlamentarios. O noso regulamento establece que ningún debate pode comezar sen a previa distribución, polo menos con corenta e oito horas de antelación, do informe, do ditame ou da documentación que teña que servir de base a aquel. Establécese, iso si, a posible excepción por parte da Mesa do Parlamento ou da Comisión.

Os deputados poden intervir se previamente piden a palabra e a obteñen do presidente. Así mesmo, presúmese que a ausencia dun deputado leva consigo a renuncia ao seu dereito a intervir no debate.

Seguindo redaccións tradicionais, o noso dereito parlamentario esixe que os discursos se pronuncien de viva voz e persoalmente. Este principio non impide a delegación

dun deputado noutro para a súa defensa nos debates, e tampouco a posibilidade de que os discursos sexan lidos. Por outra banda, os discursos poden pronunciarse desde un lugar especial previsto no Pleno da Cámara, e coherentemente establécese un réxime singular que lles impide aos membros das mesas facer uso da palabra desde os seus lugares de preeminencia nas sesións parlamentarias.

Pódense citar os supostos nos que o presidente da Cámara está habilitado regulamentariamente para interromper os discursos dos oradores.

– Un primeiro caso é aquel no que o deputado esgota o tempo que se lle asignara para o uso da palabra. O Tribunal Constitucional decidiu que, nun suposto referido ao Parlamento de Galicia, as medidas disciplinarias que o presidente da Cámara pode adoitar neste caso deben ser

proporcionais á infracción que da «orde interna da Cámara» supón o abusar do tempo taxado da intervención. Antes de retirarlle a palabra, o presidente debe indicarlle dúas veces ao orador que conclúa, o que debe facer verbalmente, e non cabe interpretar que o xogo das luces existente na tribuna de oradores do Pleno serve de admonición previa para os efectos do previsto no artigo 75.6 do Regulamento da Cámara.

– Un segundo suposto vén constituído pola posibilidade que ten o presidente do Parlamento de chamar á cuestión ou á orde o deputado que a xuízo da Presidencia se desvíase do obxecto do debate ou non respectase as regras básicas da cortesía parlamentaria. Tamén aquí a actuación presidencial debe ser profundamente respectuosa coa liberdade no uso da palabra por parte dos parlamentarios, e sobre todo co contido ideolóxico dos discursos dos oradores.

– En terceiro lugar, o dereito parlamentario galego establece que a Presidencia

pode retirarlle a palabra ao orador sen delimitar as causas concretas desta potestade presidencial. Non existe unha potestade xenérica do presidente do Parlamento para discrecionalmente restrinxir o dereito dos deputados a intervir nos debates; polo tanto, a expresión regulamentaria debe entenderse sempre condicionada pola existencia dunha causa previa para a retirada da palabra.

– Por último, é posible que por razón dunha chamada á orde á Cámara, a algún dos seus membros ou ao público, o presidente interrompa o parlamentario que estea no uso da palabra.

O dereito ao uso da palabra é un dereito defendible conforme o establecido no artigo 23 da Constitución española, xa que a intervención nos debates posibilita a formación da vontade do Lexislativo e, polo tanto, merece da máis alta tutela xurisdiccional ante o Tribunal Constitucional. Non obstante, a xurisprudencia do tribunal (así

o confirma a STC 40/2003) atribúelles aos órganos reitores unha ampla marxe de manobra para a actuación exenta de control directa se o seu exercicio respecta o contido do regulamento.[•]

Os deputados contan coa posibilidade de cederse a palabra sempre a cando interveñan nun mesmo sentido. Esta variación no desenvolvemento dos debates conta con dous condicionantes moi importantes: por unha banda, trátase dunha mera alteración na orde do uso da palabra, e non dunha renuncia xenérica do dereito a falar; por outra banda, é posible que esta cesión se produza entre deputados dun mesmo ou de distintos grupos, sempre e cando o sentido da intervención sexa o mesmo.

A substitución entre oradores está autorizada de modo expreso no Lexislativo autonómico, se ben cun carácter xeral que suscita dúbidas no suposto daquelas inicia-

tivas parlamentarias que teñen un carácter persoalísimo, tal é o caso das preguntas orais. Neste suposto, debe garantirse a certeza da vontade do deputado que é substituído por outro para que os efectos últimos da iniciativa se produzan.

Os membros da Xunta de Galicia poden intervir *ad libidum* para matizar ou esclarecer feitos ou fixar a postura do Goberno. As consecuencias desta intervención dos membros do Goberno son limitadas, posto que estas participacións «non reabren o debate». De todos os modos, establécese a existencia dunha réplica específica e dunha dúplica do Goberno.

A forma habitual de rematar os debates parlamentarios é o transcurso do tempo que o orador ten asignado para a súa intervención, de tal modo que se este non rematase, a Presidencia, despois de avisalo en dúas ocasións, pode retirarlle a palabra.

[•] [Ver mapa conceptual n.º 8_ páx. 54]

A Cámara autonómica coñece o mecanismo parlamentario da «moción de pechamento», polo que a Presidencia, co acordo da Mesa da Cámara, de oficio ou por instancia de parte, pode acordar o pechamento dunha discusión. O regulamento prevé un debate sucinto sobre esta petición de pechamento na que poden falar durante cinco minutos como máximo un orador en contra e outro a favor.

O obxecto das alusións delimitase dunha dobre forma: por un lado, que o discurso afecte o decoro ou a dignidade dun grupo parlamentario; por outro, que os xuízos de valor ou as inexactitudes que se emitan afecten a determinados suxeitos pasivos, que son a persoa ou a conduta dun deputado ou dun grupo parlamentario.

A apreciación da existencia das alusións recae sobre a Presidencia da Cámara, o que subliña o importante papel moderador des-

ta figura nos debates parlamentarios, pois a Presidencia é consciente da máxima de que, tamén no uso da palabra, a aquel a quen se lle permite máis do que é xusto, quere máis do que é permitido, *cui plus licet quam par est, plus vult quam licet*.

Existen límites para a entrada en xogo das alusións, o que é razoable porque todos os debates xeran, directa ou indirectamente, valoracións dos outros oradores, e polo tanto faise axeitada esta regulación restritiva, que de non existir, alongaría indefinidamente os debates. As primeiras limitacións poden resumirse en tres aspectos:

→ En primeiro lugar, só é posible a rolda de alusións se se solicita por instancia de parte, o que imposibilita que o presidente da Cámara dea a rolda de alusións por iniciativa propia.

→ En segundo lugar, o aludido dispoñerá dun tempo máximo de tres minutos,

o que pode resultar claramente insuficiente dependendo da entidade das alusións que se fixesen no debate.

→ Por último, a rolda atribúese coa finalidade exclusiva de rebater as alusións realizadas, o que volve poñer de relevancia o papel do presidente da Cámara na moderación deste debate das alusións.

Outra limitación deriva da necesaria inmediatez das contestacións ás alusións, xa que é preciso facelas na mesma reunión ou, se o deputado se encontrase ausente, na seguinte.

Finalmente, no caso de que as alusións teñan por destinatario un grupo parlamentario, rexen idénticos requisitos aos citados e, como é lóxico, as contestacións faraa un representante do grupo aludido nas mesmas condicións restritivas que acabamos de comentar para as alusións aos deputados individuais.

As chamadas ao cumprimento do regulamento son unha facultade que se lles atribúe aos deputados, pero dun modo moi limitado. Maniféstase esta concepción restritiva en dous aspectos:

a | A necesidade de citar o artigo ou os artigos dos que se reclama a aplicación. Iso provocaría a imposibilidade de pedir o respecto do costume ou de prácticas parlamentarias, cando, como é ben sabido, estas forman parte tamén do dereito parlamentario e merecen ser observadas e contar con vías para garantir a súa vixencia.

b | A resolución que sobre a observancia do regulamento tome a Presidencia é inapelable.

De forma simultánea á regulación destas chamadas ao cumprimento do regulamento encóntranse as posibilidades que se lles outorgan aos deputados de pedir durante a discusión, ou antes de votar, a lectu-

ra das normas ou dos documentos que coide conducentes á ilustración da materia de que se trate.

Esta facultade do parlamentario individual atopa uns xustos límites na interpretación que da necesidade das lecturas faga a Presidencia, pois do contrario podería conducir a unha práctica obstrucionista no desenvolvemento dos debates. A dicción literal do regulamento parece atribuír certa discrecionalidade na apreciación por parte do presidente, xa que este pode denegar as que coide non pertinentes ou innecesarias.

O dereito de réplica é, con carácter xeral, unha rolda para rectificar ou replicar a todo aquel que fose contradito nas súas argumentacións. Obviamente, a atribución dunha rolda xenérica con este contido resulta tremendamente problemática. Haberá, pois, que interpretalo restritivamente

outorgándoo só se non existe unha regulación específica do debate en cuestión.

Clara manifestación do excepcional desta rolda de réplica é a súa configuración temporal, xa que o regulamento especifica que terá un tempo máximo de cinco minutos e só poderá outorgarse por unha soa vez. Igualmente, a súa inclusión no artigo que establece as facultades presidenciais para a moderación dos debates denota o condicionamento das réplicas ou rectificacións pola apreciación presidencial.

En todo órgano colexiado resulta imprescindible a figura do moderador coas súas facultades de ordenación dos debates. No caso das deliberacións parlamentarias, este papel acada singular relevancia, posto que, en ocasións, a intervención da Presidencia pode afectar colateralmente non só a forma e o desenvolvemento dos debates, senón tamén o seu fondo.

Os instrumentos a través dos que o presidente pode ordenar os debates e as votacións son moi variados. O regulamento subliña exemplificativamente a posibilidade de acordar a acumulación de asuntos —cando se dea homoxeneidade entre eles, como ocorre no caso das proposición non de lei e preguntas—. Igualmente, cítase a posibilidade de incrementar ou diminuír os tempos segundo a importancia do asunto debatido.

Respecto das roldas nos debates, o principio xeral no dereito parlamentario galego é o da existencia de tres roldas nos debates: unha a favor, outra en contra e unha terceira de portavoces, limitada a aqueles que non interviñesen nas primeiramente citadas.

A duración das intervencións fixaraas a Mesa de acordo coa Xunta de Portavoces, agás disposición regulamentaria expresa que discipline a substanciación dun ins-

trumento parlamentario concreto e dispoña unha duración determinada. Supletoriamente, o regulamento fala dos debates de totalidade para fixar unhas roldas de intervención de quince minutos, tras as cales intervirán os demais grupos parlamentarios durante dez para a fixación das súas posicións.

Un aspecto moi relevante no desenvolvemento dos debates é o que atinxe á orde de intervención dos grupos parlamentarios. Principio básico no dereito parlamentario de Galicia é o da intervención en orde inversa á importancia numérica de cada grupo. Esta sinxela regra suscita problemas no tocante ao Grupo Parlamentario Mixto, especialmente cando a súa composición é numerosa ou moi heteroxénea politicamente.

Os membros do Grupo Mixto deberán distribuír entre eles o seu tempo total de intervención, que no seu conxunto non pode exceder do de calquera outro grupo

parlamentario. No suposto de non acadar o acordo, será a Presidencia da Cámara a que resolva sobre a distribución do tempo que debe empregar cada un deles.

■ CAL É O PROCEDEMENTO DE ADOPCIÓN DE ACORDOS NO PARLAMENTO?

1 | O QUÓRUM LEGAL

Esta expresión denota a reunión regulamentariamente realizada cos requisitos de convocatoria aos que fai referencia de modo xenérico o artigo 79.1 da Constitución. No noso caso concreto implica a asistencia da maioría dos membros dos órganos parlamentarios de traballo —38 deputados do Pleno—.

É necesario pospoñer unha votación por un prazo máximo de dúas horas se, chegado o momento dela ou unha vez realizada, resultase que non existise tal quórum. Ademais, transcorridos os prazos citados, o asunto sería sometido á decisión do órgano competente na seguinte sesión que teña lugar. Este réxime, no tocante ao quórum, subliña a relevancia que o dereito parlamentario lle atribúe a este instrumento, como mecanismo esencial para garantir a transparencia dos acordos acadados.

Distinto do quórum legal constitutivo é o quórum de adopción de acordos que, seguindo o principio universal do dereito parlamentario, se cifra na maioría simple dos presentes na sesión parlamentaria de que se trata, aspecto este que, polo demais, acaba de ser reiterado pola xurisprudencia do Tribunal Constitucional na materia. Serán, pois, excepcionais as decisións parlamentarias que esixan maiorías cualificadas, como a absoluta, a de tres quintos e a de dous terzos dos membros da Cámara.

2 | O DESENVOLVEMENTO DAS VOTACIÓNS

O marco constitucional determina que o voto é persoal e indelegable, e imposibilita aqueles instrumentos que, facilitando o traballo dos parlamentarios, escurecerían a nitidez da manifestación da súa vontade. Non podemos perder de vista que, conforme a doutrina do Tribunal Constitucional,

a publicidade parlamentaria é un principio esencial para o correcto funcionamento do sistema democrático.[•]

O dereito autonómico admite a modalidade do voto ponderado para determinados acordos adoptados pola Xunta de Portavoces e certas comisións parlamentarias. Como non podía ser doutra forma, o voto do deputado tamén está limitado por aspectos éticos, que lle impiden tomar parte nas votacións sobre resolucións que afecten o seu propio status na Cámara.

A votación parlamentaria rodéase dun certo ritualismo que trata de subliñar a súa transcendencia como acto do órgano colexiado de goberno. Deste modo, establécese que en ningún caso poderán ser interrompidas, o que parece referirse tanto á imposibilidade física coma verbal de interromper o acto de formación da vontade da Cámara. No caso galego é habitual que os servizos da

[•] [Ver mapa conceptual n.º 9_ pág. 55]

Cámara impidan a entrada de deputados no salón de sesións no momento no que a votación está tendo lugar, o que non perseque outra finalidade que a garantía do procedemento decisorio.

Establécese, por outra banda, a posibilidade de que se realice a votación nunha hora prefixada. O presidente da Cámara pode acordar que chegada a hora fixada, e se non está rematado o debate, se subliñe nova hora para a súa votación.

3 | CLASES

A | Votación por asentimento

Ten lugar no caso de aprobación de propostas feitas pola Presidencia cando, unha vez anunciadas, non susciten ningunha obxección nin oposición. A práctica parlamentaria reserva este sistema de votación para asuntos de trámite —alteracións no

tratamento dos puntos da orde do día ou cuestións procedementais de carácter menor— e para as declaracións institucionais que adoitan ser perfiladas con anterioridade no seo da Xunta de Portavoces.

B | Votación ordinaria

O dereito parlamentario galego descoñece unha definición desta clase de votacións; limitábase a establecer que a súa realización se levará a cabo por decisión da Presidencia e por algún dos dous modos que a seguir se describen:

Por unha banda, pode realizarse por procedemento electrónico, no que se acredite o sentido do voto de cada deputado así como os resultados totais da votación.

Por outra banda, a votación ordinaria pode realizarse erguéndose primeiro os que aproben, a seguir os que desaprobem e, fi-

nalmente, os que se absteñan. A pesar da previsión regulamentaria de que o presidente ordenará o reconto polo secretario ou polo vicesecretario no caso de dúbida ou por solicitude dalgún grupo parlamentario, este sistema de votación presenta evidentes dificultades para o desenvolvemento áxil e seguro das votacións no Pleno da Cámara.

C | Votación pública

Este sistema de votación consiste no chamamento polo secretario ou o vicesecretario a cada un dos deputados e na obrigada resposta por parte deles en sentido afirmativo, negativo ou de abstención.

O chamamento debe realizarse por orde alfabética do primeiro apelido, que comezará polo deputado cuxo nome sexa elixido mediante sorteo. Esta prescrición pode ter importantes consecuencias no

caso de equilibrios parlamentarios en votacións que afecten a responsabilidade política do presidente da Xunta. Por último, os membros do Goberno galego que sexan deputados e mais a Mesa votarán ao remate da votación.

As votacións que afecten a investidura do presidente da Xunta, a moción de censura e a cuestión de confianza serán, en todo caso, realizadas polo procedemento público por chamamento.

D | Votación secreta

Exceptuando o principio xeral da publicidade parlamentaria, o dereito galego admite taxativamente algúns supostos nos que a identidade e o sentido do voto dos deputados non sexan coñecidos. Esta clase de votacións pode facerse por procedemento electrónico, acreditando o resultado total da votación e omitindo a identificación dos

votantes, ou por papeletas, cando se trate de eleccións de persoal, ou o decida a Presidencia ou se estivese especificada esta modalidade na solicitude de voto secreto.

O suposto residual de realización da votación secreta ten lugar cando a soliciten dous grupos parlamentarios ou a quinta parte dos deputados ou dos membros da Comisión. En caso de solicitudes concurrentes en sentido contrario, prevalecerá sempre a votación secreta, se ben esta non poderá realizarse en materias lexislativas.

4 | OS EMPATES

Trátase dunha cuestión que, aínda sendo de carácter técnico, leva consigo importantes repercusións políticas. O principio xeral das votacións empatadas en Pleno é o da repetición da votación, que no caso de persistir provoca a súa suspensión durante un prazo que coide razoable a Presidencia.

Transcorrido o prazo fixado polo presidente, repetirase a votación, e se de novo se produciase empate, entenderase desbotado o ditame, artigo, emenda, voto particular ou proposición de que se trate.

As votacións en Comisión seguen un réxime especial. Se se trata dunha cuestión que deba ser posteriormente sometida ao Pleno, entenderase que non existe empate cando a igualdade de votos, sendo idéntico o sentido no que votasen todos os membros da Comisión pertencentes a un mesmo grupo parlamentario, puidesen dirimirse ponderando o número de votos cos que cada grupo conte no Pleno. Como pode apreciarse, trátase dunha aplicación máis do principio do Parlamento grupal, xa que se presume *iuris et de iure* o sentido do voto dos restantes membros do grupo parlamentario cando exista coherencia e homoxeneidade nos membros do grupo que participen na Comisión.

5 | A EXPLICACIÓN DO VOTO

A regra xeral no dereito parlamentario galego é a da atribución a cada grupo parlamentario dun tempo máximo de cinco minutos para explicación de voto sobre unha ou varias votacións que versen acerca dunha mesma cuestión.

Nos procedementos legislativos, seguindo a regra xeral, só se poderá explicar o voto tras a derradeira votación, a non ser que o texto se dividise en partes claramente diferenciadas para efectos do debate. A duración da explicación do voto pode ampliála nestes procedementos a Presidencia ata dez minutos.

Finalmente, o regulamento encárgase de explicitar os casos nos que está prohibida a explicación de voto, que son dous:

→ Por unha banda, as votacións secretas —como deriva da súa propia natureza—.

→ Por outra banda, aqueles casos nos que o grupo parlamentario interviñese previamente no debate, agás se se produciu un cambio no sentido do seu voto, o que esixirá a valoración por parte do presidente do posicionamento que tal grupo tivo no debate que precedeu á votación.

■ ORGANIZACIÓN DOS DEBATES

■ O PROCEDEMENTO PARLAMENTARIO

EXEMPLOS

- 1 | Resolucións presidenciais sobre tramitación de emendas
ATC 183/1984
- 2 | Resolucións presidenciais sobre tramitación de proxecto de lei
ATC 12/1986
- 3 | Decisións sobre a toma en consideración de proposicións de lei
ATC 659/1987
- 4 | A elección de cargos parlamentarios
ATC 292/1987

■ A PUBLICIDADE

GARANTE

O control político dos elixidos polos electores

DÚAS FACIANAS

A publicidade das sesións
[AGÁS EXCEPCIÓNS TAXADAS]

A publicación de

Deliberacións Acordos adoptados

Diario de sesións

Xustifica a grabación e reprodución por medios técnicos

Non constitue intromisión na intimidade das Señorías

* [Ver Referencia _páxs. 23, 50]

Notas

Lined paper template with three columns and 20 rows of horizontal lines.

COMO SE FAI UNHA LEI NO PARLAMENTO GALEGO?

■ QUEN DISPÓN DA INICIATIVA LEGISLATIVA?

O Regulamento da Cámara galega recolle expresamente, e desde o principio do seu título VI regulador do procedemento lexislativo, a diferenciación:

1 | Da iniciativa governamental.

2 | Da iniciativa lexislativa non governamental —parlamentaria ou popular—.

Respecto da iniciativa lexislativa proveniente do Executivo aparece atribuída «á Xunta ou Goberno de Galicia». Esta precisión terminolóxica, criticada por algún sector do-utrinial, parece atender á coñecida confusión entre Xunta como Administración pública e Xunta como Goberno galego —máis tecnicamente denominado Consello da Xunta—.

A iniciativa lexislativa non governamental atribúeselles aos deputados e aos grupos parlamentarios en clara confrontación co texto do artigo 13, alínea 1.ª, do Estatuto de autonomía, que a fai residir nos deputados e no Parlamento. Esta discordancia xa a puxo de manifesto a doutrina que demanda a necesidade dunha modificación

reglamentaria para facer cohonestables ambos os textos.

A xurisprudencia constitucional (STC 124/1995 entre outras) destacou a dobre natureza das proposicións de lei:

1 | Como participación na potestade lexislativa da Cámara.

2 | Como instrumento ao servizo da función representativa característica de todo Parlamento.

Este «carácter bifronte» fai que, con independencia de que a iniciativa prospere ante o Pleno, o seu só debate cumpra unha función moi importante: a de lles permitir aos cidadáns representados ter coñecemento do que os seus representantes pensan sobre unha determinada materia.

Ao carón da iniciativa parlamentaria atópase a coñecida como iniciativa lexislativa

popular. Trátase dunha modalidade que no actual «estado de partidos» non conta cunha aplicación excesiva e que máis ben encontra numerosos obstáculos para acadar os seus obxectivos. O seu marco atópase:

1 | Na Lei orgánica 3/1984, do 28 de marzo.

2 | Na Lei autonómica 1/1988, do 19 de xaneiro, que se ven completadas coa referencia contida no artigo 124 do Regulamento parlamentario no tocante á participación da Mesa do Parlamento nese trámite lexislativo.

Limitándonos agora aos aspectos estritamente parlamentarios, debemos subliñar que a participación da Mesa da Cámara na cualificación das iniciativas lexislativas populares ten sido obxecto de decisións por parte do Tribunal Constitucional, nas que se subliña o carácter de control meramente formal da cualificación da Mesa, que su-

pera, pois, a concepción tradicional que defendía a valoración sobre a constitucionalidade ou non da iniciativa por parte do órgano reitor da Cámara (así o confirma a STC 76/1994 do 14 de marzo recaída sobre a lei vasca de iniciativa lexislativa popular).

Este marco tan restritivo da iniciativa lexislativa popular en sede parlamentaria complétase pola imposibilidade de que os subscritores dela poidan retirar a iniciativa se, ao seu xuízo, o trámite parlamentario a converte en contraria aos seus intereses. Como sinala o Tribunal Constitucional na súa Sentenza 103/2008, do 11 de setembro, os mecanismos de participación directa dos cidadáns están limitados polo carácter de democracia representativa do noso sistema.

■ COMO SE TRAMITAN INICIALMENTE OS PROXECTOS DE LEI?

A | Por que se lles esixe exposición de motivos e antecedentes?

Os proxectos de lei remitidos pola Xunta de Galicia deben ir acompañados dunha exposición de motivos e dos antecedentes necesarios para que o Parlamento se pronuncie. Un dato indubidable dos nosos días é a existencia dunha gran desigualdade de información entre os gobernos e os parlamentos, aspecto que tamén condiciona a función lexislativa das cámaras. Nesta liña, os preceptos constitucionais e regulamentarios abundan na necesidade de que os executivos lles proporcionen un mínimo de información aos parlamentos para o exercicio das súas facultades lexislativas.

O marco constitucional nesta materia vén dado polo contido do artigo 88 da Constitución española ao establecer que os proxectos de lei serán aprobados no Consello de Ministros, que os someterá ao Congreso

acompañados dunha exposición de motivos e dos antecedentes necesarios para se pronunciar sobre eles.

A STC 108/1986, do 29 de xullo, ditada no recurso de inconstitucionalidade promovido contra a Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial, declara que a ausencia dun determinado antecedente só terá transcendencia se privase as cámaras dun elemento de xuízo necesario para a súa decisión, pero ademais é preciso que o defecto fose denunciado ante as mesmas cámaras polos parlamentarios durante a tramitación do proxecto ou proposición de que se trate.

Suscítase a dúbida de se o réxime xurídico debe ser unitario nos supostos nos que se dá unha omisión total da exposición de motivos e dos antecedentes e daqueles nos que os antecedentes son simplemente insuficientes. No primeiro dos casos parece claro que a inadmisibilidade do proxecto é a

decisión máis correcta por parte da Mesa. No segundo, a insuficiencia de tales antecedentes debe facerse constar formalmente por parte dos parlamentarios para que a Mesa proceda á petición da citada documentación ao Executivo.

Como se pode apreciar, o réxime xurídico da existencia de exposición de motivos e de antecedentes é diferente, o que parece lóxico por canto os antecedentes teñen un ámbito máis amplo ca o contido da exposición de motivos, que se estenden en ocasións á propia proba documental das exposicións de motivos.

A Lei 7/2004, galega para a igualdade de mulleres e homes, veu incluír un novo requisito para a tramitación das iniciativas lexislativas ao prever a necesidade dun informe de impacto de xénero que debe realízalo o Servizo Galego de Promoción da Igualdade do Home e da Muller.[•]

[•] [Ver mapa conceptual n.º 10_ pág. 68]

B | Cal é a actuación da Mesa do Parlamento respecto dos proxectos de lei presentados?

Unha vez recibido no Rexistro do Parlamento o documento remitido pola Xunta de Galicia, a Mesa deberá reunirse para adoptar un triplo acordo:

1 | Mandará que se publique o texto do proxecto no *Boletín Oficial do Parlamento* —primeira publicación oficial do texto prelexislativo—.

2 | Ordenará que se abra o prazo de presentación de emendas.

3 | Oída a Xunta de Portavoces —que se reúne coa propia Mesa nun momento inmediatamente posterior—, ordenará que se tramite na Comisión correspondente por razón da materia conforme o elenco previsto no artigo 45 do Regulamento do Parlamento de Galicia.

C | Que sentido ten a presentación das emendas ao texto lexislativo?

Os deputados e grupos parlamentarios contan cun prazo de quince días, a partir da publicación do proxecto de lei, para presentar emendas a este mediante escrito dirixido á mesa da Comisión competente. Este prazo de quince días pode verse afectado por un acordo de prórroga ou de redución que será acordado pola Mesa da Cámara de acordo coa Xunta de Portavoces. Agás casos excepcionais, as prórrogas non poderán exceder doutros quince días, nin as reducións poderán exceder de sete días de duración.

Outra variación importante dos habituais quince días prodúcese pola posible declaración de urxencia que o proxecto de lei teña atribuído, e que leva consigo unha duración da metade do carácter ordinario do prazo. Non se trata dun procedemento lexislativo

distinto do ordinario, senón dunha redución dos termos. A declaración de urxencia adóptaa a Mesa do Parlamento por petición da Xunta de Galicia, de dous grupos parlamentarios ou dunha quinta parte dos deputados.

A tipoloxía das emendas no Regulamento galego é similar ás previstas nos restantes parlamentos do Estado español. Enténdense por emendas á totalidade aquelas que versen sobre a oportunidade, os principios ou o espírito do proxecto de lei, nas súas dúas modalidades: as que postulen a devolución do texto á Xunta e as que propoñan un texto completo alternativo ao do proxecto. Son emendas que só poden ser presentadas polos grupos parlamentarios ou por un deputado coa sinatura doutros catro.

Pola contra, as emendas ao articulado pretenden unha modificación puntual dalgúns dos artigos con que conta o proxecto,

e poden ser de supresión, de modificación ou de adición. A práctica parlamentaria galega coñece a existencia das emendas ao articulado «de substitución». As mesas das comisións admiten esta tipoloxía dentro das xenéricas «de modificación», que veñen recollidas no artigo 112.4 do Regulamento do Parlamento de Galicia, aplicación do principio xurídico clásico *cui licet quod est plus, licet utique quod est minus*.

Contén o Regulamento galego o mandato de que as emendas de modificación ou adición deban conter o texto completo que se propoña.

Nesta mesma liña considérase, para todos os efectos do procedemento lexislativo, cada disposición adicional, derradeira, derogatoria ou transitoria como un artigo, ao igual ca o título da lei, as rúbricas das distintas partes nas que estea sistematizado, a propia ordenación sistemática e a exposición de

motivos. Esta disposición favorece en boa medida as demandas dunha correcta técnica normativa na elaboración das leis e no desenvolvemento dos traballos parlamentarios en Ponencia e Comisión.

Existe un réxime singular para o tratamento daquelas emendas de contido orzamentario, entendendo por tales as que son presentadas coa pretensión de aumentar os créditos ou diminuír os ingresos orzamentarios. Neste caso requírese a conformidade da Xunta de Galicia para a súa tramitación. A razón última desta disposición regulamentaria descansa na responsabilidade do Executivo no cumprimento dos orzamentos e do programa económico xeral da Comunidade Autónoma.

Prevese, para os efectos citados, que a Ponencia encargada de redactar o informe do proxecto de lei de que se trate lle remita á Xunta de Galicia, a través do presi-

dente da Cámara, aquelas emendas que teñan contido orzamentario. Resulta decisivo para estes efectos lembrar o costume parlamentario galego que defende a adopción de acordos por parte das ponencias a través do mecanismo do voto ponderado.

A Xunta de Galicia ten a obriga de responder nun prazo de quince días sobre o pretendido carácter orzamentario das emendas, de tal forma que, transcorrido ese prazo, se entende que o Goberno galego está conforme coas emendas, e estas poden ser substanciadas en sede parlamentaria. Esta perentoriedade na tramitación vese compensada pola previsión de que nos supostos de non se someter ao criterio da Xunta as emendas citadas, esta poderá opoñerse á súa tramitación en calquera momento posterior do procedemento lexislativo.

Por último, existen unhas emendas que, aínda que impliquen diminución dos ingresos

tributarios e non estean suxeitas á conformidade do Executivo para a súa tramitación, deben propoñer unha baixa correlativa dos gastos.

D | Cal e o alcance do debate de totalidade?

Ten lugar o debate de totalidade nos supostos de presentación de emendas de tal clase. Para estes efectos, na práctica parlamentaria galega non é insólita a cualificación separada, por parte das mesas das comisións, das emendas á totalidade, para xerar o debate plenario, e posteriormente das emendas ao articulado, co fin de posibilitar o oportuno debate en Ponencia e Comisión.

O desenvolvemento do debate parte da defensa das emendas á totalidade polos grupos que as presentaron, e posteriormente establécese unha rolda a favor e outra en

contra sobre aquelas, e unha de portavoces para os grupos non emendantes, conforme a redacción que se lle deu ao regulamento tras a reforma do 12 de xullo de 1993.

Unha vez rematado o debate, o Pleno pode tomar un destes tres acordos:

→ En primeiro lugar, acordar a devolución do proxecto de lei á Xunta de Galicia, como consecuencia da aceptación dunha emenda devolutiva.

→ En segundo lugar, se se rexeitaron as emendas presentadas, o texto do proxecto de lei remitíraselle á Comisión competente por razón da materia para proseguir a súa tramitación.

→ Por último, se a emenda aceptada fose de texto alternativo, daráselle traslado del á Comisión correspondente, publicarase no *Boletín Oficial do Parlamento* e abrírase un novo prazo de presentación de emendas, que só poderán ser ao articulado.

As variantes comentadas implican que as votacións sobre o texto legislativo se fagan, en primeiro lugar, acerca das emendas á totalidade de devolución, pasando posteriormente ao pronunciamento sobre as que conteñen un texto alternativo, o que respecta o clásico principio de votar en primeiro lugar as opcións políticas máis afastadas da iniciativa governamental e, posteriormente, as máis próximas a ela.

■ COMO SE TRAMITAN INICIALMENTE AS PROPOSICIÓNS DE LEI?

Os suxeitos lexitimados para presentar proposicións de lei son dous, claramente diferenciados. O máis habitual na práctica parlamentaria galega é a iniciativa legislativa parlamentaria de carácter grupal, isto é, aquela suscrita por un grupo parlamentario coa sinatura do seu portavoz.

A segunda posibilidade é máis insólita na historia parlamentaria galega, se ben o regulamento a cita en primeiro lugar e lle dá un carácter de normalidade. Trátase das proposicións de lei presentadas por un deputado coa sinatura doutros catro membros da Cámara. Obviamente, nun «Parlamento de grupos» a posibilidade de que os deputados de distintos grupos parlamentarios unan as súas sinaturas para a formulación dunha proposición de lei non é habitual, a non ser que se trate dun acordo previo dos grupos parlamentarios dos que forman parte, que normalmente se instrumentará a través dunha iniciativa conxunta dos grupos.

A | Son necesarios os antecedentes nas proposicións de lei?

A teoría exposta acerca da exposición de motivos e dos antecedentes necesarios para se poder pronunciar acerca dos proxectos de lei merece algunhas matizacións no tocante ás proposicións de lei. A pesar de que a regulación regulamentaria é en todo punto semellante, faise preciso tomar conciencia da dificultade que teñen os deputados individuais e grupos parlamentarios para documentar *in extenso* as súas iniciativas legislativas —existencia dun estudo económico, de viabilidade...—.

Porén, e no que se refire á exposición de motivos, o criterio que se debe manter ten que ser estrito. A ausencia de medios non pode xustificar que a iniciativa se remita sen unha mínima documentación xustificativa que debe plasmarse na exposición de motivos que antecede ao texto articulado.

B | Como é a actuación da Mesa no trámite de presentación das proposicións de lei?

A cualificación que a Mesa debe facer do texto remitido como proposición de lei debe limitarse aos aspectos meramente formais regulamentariamente esixidos, pois, como ten apuntado o Tribunal Constitucional (sentenzas 181/1989, 205/1990 e 124/1995), do contrario estaría asumindo baixo un pretendido xuízo técnico unha decisión política que só lle corresponde ao Pleno, e ademais estaría obstaculizando a posibilidade dun debate público entre as distintas forzas con representación parlamentaria.

O órgano reitor da Cámara debe ordenar a publicación da proposición de lei e a súa remisión á Xunta de Galicia. Este coñecemento por parte do Executivo ten unha dobre funcionalidade:

1 | Por unha banda, manifestar o seu criterio respecto da toma en consideración, aspecto este de importante transcendencia política á hora de debaterse na Cámara.

2 | Por outra banda, manifestar o seu criterio sobre se a tramitación implica aumento dos créditos ou redución dos ingresos orzamentarios. Esta segunda manifestación conta cun prazo perentorio de quince días que, de transcourir, se interpretan no sentido de que a proposición está en condicións de ser incluída na orde do día do Pleno.

C | Por que é necesario o debate de toma en consideración?

Desde o punto de vista procedemental, a toma en consideración desempeña unha función similar ao debate de totalidade para os proxectos de lei, e quizais por isto mesmo o desenvolvemento do debate se remite á regulación dos de totalidade. O Tribunal Constitucional resaltou o carácter estritamente

político da decisión da Cámara na toma en consideración e, xa que logo, a imposibilidade de someter tal trámite ao coñecemento do control de constitucionalidade (así o confirma o ATC 659/1987, do 27 de maio).

Concluído o debate de toma en consideración, o Regulamento galego prevé un trámite ritual mediante o que o presidente lle pregunta á Cámara se toma ou non en consideración a proposición de lei de que se trate. Trátase de formalizar solemnemente a asunción pola totalidade da Cámara dunha iniciativa que, ata ese momento, pertencía soamente a algúns dos seus membros. A partir deste momento, a proposición segue o camiño previsto para os proxectos de lei.[•]

D | Pódense presentar emendas ás proposicións de lei?

A superación do debate de toma en consideración abre un prazo de quince días para

que se formulen ante a Mesa da Comisión que se determine competente pola Mesa do Parlamento as oportunas emendas ao articulado. Este é precisamente o primeiro problema que se pode suscitar sobre este trámite: se non caberían tamén outros tipos de emendas ante tal documento legislativo. A lóxica parlamentaria indica que a Cámara xa tivo ocasión de se manifestar sobre a globalidade do proxecto e, polo tanto, neste momento do *iter* procesual soamente poderá pretender a modificación puntual dalgún artigo da proposición de que se trate.

A STC 99/1987 afirmou nidiamente a imposibilidade de establecer unha delimitación material entre as emendas e as proposicións de lei, e polo tanto a falta de límites ás facultades dos deputados para presentar as emendas, exceptuados os que para as proposicións de lei fixan os artigos 84 e 134.6 da Constitución para asegurar a acción propia do Goberno.

[•] [Ver mapa conceptual n.º 11_ pág. 69]

■ COMO SE PRODUCE O TRABALLO SOBRE O TEXTO LEXISLATIVO E AS EMENDAS?

Na historia da IV lexislatura autonómica suscitouse o problema da posibilidade de que un grupo parlamentario autor da proposición de lei puidese, nun momento máis avanzado do trámite lexislativo, formular emendas ao articulado á súa proposición. O criterio debe ser claramente favorable, posto que a iniciativa pertence á totalidade da Cámara, que a asume como propia no debate de toma en consideración; polo tanto, o grupo parlamentario autor dela soamente instou a iniciativa do proceso, pero non é o titular da proposición unha vez superado o debate plenario.

Nesta mesma orde de cousas é perfectamente posible que un grupo parlamentario presente un texto lexislativo cun contido «mínimo» para intentar que a Cámara asuma como documento de traballo sobre o que posteriormente trate de incorporar as súas emendas parciais.

A | É importante o informe da Ponencia?

O primeiro documento que unifica a tramitación lexislativa de proposicións e proxectos de lei é o informe da Ponencia. Este texto é redactado por un ou por varios deputados designados dentro da Comisión competente para que, á vista da iniciativa lexislativa e das emendas presentadas ao articulado, redacten un relatorio de carácter eminentemente técnico, que supón o inicio do que no Parlamento británico se denomina *Committee stage*, isto é, o debate técnico da lei. Nesta fase, a presenza e participación directa dos Servizos Xurídicos da Cámara é importante pola súa autoridade en materia de técnica lexislativa, *cuilibet in arte sua perito est credendum*.

Se ben a complexidade dalgúns documentos lexislativos xera a imposibilidade da redacción do informe no prazo de quin-

ce días, a Presidencia da Cámara ditou un acordo interpretativo aprobado pola Mesa do Parlamento, na súa reunión do día 6 de maio de 1992, no que fai descansar no presidente da Mesa da Comisión as facultades de impulsar o traballo da Ponencia co fin de facilitar, coa maior brevidade posible, o remate do seu informe.

B | Que sentido ten a elaboración do ditame da Comisión?

A elaboración do ditame da Comisión vén enmarcada por unha regulación claramente presidencialista do funcionamento deste órgano. Neste sentido, o presidente da Comisión exerce funcións semellantes ás que lle son atribuídas á Presidencia da Cámara e que se manifestan de modo claro na posibilidade que ten o presidente da Comisión, de acordo coa Mesa desta, de establecer un tempo máximo para a discusión de cada artigo, o que correspon-

da a cada intervención, á vista do número de peticións de palabra e o total para a conclusión do ditame.

Unha última manifestación do presidencialismo do que estamos a falar é o feito de que sexa o presidente da Comisión quen asine o ditame desta para a súa remisión ao presidente da Cámara para os efectos da tramitación subseguinte que procedese. Trátase dunha vía distinta á que no seu momento utilizou a Ponencia, que na súa redacción do informe aparece subscrita pola totalidade dos seus membros dun modo acéfalo.

C | Para que se produce unha segunda lectura plenaria?

Cal é o obxecto do debate?

Establécese que o debate no Pleno da Cámara verse acerca do mantemento das emendas

que os grupos parlamentarios e os deputados fixesen dentro das corenta e oito horas seguintes da data de terminación do ditame. A práctica seguida consiste en que o presidente da Comisión, antes de levantar a sesión na que se aproba o ditame, lles comunica verbalmente aos deputados o prazo límite para estes efectos. Este mantemento deberá substanciarse nun escrito dirixido á Presidencia da Cámara, e nel deberán comunicarse os votos particulares e as emendas que, despois de ser defendidas e votadas en Comisión e non incorporadas no ditame, se pretendan defender no Pleno.

A xurisprudencia intraparlamentaria vén constituída nesta materia por unha resolución da Mesa da Cámara da primeira lexislatura, que interpreta que só os grupos parlamentarios son titulares do dereito de mantemento dos votos particulares, namentres que as emendas, como manifestación

residual do poder individual do parlamentario, si poden ser mantidas por este para o seu debate plenario.

Como se desenvolve o debate?

O noso dereito parlamentario establece que comezará pola presentación que do ditame da Comisión faga o seu presidente, ou o deputado en quen delegue, por un tempo de dez minutos.

Seguidamente, ten lugar unha rolda atribuída aos grupos parlamentarios para que, durante quince minutos, expliquen a súa posición sobre o ditame remitido pola Comisión e, se é o caso, para defender as emendas e os votos particulares non incorporados a esta. O debate péchase cunha rolda de cinco minutos para que os grupos se posicionen sobre as emendas e os votos particulares defendidos polos demais.

O trámite plenario remata coas votacións que, seguindo a lóxica parlamentaria, se desenvolven do seguinte modo: primeiro, sométense a votación as emendas e os votos particulares mantidos e as novas transaccións acadadas, e por último, o ditame da Comisión coas innovacións que se acadasen no Pleno.

Que sucede se apreciamos unha falta de redacción harmónica no texto aprobado?

Con carácter claramente extraordinario, a Mesa do Parlamento, por iniciativa propia ou por petición da Comisión parlamentaria competente, poderá enviar o texto aprobado polo Pleno de novo á Comisión co exclusivo fin de que esta, no prazo dun mes, efectúe unha redacción harmónica que deixe a salvo os acordos do Pleno. O documento así redactado debe ser aprobado nunha votación de conxunto pola totalidade da Cámara.

■ INFORMES DE IMPACTO DE XÉNERO

■ 1 | INICIATIVA

VÍA 1

Proxecto de lei (Goberno)

⋮

Mesa

BOPG [PRAZO DE EMENDAS 15 DÍAS]

■ 2 | FASE CONSTITUTIVA

Debate de totalidade (Pleno)

→

VÍA 2

Proposicións de lei (Parlamento, deputados/as e cidadáns)

⋮

Debate de toma en consideración (Pleno)

⋮

Comisión competente

⋮

DESIGNA

Ponencia

⋮

REDACTA INFORME sobre iniciativa + emendas ao articulado [PRAZO 15 DÍAS]

Comisión

⋮

APROBA DITAME Cabe manter emendas e votos particulares [NO PRAZO DE 48 HORAS]

Pleno aproba lei

⋮

■ 3 | INTEGRACIÓN EFICACIA

Presidente Xunta [EN NOME DO REI]

Promulga

Ordena publicación

⋮

DOG + BOE

■ 4 | CONTROL POSTERIOR

Tribunal Constitucional [CONTROL EXCLUSIVO]

* [Ver Referencia _páx. 64]

QUE ESPECIALIDADES LEGISLATIVAS HAI NO PARLAMENTO?

■ QUE SON AS LEIS DE DESENVOLVEMENTO BÁSICO DO ESTATUTO DE AUTONOMÍA PARA GALICIA?

O ordenamento xurídico galego coñece unha tipoloxía normativa diferenciada dentro das leis autonómicas. A previsión do artigo 126 do Regulamento do Parlamento de Galicia establece un procedemento especial para as leis de desenvolvemento básico «que prevé o Estatuto de Galicia». Na práctica, non só

as referencias estatutarias teñen dado lugar a este subtipo normativo, senón que, que por aplicación da máxima *consuetudo et usus justissimi tituli sunt*, se pode concluir que é posible a aprobación destas leis sobre ámbitos fixados pola Mesa e a Xunta de Portavoces.

▲ | A iniciativa nas leis de desenvolvemento estatutario

En principio atribúeselles a posibilidade de presentar proxectos de lei de desenvolvemento básico a todos os suxeitos establecidos no artigo 110 do regulamento: deputados e

grupos parlamentarios, Goberno galego e cidadáns. Con todo, o propio artigo encárgase de desmentir esta atribución xeneralizada da iniciativa legislativa de desenvolvemento básico ao apuntar que «a Mesa, de acordo coa Xunta de Portavoces, pode decidir, logo de iniciativa de dous grupos parlamentarios ou dunha quinta parte dos deputados, que a iniciativa sexa exercida polos grupos parlamentarios».

B | O procedemento de aprobación das leis de desenvolvemento estatutario

Establécese que «a Comisión competente nomee no seu seo unha Ponencia para que elabore o texto da proposición de lei». Obviamente, a determinación da Comisión que leve a competencia precisará o acordo da Mesa–Xunta de Portavoces, conforme o réxime xeral establecido no artigo 39 do Regulamento do Parlamento de Galicia.

Un trámite ineludible no procedemento de aprobación destas leis é o da publicación conforme os artigos 111 e 112 do regulamento, que se refiren á publicidade dos proxectos de lei.

A substanciación subseguinte en sede parlamentaria seguirá o procedemento legislativo ordinario, se ben se aprecian tres especialidades.

– En primeiro lugar, a maioría necesaria para a aprobación das leis de desenvolvemento básico é a maioría absoluta dos membros do Parlamento, é dicir, 38 deputados.

– A segunda especialidade é a necesidade dunha votación final de totalidade que non se esixe no procedemento legislativo ordinario, no que só se votan as distintas partes da lei —sexa artigo por artigo ou por grupos de materias— e nunca se somete a unha votación global o texto do proxecto.

– A última das singularidades é a máis específica, por canto se non se consegue a maioría absoluta antes citada se posibilita a elaboración por parte da Comisión dun novo ditame no prazo dun mes, talvez tentando xerar a aprobación definitiva da lei. Neste sentido, remítese o regulamento ás normas que regulan os debates de totalidade.

A reforma ou derogación das leis de desenvolvemento básico require en todo caso o voto favorable da maioría absoluta dos membros do Parlamento nunha segunda votación final de totalidade.

■ COMO SE PODE REFORMAR O ESTATUTO DE AUTONOMÍA PARA GALICIA?

Trátase dunha materia que ten as súas fontes de regulación non só no Regulamento do Parlamento galego, senón tamén no propio texto do Estatuto de autonomía (título V, artigos 56 e 57) e nos regulamentos do Congreso dos Deputados e do Senado.

O Regulamento galego límitase a remitir a regulación ao contido dos artigos 56 e 57 do Estatuto e ás especialidades xa citadas das leis de desenvolvemento básico del, e unicamente matiza que a aprobación necesita o voto favorable dos dous terzos dos membros de dereito do Parlamento de Galicia —na actualidade 50 deputados—. Existe outra limitación procedemental que procede da imposibilidade, segundo o Estatuto de autonomía (artigo 56), de volver someter a debate e votación do Parlamento, durante un prazo dun ano, as propostas de reforma que non fosen aprobadas polas Cortes Xerais ou pola Cámara autonómica.

Sen dúbida, a especialidade procedemental máis relevante é de carácter extraparlamentario: a necesidade de referendo popular. Este requisito desenvolverase de acordo co previsto na Lei orgánica 2/1980, do 18 de xaneiro, sobre regulación das distintas modalidades de referendo, e supón unha aplicación do carácter paccionado da norma, que non poderá ser modificada unilateralmente polas Cortes Xerais, *alteri stipulari nemo potest*.

Por último, o Regulamento autonómico prevé que, «aprobado o proxecto de reforma, o presidente do Parlamento remitíralle ás Cortes para a súa tramitación ulterior». De acordo cos mecanismos de relación entre o Lexislativo autonómico e as Cortes Xerais, este proxecto deberá ser remitido á Mesa do Congreso dos deputados, que é o órgano constitucionalmente competente para a cualificación deste documento. •

• [Ver mapa conceptual n.º 12_ pág. 79]

■ QUE SINGULARIDADES TEN A LEI ORZAMENTARIA ANUAL NA SÚA TRAMITACIÓN PARLAMENTARIA?

▲ | Marco de tramitación

O principio xeral que imbúe a Lei de orzamentos é o seu sometemento ao procedemento lexislativo común. Isto é, o Parlamento no seu labor de exame, emenda e aprobación somete a Lei de orzamentos ao procedemento ordinario, se ben con algunhas especialidades que resultan realmente significativas.

Desde o punto de vista orgánico, é salientable a necesaria participación —asentada no costume parlamentario galego— da Comisión 3.ª, de Economía, Facenda e Orzamentos, na tramitación desta lei.

Existen tres grandes excepcións ao trámite lexislativo ordinario que sofren os orzamentos: as temporais, as que afectan as emendas e as que se refiren ao reforzamento do dereito de información dos deputados:

→ No ámbito temporal, destaca ante todo a preferencia absoluta con que conta a Lei de orzamentos respecto dos demais textos lexislativos que se encontren en tramitación na Cámara nese momento.

→ As emendas presentadas ao Proxecto de lei de orzamentos sométense no seu trámite de admisión aos requisitos xerais regulamentarios, pero ademais esíxeselles que sexan equilibradas (así o confirma a STC 65/1987, do 21 de maio), requisito este que debe entenderse referido a aquelas que afecten os gastos orzamentarios. Neste sentido só poderán ser admitidas a trámite se propoñen unha baixa de igual contía na mesma sección que supoñan aumento de crédito. De maneira similar prevese que as emendas ao Proxecto de lei de orzamentos que supoñan minoración de ingresos deban remitírselle á Xunta para que esta emita informe sobre elas no prazo de quince días. Esta última posibilidade acaba de cualificarse para o caso do Congreso dos Deputados como un acto

parlamentario non susceptible de control polos tribunais ordinarios polo Auto do Tribunal Supremo do 25 de novembro de 2010.

→ Por último, no trámite do debate orzamentario, os deputados autonómicos contan con máis facilidades para a formación do seu criterio do respecto ao proxecto sobre o que se teñen que pronunciar. Nesta liña, seguindo a práctica xeneralizada nos parlamentos de todo o Estado, antes de finalizar o prazo de presentación das emendas teñen lugar unha serie de comparecencias ante a Comisión competente na que os distintos responsables dos entes xestores de gasto xustifican o contido do seu proxecto de orzamentos. Trátase de comparecencias excepcionais no procedemento lexislativo ordinario, pero que son habituais nesta lei anual. •

B | Debate

O actual desenvolvemento do debate orzamentario é debedor da redacción dada

ao regulamento pola reforma do 22 de xullo de 1993. Este trámite foi notablemente simplificado: procedeuse a un debate único no que se acumulan tanto as emendas que postulan a devolución global dos orzamentos coma as que pretenden o rexeitamento de calquera sección ou centro xestor de gastos. Para a súa defensa, dispónse dun tempo proporcional de entre trinta e corenta e cinco minutos por cada grupo parlamentario. Establécese, igualmente, que só estas emendas terán efectos devolutivos para o proxecto.

A dicción regulamentaria expresa que a seguir deben debaterse as emendas que afecten a contía global dos «estados dos orzamentos». Tamén se debaten neste momento aquelas emendas que transfiren créditos entre seccións. Para a súa defensa, cada grupo parlamentario dispón dun tempo proporcional de entre quince e trinta minutos.

• [Sobre a documentación e os dereitos de información das señorías pode consultarse o **mapa** conceptual n.º 13_ páx. 80]

Aínda que o miolo do debate orzamentario se centre nas contías de cada unha das seccións, non pode esquecerse que o texto articulado que o precede acada unha gran transcendencia, e por iso é obxecto dun debate individualizado; todo isto sen prexuízo do estudo doutros documentos que os acompañen e que non son sometidos a ningunha votación.

Este marco regulamentario acaba de ser matizado pola posibilidade de adaptación do debate á estrutura orzamentaria —actualmente sometida ao esquema da orzamentación por programas—, para o que se habilita o presidente da Comisión de Orzamentos e o do Parlamento, de acordo coas súas respectivas mesas, co fin de que poidan ordenar os debates e as votacións.

A aprobación final dos orzamentos no Pleno da Cámara deberá desenvolverse diferenciando o conxunto do articulado da lei e

cada unha das súas seccións, o que obriga a identificar claramente as distintas consellerías e as súas partidas orzamentarias, e os distintos centros de gasto, sexan organismos autónomos ou sociedades públicas.

■ É POSIBLE QUE UNHA COMISIÓN PARLAMENTARIA APROBE UNHA LEI AUTONÓMICA?

A proposta deste tipo de tramitación debe provir da Mesa da Cámara de acordo coa Xunta de Portavoces, ou partir da propia iniciativa deste último órgano. En ambos os casos maniféstase a primacía do criterio político sobre o institucional ao esixir a participación do órgano da Cámara no que están presentes os portavoces de todos os grupos parlamentarios.

O acordo de delegación tomarase por maioría de dous terzos e resulta aplicable a proposicións e proxectos de lei, agás as referidas leis de desenvolvemento básico e a reforma do Estatuto de autonomía.

A advocación por parte do Pleno pode darse por iniciativa da Mesa, de dous grupos parlamentarios ou dunha quinta parte dos deputados.

Este subtipo normativo sométese ao procedemento legislativo común, salvo, como

é obvio, o debate e a votación no Pleno. Unha vez redactado o informe da Ponencia, apunta o regulamento que o pleno da Comisión seguirá o trámite previsto nesta norma para a deliberación en Pleno.

■ EN QUE CONSISTE A TRAMITACIÓN DUN PROXECTO DE LEI EN LECTURA ÚNICA?

Os casos citados polo regulamento son dous:

a | Que se trate dun proxecto con gran simplicidade de formulación.

b | Que a natureza do proxecto o aconselle.

Estes supostos obrigan a un consenso entre as forzas políticas para a apreciación da súa existencia. Habitualmente, o que se busca é o funcionamento rápido da Cámara.

Os órganos competentes para formular a proposta son a Mesa, oída a Xunta de Portavoces, ou a propia Xunta de Portavoces illadamente. En ambos casos encontramos a importante participación do criterio político da Xunta de Portavoces, criterio que, en definitiva, plasmará o consenso necesario para que este tipo normativo poida nacer.

O acordo necesario para o sometemento dun proxecto de lei a este procedemento

plenario esixe dúas votacións: unha acerca do procedemento que se debe seguir e outra sobre o fondo do proxecto. Estas votacións poden producirse na mesma sesión ou ben en sesións distintas.

O acordo deberá adoptarse por maioría simple, que é o quórum habitual de funcionamento das cámaras. A lectura única pode producirse directamente no Pleno ou ante unha Comisión, se ben a práctica parlamentaria autonómica coñece soamente a primeira posibilidade, e reducida a supostos de leis habilitadoras de créditos —leis de artigo único— ou leis de reforma puntual doutras existentes.

O debate someterase ao previsto no artigo 79.1 e 2 do regulamento, que regulan os debates de totalidade, e a votación é única para o conxunto da lei.

■ QUE TRÁMITES SEGUEN AS PROPOSICIÓNS E A SOLICITUDE DE PROXECTOS PARA A APROBACIÓN DE LEIS ESTATAIS?

Encontrámonos ante unha manifestación nidia do principio de colaboración lexislativa entre as comunidades autónomas e os órganos constitucionais do Estado.

A elaboración das proposicións de lei que se vaian presentar ante a Mesa do Congreso dos Deputados e a solicitude ao Goberno do Estado da adopción de proxectos de lei farase de acordo co procedemento lexislativo ordinario.

Esta especialidade lexislativa precisa dunha maioría reforzada, posto que requirirá a aprobación por maioría absoluta en derradeira votación polo Pleno do Parlamento.

A descrición desta técnica de colaboración lexislativa quedaría incompleta sen facer unha referencia á participación dos deputados autonómicos na defensa das proposicións de lei ante o Congreso dos Deputados segundo o previsto no artigo

10.1.f) do Estatuto de autonomía para Galicia. A este respecto, cada deputado escribirá un nome na papeleta correspondente, e resultarán elixidos, ata un máximo de tres, o número que previamente fixase o Pleno por maioría absoluta.

Unha especialidade singular desta modalidade é aquela que pretende a reforma constitucional. O artigo 166 da Constitución, ao remitirse ás alíneas 1 e 2 do artigo 87, posibilita que as asembleas lexislativas das comunidades autónomas insten o procedemento de reforma da Constitución. Neste sentido, o Regulamento do Congreso dos Deputados (artigos 146 e seguintes) prevé os trámites aos que se someterán esta clase de iniciativas.

■ COMO DELEGA O PARLAMENTO NA XUNTA A SÚA COMPETENCIA LEXISLATIVA?

A previsión do artigo 10.1 do Estatuto de autonomía para Galicia establece que a potestade lexislativa delegada na Xunta se producirá nos termos establecidos nos artigos 82, 83 e 84 da Constitución para o suposto da delegación lexislativa das Cortes Xerais ao Goberno. Trátase dun mecanismo habitual no dereito público contemporáneo, mesmo no ámbito anglosaxón —*statutory instruments*—.

A Xunta deberá remitirle ao Parlamento unha comunicación cun contido alternativo: ou ben o texto articulado ou o texto refundido obxecto da delegación lexislativa. A Mesa da Cámara ordenará a súa publicación no *Boletín Oficial do Parlamento de Galicia*.

Conforme o establecido no artigo 10.1 do Estatuto de autonomía, as leis de delegación poden prever un control adicional por parte da Cámara da lexislación de-

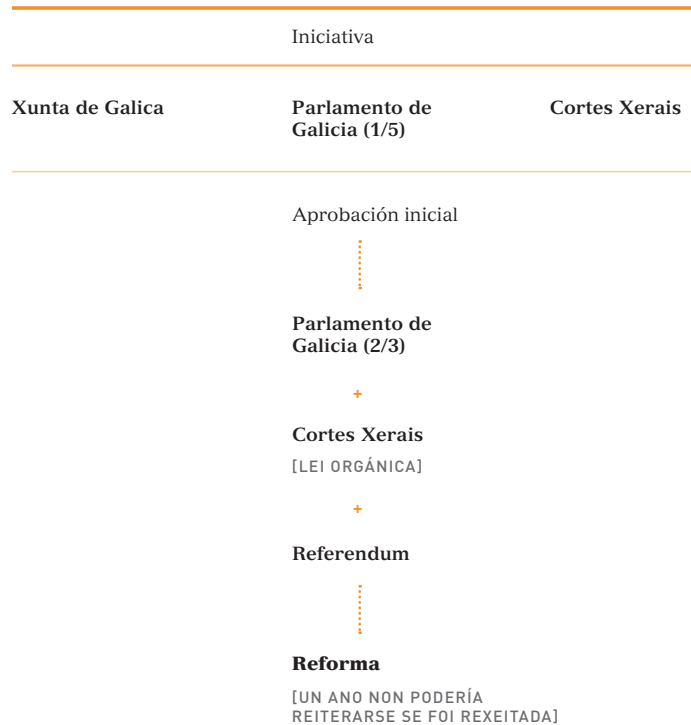
legada. Este control producirase do seguinte modo: dentro do mes seguinte á publicación, os deputados ou grupos parlamentarios poden formular obxeccións: se non se producen, presúmese que a Xunta fixo un uso correcto da delegación legislativa.[•]

No suposto de se producir obxeccións, a Mesa do Parlamento remitirallas á Comisión competente para que esta emita ditame no prazo que a Mesa da Cámara sinala. Este texto será debatido no Pleno da Cámara conforme os artigos que regulan o procedemento legislativo.

Obviamente, como sucede no Parlamento inglés, os parlamentarios galegos poden utilizar o seu poder xeral de control da administración pedindo datos (*moving for papers*) en relación co exercicio gobernamental da delegación.

[•] [Ver mapa conceptual n.º 15_ pág. 82]

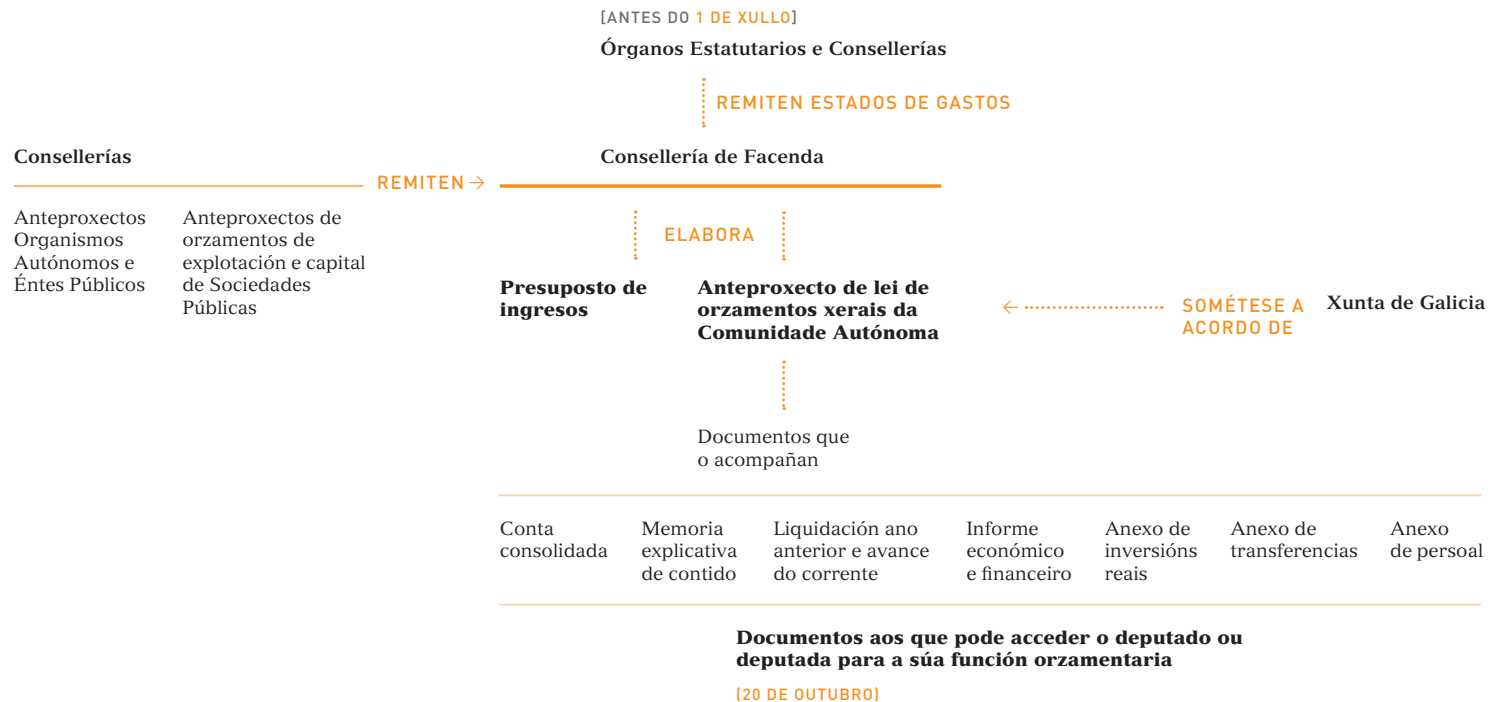
■ **PROCEDEMENTO NORMAL**

■ **PROCEDEMENTO SIMPLIFICADO**

M.e._nº 13 | O DEREITO Á INFORMACIÓN DAS SÚAS SEÑORÍAS NO PROXECTO DE ORZAMENTOS*

* [Ver Referencia _páx. 74]

■ PROXECTO PREFERENTE

Deputados e deputadas

PRESENTAN →
[PRAZO 15 DÍAS]

Emendas

SE
SUPOÑEN

Aumento de créditos

Diminución de ingresos

SÓ SERÁN
ADMISIBLES
SE

Propoñen unha baixa de cantidades nesa sección

REMISIÓN
PARA
INFORME A

Xunta
[15 DÍAS]

■ DEBATE DE TOTALIDADE

ÚNICO

INCLUIRÁ

Emendas de devolución global

+

Emendas de devolución seccións

+

Emendas de devolución centros xestores de gasto

DESPÓIS

Emendas á cantía global de estados

+

Emendas de transferencia de créditos entre seccións

REFERIRASE A

Articulado

+ Estado de autorización de gastos

Parlamento

DELEGA POTESTADE LEXISLATIVA NA

Xunta de Galicia

1º APROBA

Decreto lexislativo

2º UNHA VEZ APROBADO

Remite Comunicación

AO

Parlamento

PUBLICACIÓN NO BOPG

Deputados, deputadas e grupos parlamentarios

[DISPOÑEN DE 1 MES]
PARA FORMULAR

Reparos/Obxeccións

DE PRESENTARSE
DEBATE VOTACIÓN

Comisión

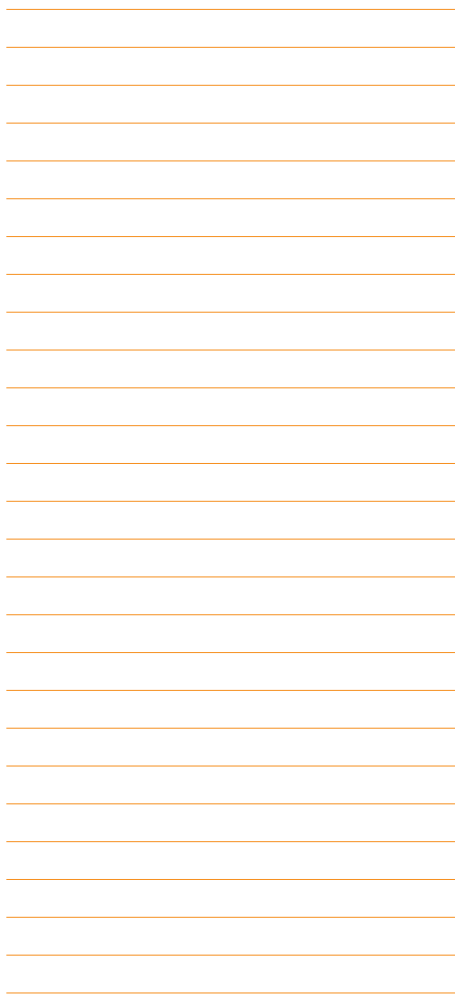
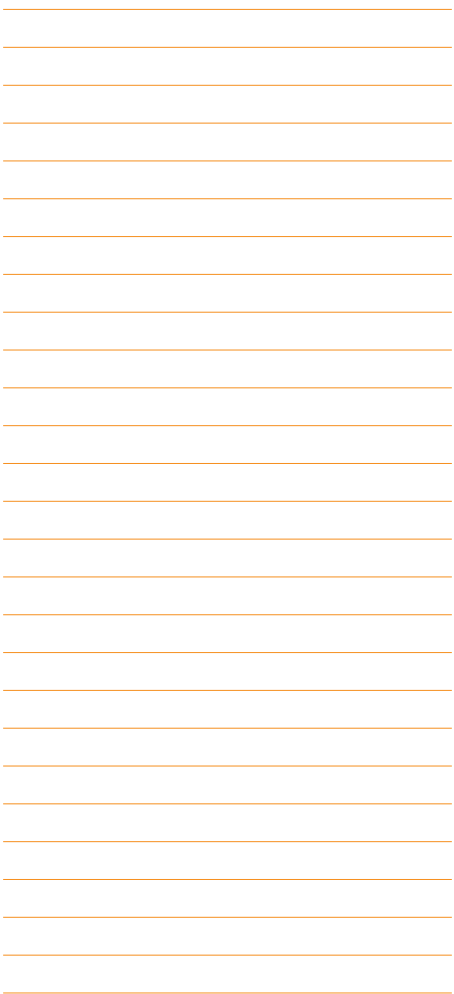
Emite Dictame

PARA

Pleno

SE NON SE PRESENTAN

Enténdese uso correcto
da Delegación

COMO CONTROLA O PARLAMENTO O GOBERNO?

Con independencia das canles previstas para lle esixir responsabilidade política ao presidente da Xunta, que forman parte do que a doutrina constitucional española denomina control-sanción e que son a moción de censura e a cuestión de confianza,[•] existen no Regulamento da Cámara outros procedementos que integran vías de control-inspección da actuación governamental, entre os que cabe citar as comisións de investigación e a coñecida como actividade rogatoria da Cámara, integrada polas interpelacións e as preguntas.

A Cámara autonómica galega pode acordar por proposta da Xunta, da Mesa, de dous grupos parlamentarios ou da quinta parte dos deputados da Cámara a creación dunha comisión de investigación sobre calquera asunto de interese público. Estas comisións de investigación deberán elaborar un plan de traballo e poderán nomear ponencias no seu seo e requirir a presenza de calquera persoa para ser oída. Neste último caso, os extremos sobre os que deba informar deberanlle ser comunicados cunha antelación mínima de cinco días.[•]

O tratamento das interpelacións e preguntas presenta numerosos aspectos equiparables que as fan merecentes dunha análise conxunta. Primeiramente, a totalidade da Cámara non participa na substanciación destes instrumentos parlamentarios, que comunmente se desenvolven na dialéctica bilateral entre un deputado e o responsable governamental de que se trate.

O Regulamento do Parlamento galego atribúe tamén a esta unicidade procedemental unhas consecuencias semellantes previstas nos artigos 158 e 159. Neste sentido introdúcese a existencia da *question time*, que obriga a que nas semanas nas que exista sesión ordinaria do Pleno se dediquen dúas horas, como tempo mínimo, ao tratamento das preguntas e das interpelacións.

[•] [Ver mapas conceptuais n.º 16_ páx. 93 e n.º 17_ páx. 94],

[•] [Ver mapa conceptual n.º 18_ páx. 95]

Nunha orde de cousas similar, facúltanse os órganos reitores da Cámara —presidente e Mesa— para dar un tratamento especial a certas preguntas e interpelacións. No caso do primeiro dos suxeitos, existe a posibilidade da acumulación e debate simultáneo destas iniciativas que, tratando do mesmo tema ou temas conexas entre si, se encontren incluídas nunha orde do día. No segundo dos supostos é a Mesa da Cámara a que, oída a Xunta de Portavoces, pode declarar non admisibles aquelas preguntas ou interpelacións que incorresen no previsto polo Regulamento da Cámara no seu artigo 105; a saber, que se conteñan palabras ou se manifesten conceptos ofensivos ao decoro da Cámara ou dos seus membros, das institucións do Estado e de Galicia ou de calquera outra persoa ou entidade.

■ QUE SON AS INTERPELACIÓNS PARLAMENTARIAS?

Non existe no Estatuto parlamentario galego unha definición delas, pero á luz da experiencia parlamentaria autonómica poden conceptuarse como aquelas actividades do Lexislativo de carácter plenario, nadas por instancia dun deputado ou dun grupo parlamentario, que, posibilitando o debate entre todos os suxeitos parlamentarios e o Goberno, non xeran *per se* a creación dun criterio da Cámara.

Poden presentar interpelacións no Parlamento, por unha banda, os deputados a título individual. A admisión no dereito parlamentario de Galicia das interpelacións presentadas polos deputados individuais xerou a inquietude dentro da Xunta de Portavoces de se era posible a creación dunha nova cota de iniciativas desta clase distintas das previstas para os grupos parlamentarios. Para resolver esta cuestión, os Servizos

Xurídicos da Cámara elaboraron un informe que lle renderon á Xunta de Portavoces o 20 de setembro de 2005, no que concluíron dous asertos diferenciados:

→ Primeiro, que o límite máximo establecido no artigo 149.2 *in fine* do regulamento, relativo á limitación de incluír máis de dúas interpelacións dun mesmo grupo parlamentario nunha mesma sesión plenaria, afecta a

totalidade das interpelacións do grupo parlamentario, sen diferenciar a autoría individual dos deputados ou a súa autoría grupal.

→ Segundo, conclúese que a posibilidade de que as interpelacións de autoría dos deputados non se computen no límite establecido no citado artigo comporta a reforma do regulamento neste extremo.

Por outra banda, os grupos parlamentarios poden tamén interpelar o Goberno, sendo esta a vía máis habitual de esixir a presenza dos membros da Xunta ante a Cámara.

Son suxeitos pasivos das interpelacións cada un dos membros da Xunta e esta como tal órgano estatutario. As interpelacións deberán presentarse por escrito, e deben ademais dirixirse á Mesa do Parlamento.

O seu obxecto debe de versar sobre os motivos ou propósitos de actuación do Executivo ou de calquera das consellarías. A am-

plitude do contido das interpelacións vén xerada polas moi variadas materias ás que poden afectar, xa que o regulamento admite as materias de política xeral ou as cuestións de acentuada relevancia.

Un paso moi relevante na tramitación das interpelacións é o da súa cualificación pola Mesa da Cámara, pois, a este respecto, establécese a posibilidade de que aquela acorde comunicarlle ao seu autor a conversión da interpelación en pregunta, sexa con resposta oral ou por escrito.

Os prazos de substanciación das interpelacións son bastante curtos, pois prevese a posibilidade da súa inclusión na orde do día do Pleno quince días despois da súa publicación no *Boletín Oficial do Parlamento*.

Un último aspecto subliñable do procedemento é o que afecta a inclusión na orde do día. O regulamento fala dunha cota que

vén constituída por unha interpelación por cada tres deputados, cun límite máximo de dous por grupo parlamentario, para seren incluídas nunha mesma orde do día.

Ao finalizarse o período de sesións, as interpelacións convértense en preguntas escritas, que deben de ser contestadas antes do inicio do seguinte período de sesións. Non obstante, o regulamento posibilita o mantemento das interpelacións por parte dos seus autores, o que esixe a constancia escrita da vontade de que tales iniciativas se manteñan.

O tratamento plenario das interpelacións debe producirse, como moi tarde, na segunda sesión plenaria despois de publicada, se ben esta previsión regulamentaria é incumprida reiteradamente pola práctica da Cámara galega, debido ao inxente número de interpelacións que presentan os distintos actores parlamentarios. A Mesa

do Parlamento, a través dunha resolución do 17 de abril de 1984, fixou os criterios para levar á práctica a substanciación das interpelacións, para evitar que, polo transcurso de dúas sesións, aquelas caducasen e producisen uns efectos contrarios aos que o regulamento desexaba coa inclusión do citado prazo.

O debate iníciase cunha rolda de exposición, cunha duración de dez minutos, seguida dunha contestación por parte do responsable governamental, coa mesma duración, e cadansúa rolda de réplicas de cinco minutos.

■ QUE CONSECUENCIAS PODEN DERIVARSE DAS INTERPELACIÓNS?

Unha aproximación ao réxime xurídico das mocións pode definilas como aqueles instrumentos parlamentarios nos que a Cámara, logo de deliberación plenaria, manifesta o seu posicionamento sobre unha proposta de resolución referida a un tema previamente debatido nunha interpelación. Doutrinalmente teñen o seu mellor acomodo na función de impulso parlamentario do goberno pero pola súa conexión procedemental coas interpelacións serán aquí tratadas.

Os lexitimados para presentar unha moción segundo o regulamento son os grupos parlamentarios autores da interpelación da que trae causa, que contan cun prazo de tres días hábiles para a presentación das mocións, de acordo co réxime xeral establecido no artigo 95 do Regulamento.

O obxecto constitucionalmente admisible das mocións é, segundo a STC 205/1990, do

13 de decembro, moi amplo, xa que se encontra incluído dentro do *ius ut procedatur* dos parlamentarios e non impide que verse sobre materias lexislativas.

A moción sométese a *limine* á cualificación da Mesa do Parlamento, e esta é unha fase de particular relevancia práctica, xa que se suscita na súa plenitude o problema da congruencia que a moción debe gardar respecto da interpelación orixinaria. Nesta materia defendéronse dous criterios:

→ Primeiro, que o proceso interpretativo se faga entre o enunciado da interpelación, tal e como se publicou no *Boletín Oficial da Cámara*, e o texto da moción que se vai debater.

→ Segundo, que o contraste se faga tomando en consideración o debate plenario da interpelación, que, como é obvio, pode ter un ámbito de debate moito maior ca o mero texto literal da interpelación.

• [Ver mapa conceptual n.º 19_ pág. 96]

■ CAL É O SENTIDO E A FUNCIÓN DAS PREGUNTAS NO PARLAMENTO?

A previsión subseguinte é a de que a moción sexa incluída de forma urxente na orde do día da seguinte reunión plenaria, o que favorece a actualidade do debate pero, en ocasións, provoca unha excesiva redundancia na temática dos debates parlamentarios concentrados nun período de tempo moi limitado.

Os distintos grupos parlamentarios contan coa posibilidade de presentar emendas ata seis horas antes do comezo da reunión do Pleno. O regulamento remite ás normas establecidas para as proposicións non de lei no tocante ao debate e á votación das mocións, o que suscita a dúbida de se é aplicable a práctica parlamentaria, existente nas comisións da Cámara galega, de admitir as transaccións sobre as propostas de resolución aínda que non fosen presentadas emendas ao respecto.

Trátase dunha facultade parlamentaria de carácter individual, e, polo tanto, está prohibida para os grupos parlamentarios. O Tribunal Constitucional, no seu Auto 147/1982, do 22 de abril —caso Iglesias Selgas—, delimitou claramente que as preguntas parlamentarias se presentan en exercicio dunha actuación individual de deputados e senadores, sen que en ningún caso poida entenderse que os parlamentarios posúan o carácter de «poderes públicos» no sentido do artigo 41.2 da Lei orgánica do Tribunal Constitucional.

Os suxeitos pasivos das preguntas son a Xunta e os seus membros individualmente considerados, o que pon de novo de actualidade a teoría da responsabilidade política colexiada do Goberno, que posibilita o control por parte dos deputados de cada un dos conselleiros e do Goberno na súa totalidade.

Segundo os criterios xerais, as preguntas deben presentarse por escrito e ante a Mesa

do Parlamento. Os criterios regulamentarios para admitir ou non as preguntas son, no dereito parlamentario galego, dous:

- Que se trate de preguntas de interese exclusivo persoal.
- Que non se admitan as preguntas que supoñan unha consulta de índole estritamente xurídica.

Estas causas de inadmisión teñen unha interpretación restritiva na xurisprudencia do Tribunal Constitucional —así o confirma a STC 74/2009, do 23 de marzo— pola pertenza da facultade de formular preguntas ao núcleo da función representativa parlamentaria, e teñen que incorporar unha motivación expresa, suficiente e adecuada en aplicación das normas ás que está suxeita a Mesa no exercicio da súa función de cualificación e admisión dos escritos e documentos de índole parlamentaria.

TIPOS DE PREGUNTAS

1 | ORAIS EN PLENO

En primeiro lugar, a pregunta debe limitarse no seu contido a unha «concisa e estrita formulación dunha soa cuestión, que interroga sobre un feito, unha situación ou unha información».

O segundo límite afecta o contido da pregunta, que debe versar «sobre se a Xunta tomou ou vai tomar algunha providencia en relación con algún asunto».

A terceira das limitacións fala de que a pregunta trate sobre se o Goberno galego «lle vai remitir ao Parlamento algún documento ou informalo acerca dalgún extremo». Esta redacción subliña o carácter instrumental da función informativa das preguntas respecto da xenérica posición de control que posúen os parlamentarios.

O procedemento que seguen as preguntas prevé a existencia de sete días de «enfriamento», que poden ser exceptuados polo trámite especial do artigo 155, alínea 5, do regulamento e polo procedemento das preguntas urxentes que a Mesa do Parlamento acaba de concretar a través da norma supletoria do 8 de setembro de 1998.

O máis relevante da disposición que acabamos de comentar é a fixación dunha cota de preguntas en cada período ordinario de sesións para cada grupo parlamentario, fixada nunha por grupo parlamentario e outra máis por cada tres deputados membros do mesmo grupo. Así mesmo, establécese como límite a inclusión dunha pregunta urxente por cada grupo parlamentario na orde do día de cada sesión plenaria, e impútanselle a cota do deputado ou do grupo parlamentario que a formulou para os efectos previstos no artigo 155.2 do regulamento.

O dato cuantitativo de que as preguntas son, con moito, os instrumentos parlamentarios máis numerosos dos formulados no parlamentarismo contemporáneo provoca a necesidade da regulación dunha «cota» de inclusión nas ordes do día para os seus autores. Deste modo, o dereito parlamentario galego atribúe a prioridade na tramitación das preguntas feitas por aqueles deputados que aínda non formulasen preguntas no Pleno no mesmo período de sesións.

Por outra banda, de feito atribúeselle ao presidente do Parlamento, e non á Mesa, a facultade de fixar o número de preguntas que se van incluír na orde do día de cada sesión plenaria e o criterio de distribución entre deputados correspondentes a cada grupo parlamentario.

O debate das preguntas plenarias iníciase coa concisa formulación da pregunta por

parte do deputado. Os tempos de intervención fíxaos o presidente; o límite regulamentario é de cinco minutos, que pasan dun modo «expeditivo» á intervención do responsable governamental e finalmente ás eventuais réplicas —as *supplementary questions* da Cámara dos Comúns—.

Por último, existe a posibilidade de que o Goberno galego solicite a posposición do tratamento das preguntas para debater na sesión plenaria. Se ben é preciso que se trate dunha solicitude motivada e só pode producirse nunha ocasión. [•]

2 | ORAIS EN COMISIÓN

Trátase dunha das grandes funcionalidades do sistema de comisións no parlamentarismo moderno, tanto no ámbito anglosaxón —onde tivo o seu nacemento— coma no do dereito parlamentario continental, posto que as preguntas orais son,

con diferenza, as iniciativas máis substanciadas nas comisións da Cámara.

O procedemento desta clase de preguntas vese condicionado pola necesaria espera de sete días para a súa substanciación desde a súa recollida no *Boletín Oficial do Parlamento*. O debate en Comisión goza dunhas roldas máis amplas, de dez e cinco minutos, respectivamente, o que posibilita un tratamento máis detido de cuestións que habitualmente teñen facetas máis técnicas e menos políticas ca as preguntas orais plenarias.

No tocante aos suxeitos pasivos destas preguntas, cabe dicir que o regulamento galego opta por unha enumeración favorecedora dos intereses do Executivo ao posibilitar que poidan ser contestadas por calquera representante gobernamental, incluso polos subdirectores xerais, sendo este o único suposto no que estes

altos funcionarios comparecen illadamente ante a Cámara.

As preguntas son privilexiadas regulamentariamente cun réxime de garantía da súa tramitación consistente en que, rematado un período de sesións, as preguntas pendentes tramitaranse como preguntas con resposta escrita, que deben ser contestadas antes do inicio do seguinte período de sesións. Esta «degradación» das preguntas orais en Comisión ten a medio prazo efectos favorables respecto da súa inmediata substanciación no vindeiro período de sesións.

3 | ESCRITAS

A contestación por escrito das preguntas debe producirse dentro dos vinte días desde a súa publicación no *Boletín Oficial do Parlamento*, se ben a Mesa do Parlamento pode prorrogar o prazo outros vinte días máis por solicitude motivada do Goberno galego.

[•] [Ver mapa conceptual n.º 20_ pág. 97]

Se a Xunta non envía a contestación nos prazos citados, o presidente do Parlamento, por instancia do autor da pregunta, ordenará que se inclúa na orde do día da seguinte Comisión competente, onde recibirá o tratamento das preguntas orais, e daráselle conta de tal decisión ao Goberno galego. A vía das preguntas escritas é unha das máis utilizadas dentro do Parlamento de Galicia, pois permite a obtención de información para o control político de todas as actuacións do Executivo. ^o

^o [Ver mapa conceptual n.º 21_ pág. 98]

■ 1/5 PARTE DAS SEÑORÍAS

1º | **Proposta da moción**

Requisitos

Escrito motivado Inclúe candidato á
dirixido á mesa Presidencia da Xunta

[NOS 2 DÍAS SEGUINTE
Á MOCIÓN INICIAL]

2º | **Propostas alternativas**

■ MESA DO PARLAMENTO

1º | **Comproba requisitos**

2º | **Admite a a trámite**

3º | **Da conta da súa presentación**

Ao
Presidente
da Xunta

Aos
portavoces

■ PROCEDEMENTO DO DEBATE

1º | Deputado asinante
Defende a moción

2º | Grupos parlamentarios
Formulan réplicas

Votación do Pleno
[NON ANTES DE 5 DÍAS DESPÓS
DA SÚA PRESENTACIÓN]

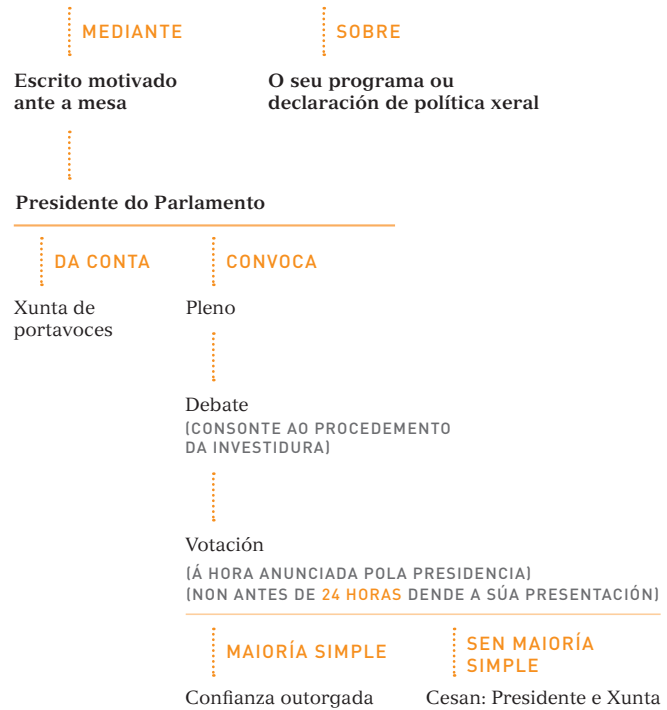

Precisa maioría absoluta

DE ACADARSE

Queda investido Cesan:
o candidato/a Presidente e Xunta

Presidente da Xunta FORMULA ANTE O PARLAMENTO → ■ CUESTIÓN DE CONFIANZA

■ **AS COMPARENCIAS ANTE A COMISIÓN**

Admisión a trámite pola Mesa da Comisión

É conforme á Constitución ATC 181/2003

■ **FUNCIÓN**

Conciliables

-
- 1 | Acadar os obxectivos específicos para os que se crea
 - 2 | Escenificar a desavenencia da minoría coa maioría

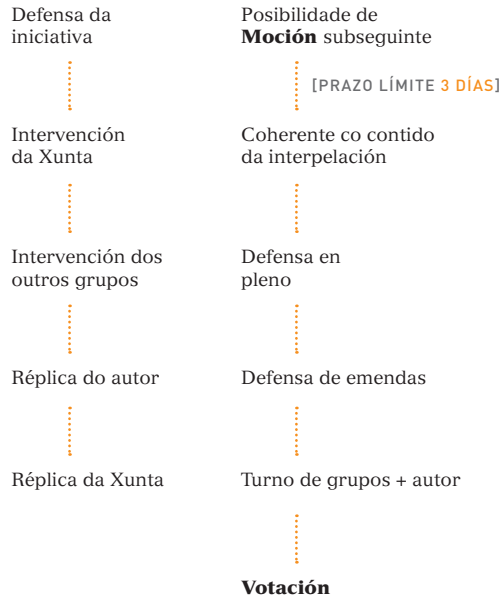
■ **CAUSAS DE DISOLUCIÓN**

Non poden innovarse a través de normas supletorias STC 226/2004

■ **CARACTERES**

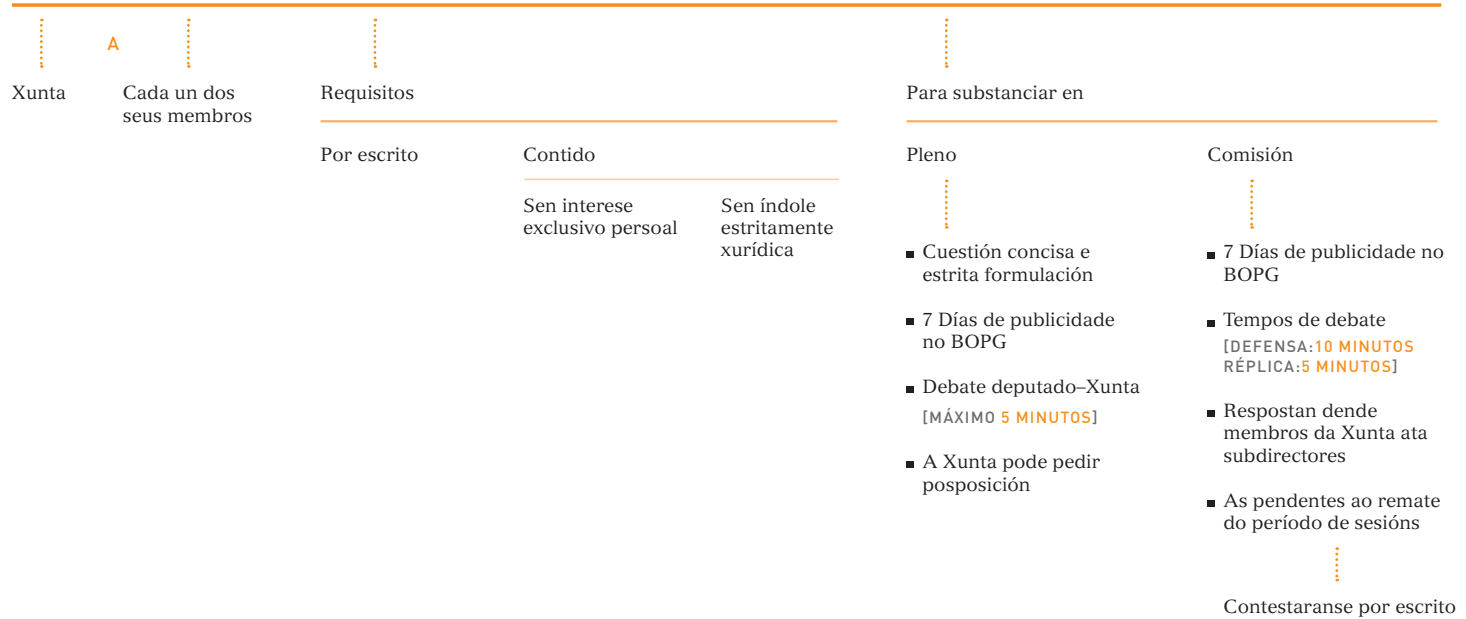
- Debate plenario
- Debate sobre materias relevantes ou de política xeral
- Iniciativa grupal ou do deputado

■ **PROCEDEMENTO**

Deputados e deputadas

■ FORMULAN PREGUNTAS

■ **REPRESENTAR Á
COMUNIDADE AUTÓNOMA**

- Manter relacións co Estado
- Firmar convenios con outras Comunidades Autónomas
- Convocar eleccións
- Disolver o Parlamento
- Promulgar leis galegas
- Promulgar decretos legislativos

■ **REPRESENTANTE ORDINARIO
DO ESTADO EN GALICIA**

- Manter relacións co delegado do Goberno en Galicia
- Ordenar publicación no DOG do nomeamento do Presidente do TSXG
- Ordenar publicación no BOE de leis e decretos legislativos de Galicia

■ **COORDINAR E
DIRIXIR A XUNTA**

Orgánicas

- Fixar estrutura do Goberno
- Dirixir Consello da Xunta
- Dirixir Comisións Delegadas
- Coordinar programa legislativo e regulamentario
- Encomendar a xestión de departamentos en caso de imposibilidade dos seus titulares

En relación co Parlamento

- Presentar proxectos de lei
- Presentar Cuestión de Confianza
- Facilitar información
- Solicitar sesión extraordinaria
- Solicitar Debate Xeral
- Comunicar interposición de recursos ante T.C. e acordar personación

Poden ser obxecto de control político por parte dos

Deputados e deputadas de Galicia

* [Ver Referencia _páx. 92]

COMO COMPARECE A XUNTA ANTE O PARLAMENTO?

A primeira das vías de comparecencia adopta dúas modalidades fundamentais segundo a orixe da solicitude, xa que a significación política da comparecencia do Executivo ante o Parlamento é moi diferente se se debe á petición do Goberno ou á solicitude da oposición parlamentaria. Estas variantes instruméntanse por distintas canles previstas no título VIII do Regulamento do Parlamento de Galicia.

■ QUE SON AS COMUNICACIÓNS DA XUNTA DE GALICIA?

Este é un medio de gran relevancia política, baste sinalar a transcendencia dos coñecidos como «debates sobre o estado da Autonomía» previstos no noso dereito no artigo 48 da Lei reguladora da Xunta e da súa Presidencia, no que se prevé que o Goberno solicite anualmente do Parlamento, ao comezo dun dos períodos ordinarios de

sesións, a realización dun debate de política xeral. Esta previsión legal sofre a importante matización práctica de non se realizar nos anos electorais, o que ten a xustificación obvia de que se ve substituído polo debate de investidura que dá lugar á creación dun novo Goberno.

Distinta transcendencia práctica acadan as comunicacións remitidas polo Goberno autonómico para a súa realización ante as comisións parlamentarias. Trátase de documentos, habitualmente sectoriais, nos que o conselleiro competente expón determinadas liñas de actuación para o seu coñecemento por parte da Cámara. En ocasións resulta difícil distin-

guir estas comunicacións dos plans e programas que establece o artigo 142 do Regulamento do Parlamento de Galicia, polo que se fai necesaria unha correcta actuación cualificadora por parte da Mesa do Parlamento.

O desenvolvemento do debate da comunicación consta dunhas fases claramente diferenciadas.

O debate:

a | Primeiramente ten lugar a intervención do membro da Xunta por un tempo que non vén limitado regulamentariamente. A redacción do noso Estatuto parlamentario posibilita que aquel que defenda a comunicación poida ser calquera membro do Executivo, e non teña necesariamente que formar parte do Consello da Xunta de Galicia, o que conduce a que habitualmente sexan presentadas por secretarios xerais ou por directores dos distintos departamentos autonómicos.

b | Posteriormente interveñen, por un tempo máximo de quince minutos, un representante de cada grupo parlamentario, e fano conforme o criterio xeral do dereito parlamentario galego, en orde inversa á súa importancia numérica.

c | A contestación por parte da Xunta poderase producir de forma conxunto ou illadamente, e incluso se poderán agrupar as respostas por razón da materia.

d | Remata o debate coa réplica dos intervinientes, que dispoñerán dun tempo máximo de dez minutos cada un. O costume parlamentario autonómico, interpretando de modo amplo a expresión regulamentaria, posibilita o pechamento do debate por parte do representante governamental.

As resolucións:

Unha vez realizado o debate sobre a comunicación, establécese un prazo de trinta minutos para que os grupos parlamentarios

poidan presentar ante a Mesa propostas de resolución.

En coherencia cos principios xerais de funcionamento da Cámara, as propostas de resolución deben ser cualificadas pola Mesa atendendo ao principio de congruencia. As propostas cualificadas como admisibles poderán ser defendidas durante un tempo máximo de dez minutos, aos que seguirán as roldas en contra, co mesmo tempo, tras a defensa de cada unha delas.

O remate da substanciación das propostas ten lugar coa votación, que se realizará seguindo dous criterios: un cualitativo e outro de carácter temporal. Neste sentido, vótanse primeiro aquelas propostas que signifiquen o rexeitamento global do contido da comunicación da Xunta, e despois, as restantes, segundo a súa orde de presentación ante o Rexistro da Cámara.

■ COMO SE SUBSTANCIA O EXAME DE PROGRAMAS E PLANS?

Debemos distinguir dúas posibilidades: que o plan ou programa se tramite ante o Pleno da Cámara, ou que se tramite ante unha das súas comisións.

No primeiro caso, a Mesa do Parlamento envíalle á Comisión competente o plan de que se trate, con independencia de que deba formular a súa cualificación preliminar sobre este conforme o previsto no artigo 30, alínea 5, do Regulamento autonómico.

A Mesa da Comisión será a encargada de organizar a tramitación e fixar os seus prazos. A singularidade máis relevante da tramitación dos plans e programas é a posible existencia dunha Ponencia que estude o documento en cuestión.

O debate na Comisión axustarase ao previsto para as comunicacións, se ben o prazo de presentación das propostas de resolución será de tres días, o que resulta plenamen-

te xustificado pola complexidade que estes plans e programas adoitan ter. A Mesa do Parlamento pode decidir que as propostas se debatan no seo da Comisión e non no do Pleno; neste caso, o prazo para a presentación das propostas virá fixado polas normas aprobadas pola Comisión, e habitualmente é menor que os tres días citados.

■ EN QUE CONSISTEN AS INFORMACIÓNS DA XUNTA?

A | En Comisión

A vía das sesións informativas atópase prevista no artigo 143 do Regulamento do Parlamento de Galicia. Neste caso a solicitude pode provir da propia Xunta ou da Comisión «correspondente», o que suscita problemas de determinación que non poden servir de escusa ao Executivo para obviar a comparecencia. Este dereito de solicitar a comparecencia encóntrase delegado habitualmente por parte da Comisión na Mesa a través dun acordo que se adopta ao comezo da lexislatura en cada unha das comisións permanentes da Cámara.

A expresión «comparecerán», prevista no regulamento, pon de manifesto a vinculación da decisión adoptada polo órgano parlamentario para o Executivo, de tal modo que sería posible que os deputados solicitantes da comparecencia puidesen recorrer, ante o Tribunal Constitucional pola vía

do recurso de amparo, no caso de existir unha negación arbitraria a comparecer por parte do Executivo, unha vez esgotados os recursos xudiciais oportunos, pola vía do artigo 43 da LOTC.

O desenvolvemento das sesións informativas consta das seguintes fases:

a | Primeiramente, o conselleiro expón oralmente a súa información, o que non debe ser interpretado restritivamente e, polo tanto, debe permitir o apoio noutros medios expositivos de carácter gráfico ou técnico.

b | Posteriormente prodúcese unha suspensión por un tempo máximo de corenta e cinco minutos, que encontra a súa xustificación na natureza informativa da comparecencia e coa finalidade de que os deputados e os grupos parlamentarios poidan preparar a formulación de preguntas ou observacións. Remata o debate coa contestación por parte do membro da Xunta,

aínda que en ocasións os presidentes aplican o contido do artigo 78 do regulamento, que xera unha dobre rolda para o representante governamental e os membros da Cámara.[•]

Distinta natureza ten a coñecida como «información sobre asuntos determinados» prevista no artigo 144 do regulamento.

A solicitude para a realización dunha sesión con este contido pode partir da Xunta de Galicia ou ben da Mesa e da Xunta de Portavoces; neste segundo caso, a iniciativa para a adopción dos acordos atribúeselles a dous grupos parlamentarios ou á quinta parte dos membros da Comisión.

A obrigatoriedade da comparecencia aparece aquí mediatizada polo acordo da Mesa e da Xunta de Portavoces e, polo tanto, non resulta tan evidente coma nos supostos das sesións informativas anteriormente citadas.

O desenvolvemento da Comisión iníciase coa exposición dun representante da Xunta que non ten por que ser un conselleiro, e, posteriormente, prodúcese a intervención dos representantes de cada grupo parlamentario durante dez minutos, aos que lles contestará o representante governamental sen que se produza ningunha votación, xa que nos encontramos ante unha función informativa e non decisoria. O costume parlamentario galego atribúelles a primeira das roldas correspondentes aos grupos parlamentarios a aquel que fose o propoñente da comparecencia, o que é perfectamente coherente coa dialéctica e o principio de contradición que rexe nos lexislativos.

B | En Pleno

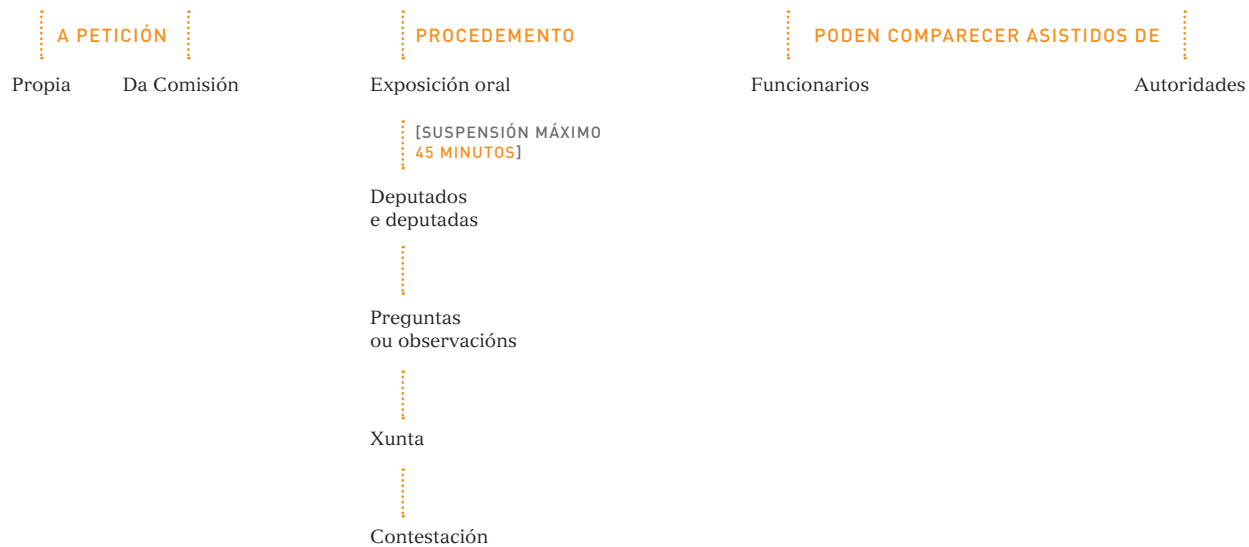
Ante a totalidade da Cámara só e posible a substanciación da comparecencia pola vía do artigo 144, isto é, a información sobre asuntos determinados.

[•] [Ver mapa conceptual n.º 22_ pág. 106]

O desenvolvemento da información para un asunto determinado en Pleno é idéntico ao descrito en Comisión, se ben, en casos excepcionais, a Presidencia poderá, de acordo coa Mesa e oída a Xunta de Portavoces, abrir unha rolda para que os deputados poidan concisamente formular preguntas ou pedir aclaracións sobre a información facilitada. Para o efecto, poderá fixar un número ou un tempo máximo de intervencións.

Membros da Xunta

■ COMPARECEN ANTE COMISIÓN

* [Ver Referencia _páx. 104]

QUE É O IMPULSO POLÍTICO?

Non existe no Regulamento parlamentario galego unha definición das proposicións non de lei. Para aproximarse ao seu concepto serve o artigo 160, que di que a través delas os grupos parlamentarios lle poden formular propostas de resolución á Cámara. Esta caracterización non as diferencia nidiamente das interpelacións, senón por dous aspectos explicitados noutros lugares do regulamento: os suxeitos que poden presentalas —exclusivamente os grupos parlamentarios— e o lugar no que se substancian —tanto no Pleno coma nas distintas comisións da Cámara—.

Un paso máis adiante no perfil deste instrumento parlamentario vén dado polo contido da resolución da Mesa do Parlamento do 20 de xuño de 1986 sobre o artigo 161 do Regulamento da Cámara, que establece como propias das proposicións non de lei aquelas propostas de resolución formuladas que conteñan declaracións de vontade dirixidas ao Goberno galego.

■ QUEN PODE PRESENTAR AS PROPOSICIÓNS NON DE LEI?

Non existe un *ius ut procedatur* considerado individualmente por parte dos deputados á presentación das proposicións non de lei, agás en certos ordenamentos par-

lamentarios autonómicos, posto que o habitual é atribuírles aos grupos parlamentarios este dereito á presentación desta clase de iniciativas.

En todo caso, non cabe dúbida de que, á luz do ordenamento parlamentario galego, só os grupos parlamentarios teñen a posibilidade de formular proposicións non de lei.

■ SOBRE QUE PODEN VERSAR AS PROPOSICIÓNS NON DE LEI?

As propostas de resolución que os grupos parlamentarios poden incluír nas proposicións non de lei teñen un ámbito obxectivo moi amplo, que vén delimitado pola resolución da Mesa do Parlamento do 20 de xuño de 1986.

Deste modo é posible que tales propostas de resolución conteñan declaracións de vontade dirixidas ao Executivo galego coa finalidade de instar a remisión dun proxecto de lei, o seu pronunciamento sobre un texto de carácter non lexislativo ou o impulso da súa actuación política en materia da súa competencia. Trátase, ata aquí, de supostos nos que a Cámara se dirixe ao Goberno autonómico coa finalidade de activar o labor lexislativo ou ben as outras facetas posibles da actividade parlamentaria: o control e o impulso do Executivo.

Pero ademais, é admisible que as proposicións non de lei no Parlamento de Galicia

teñan por finalidade obter unha manifestación de vontade da Cámara; neste suposto, esta deberá delimitarse a materias que afecten o ámbito competencial ou o interese da Comunidade Autónoma. Esta última referencia, lonxe de ser unha limitación ao ámbito obxectivo das proposicións non de lei, perde toda a súa virtualidade ao permitir que estes instrumentos parlamentarios traten, en xeral, de materias que afecten «o interese da Comunidade Autónoma». Unha expresión como esta supe-
ra amplamente a listaxe das competencias estatutarias e permite, como así a práctica parlamentaria acaba de demostrar, que se substancien proposicións non de lei sobre aspectos totalmente alleos á literalidade do articulado do texto estatutario galego.

■ CAL É O SEU PROCEDEMENTO DE SUBSTANCIACIÓN?

Unha vez máis, é a resolución citada do 20 de xullo de 1986 a que orienta os criterios de cualificación que a Mesa debe ter en conta para a tramitación das proposicións non de lei. Os criterios de cualificación que afectan un instrumento considerado tan laxamente no tocante ao seu contido deberán ser tamén moi permisivos. Deste modo, a cualificación da Mesa da Cámara deberase mover sempre nun eido estritamente formal, sen considerar a oportunidade ou o contido político da iniciativa presentada polos grupos. Trátase, polo demais, dunha liña interpretativa que o Tribunal Constitucional mantén na súa xurisprudencia desde a subliñable Sentenza 205/1990, que impuxo a aplicación limitativa das facultades cualificadoras das mesas das cámaras, que en todo momento deben ceder ante as facultades do Pleno para deliberar, discutir e votar a iniciativa de que se trate.

Unha vez admitida a trámite a proposición, a Mesa ordenará a súa publicación

e acordará adscribirla ao Pleno ou á Comisión competente «en función da importancia dos temas obxecto da proposición» (artigo 161 RPG).

Unha vez publicada a proposición non de lei poderán presentarse emendas por parte dos grupos parlamentarios ata seis horas antes do comezo da sesión na que se deba debater. Unha vez máis límitase o papel do parlamentario individual, que non posuirá un dereito de emenda parello ao do procedemento lexislativo, posto que aquí só os grupos parlamentarios poden emendar as proposicións non de lei.

Obviamente, as emendas presentadas deben ser cualificadas pola Mesa, e por iso se establece un prazo de seis horas como límite para a súa presentación. No caso das proposicións non de lei en Comisión, a Resolución do 20 de xuño de 1986, establece que se facultan as respectivas mesas para cua-

lificaren e admitiren a trámite as emendas que sexan conformes cos criterios citados.

No tocante á súa inclusión na orde do día dos distintos órganos parlamentarios, as proposicións non de lei entran de cheo na problemática que afecta tamén as interpelacións e que se resolve no artigo 149 do regulamento. Nese texto establécese que, para a súa inclusión na orde do día, «se lle dará prioridade ás interpelacións dos deputados de grupos parlamentarios ou ás dos propios grupos que, no correspondente período de sesións, non consumisen a cota resultante de asignar unha interpelación por cada tres deputados ou fracción percententes a aquel». Sen prexuízo do mencionado criterio, aplicarase o da prioridade na presentación, e ademais en ningunha orde do día se poderán incluír máis de dúas interpelacións dun mesmo grupo parlamentario.

Os órganos reitores da Cámara galega adoitán tomar resolucións nas que establecen

a citada cota para o período de sesión seguinte. A pesar desta asimilación para os efectos da cota ás interpelacións, as proposicións non de lei non sofren unha degradación ao rematar o período de sesións, como así ocorre coas interpelacións, *ex artigo* 149.3 do Regulamento do Parlamento de Galicia. Deste modo poderán acumularse, dun período de sesións para os seguintes, aquelas que fosen presentadas e non recibisen a oportuna tramitación por parte do Pleno ou das comisións competentes.

No debate da proposición non de lei, despois da intervención do autor da proposición non de lei, defenderán as súas emendas os grupos que as formularon, e seguidamente intervirán nos debates os grupos non emendantes.

Unha vez concluídas as intervencións, a proposición coas emendas aceptadas polo proponente será sometida a votación. Ata aquí

preséntase un réxime xurídico sinxelo no desenvolvemento do debate destes instrumentos parlamentarios. Non obstante, no caso galego véñse atribuíndo unha rolda ao autor da proposición para que manifeste se acepta ou non as emendas presentadas, rolda que se xeneralizou en todas as proposicións non de lei, contén ou non con emendas presentadas.

O Regulamento parlamentario galego posibilita que o presidente da Comisión ou da Cámara acumule, para os efectos de debate, as proposicións non de lei relativas a un mesmo tema ou a temas conexos entre si. Resulta habitual que se acuda a este expediente parlamentario, que ademais non impide a votación separada das propostas de resolución que os distintos grupos presentasen en cadansúa proposición non de lei.

■ **FORO DE DISCUSIÓN**

Pleno Comisións

■ **OBXECTO**

Impulso actuación Xunta de Galicia Declaración de vontade da Cámara

Consecuencias

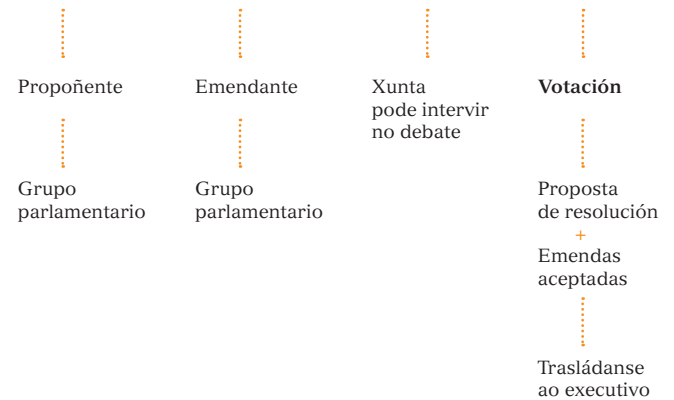
Políticas **non** xurídicas

Incumprimento

Ausente de sanción xurídica

■ **PROCEDEMENTO**

QUE DESIGNACIÓNS DE PERSOAS FAI A CÁMARA?

O artigo 10 do Estatuto de autonomía para Galicia contén, xunto coas funcións parlamentarias tradicionais, algunhas outras funcións que non son susceptibles dunha fácil clasificación dentro das coñecidas classicamente como lexislativa, orzamentaria e de control. O dato común caracterizador destas competencias parlamentarias é o da súa heteroxeneidade, xa que as fontes nas que se encontran reguladas son moi diversas —non só no citado artigo estatutario— e, ademais, o seu contido afecta moi diferentes ámbitos xurídico-constitucionais.

Un primeiro grupo presenta en común a súa instrumentalidade para a provisión de órganos autonómicos ou estatais. Estas designacións feitas pola Cámara encobren auténticos actos de dirección política, posto que cando o Parlamento se pronuncia sobre a elección de certos cargos está tamén a se posicionar sobre os criterios políticos que certas persoas deban levar a cabo dentro dos órganos estatutarios ou estatais para os que son designados.

Nesta orde de cousas, deriva da reserva estatutaria a designación dos senadores autonómicos e tamén a elección do valedor do pobo e dos membros do Consello de Contas de Galicia. Complementan estas designacións as previstas legalmente e que afectan os consellos universitarios, os consellos de administración dos medios de comunicación social e outros de carácter cultural —Consello de Bibliotecas— e de carácter xudicial —proposta da terna para prover maxistrados da Sala do Civil e do Penal do Tribunal Superior de Xustiza de Galicia—.

As designacións citadas teñen en común a súa orixe plenaria, posto que, salvo os casos concretos do Consello de Bibliotecas e do Consello de Universidades de Galicia, son eleccións acordadas polo Pleno da Cámara. No suposto da proposta para a cobertura dos membros non xudiciais da Xunta Electoral de Galicia, o procedemento encontra máis matizacións pola ausencia de regulación no Estatuto parlamentario e pola centralización na Mesa da Cámara.

Por outra banda, como consecuencia do Estado autonómico, o Parlamento de Galicia está lexitimado polo artigo 10.1.g) do Estatuto de autonomía para interpoñer recurso de inconstitucionalidade e presentarse perante o Tribunal Constitucional nos supostos e nos termos previstos na Lei orgánica do Tribunal Constitucional.

Finalmente, e fóra das previsións estatutarias, está a cobertura parlamentaria dos membros da Administración electoral de Galicia. En efecto, de conformidade co previsto no artigo 14 da lei de eleccións ao Parlamento de Galicia, os partidos, as federacións, as coalicións ou as agrupacións de electores con representación no Parlamento galego deben facer unha proposta conxunta de catro vogais, profesores en activo das facultades de dereito, de ciencias políticas ou socioloxía das universidades de Galicia. A propia lei electoral ocúpase de aclarar que, de non se producir a proposta no prazo de noventa días seguintes á sesión constitutiva do Parlamento, a Mesa do Parlamento, oídas as forzas políticas presentes na Cámara, procederá á súa designación, en consideración á representación existente nela.

■ COMO SE DESIGNAN OS SENADORES AUTONÓMICOS?

Respecto da designación de senadores polo Parlamento, hai que destacar que a solución constitucional prevista no artigo 69.5 recibe a súa matización estatutaria ao se prever no artigo 10.1.c) que a designación dos senadores autonómicos se fará para cada lexislatura das Cortes Xerais —que neste caso haberá

que interpretar como a lexislatura da Cámara alta— e de forma proporcional ás forzas políticas existentes no Parlamento de Galicia.

Establécese que a designación a fará o Pleno da Cámara en «reunión específica». Ademais dos condicionamentos constitucionais, trátase

de solemnizar o proceso de designación atribuíndolle á totalidade da Cámara esta función e, ademais, establecendo a necesidade dunha convocatoria monográfica para tal efecto.

Os senadores autonómicos «representarán a Comunidade», expresión esta que pon no

primeiro plano a problemática do sufraxio indirecto, xa que non son os cidadáns galegos os que elixen directamente os senadores que representan a Comunidade Autónoma de Galicia, senón que son os parlamentarios autonómicos os encargados desta designación.

O Estatuto parlamentario galego lembra na súa regulación o marco establecido no artigo 10.1.c) do Estatuto de autonomía para Galicia, talvez para recalcar a vinculación dos senadores autonómicos á duración da lexislatura das Cortes Xerais, por ser esta só unha das opcións lexislativas posibles dentro do abano existente no dereito comparado autonómico.

Un paso relevante no procedemento de designación desenvólveo a Mesa do Parlamento, que, de acordo coa Xunta de Portavoces, fixará o número de senadores que lle corresponden proporcionalmente a cada grupo parlamentario. A xurispru-

dencia do Tribunal Constitucional matizou os límites desta participación da Mesa e os condicionamentos que debe respectar consonte o previsto no artigo 23 da Constitución española.

No suposto de se producir unha substitución parcial dalgún dos senadores designados polo Parlamento, o substituto será proposto polo mesmo grupo parlamentario que o propuxera. Este sistema provoca unha vinculación aínda máis forte entre o senador e o grupo parlamentario do que provén a proposta, e relaxa a súa vinculación respecto da Cámara autonómica como institución da que provén o seu mandato. ^o

■ CAL É A CANLE DE DESIGNACIÓN DO VALEDOR DO POBO?

O artigo 14 do Estatuto de autonomía para Galicia establece unha reserva legal para a disciplina desta institución autonómica. Porén, con anterioridade á aprobación da Lei 6/1984, do Valedor do Pobo, o Regulamento do Parlamento de Galicia precisou algúns aspectos no tocante á súa elección.

En primeiro lugar, fixou a extracción plenaria deste comisionado autonómico, se ben condicionada ao procedemento que no seu día fixara a lei autonómica prevista no Estatuto.

A lei reguladora do Valedor do Pobo perfilou nidiamente varias facetas da designación parlamentaria deste órgano. En primeiro termo, delimitou a duración do seu mandato a un período de cinco anos, o que provoca necesariamente unha duración temporal distinta á da lexislatura do Parlamento autonómico, que posibilita a

^o [Ver mapa conceptual n.º 24_ pág. 125]

súa desvinculación respecto dunha composición política concreta da Cámara.

A proposta da candidatura faraa a Comisión de Peticións, e para estes efectos é suficiente coa maioría simple dos seus membros.

Unha vez proposto o candidato ou os candidatos, o Pleno da Cámara procede á elección a través dunha votación favorable das tres quintas partes dos membros do Parlamento. Esta maioría reforzada obriga aos acordos entre as distintas forzas parlamentarias, pero tamén dificulta en ocasións a designación deste alto comisionado autonómico (como pode comprobarse polo longo período de tempo transcorrido entre a aprobación da lei autonómica en 1984 e a efectiva designación do órgano en 1990).

No entendemento da necesidade de que esta alta maxistratura sexa cuberta, a lei dispón que, se ningún candidato acada a maio-

ría cualificada, a Comisión de Peticións deberá proceder, no prazo máximo dun mes, á formulación de «sucesivas propostas» seguidas das correspondentes votacións, ata a obtención da maioría sinalada. Este procedemento, que lembra o da moción de investidura, ten dúas diferenzas importantes respecto daquel: que o prazo de negociación se restrinxe a un mes e que non se varía o quórum reforzado de adopción de acordos das sucesivas votacións, que se mantén nos tres quintos do Pleno da Cámara.

O nomeamento do valedor será «acreditado» polo presidente do Parlamento e publicado no *Diario Oficial de Galicia*. Enténdese que a expresión legal non pode obviar dúas matizacións: quen certifica os acordos do Pleno da Cámara é o secretario dela e non o presidente, e tamén resulta obvio que a elección do valedor deberá publicarse previamente no *Boletín Oficial do Parlamento de Galicia*, posto que esta publicación re-

colle todos os acordos plenarios. A toma de posesión do valedor faise ante o órgano colexiado de goberno da Cámara dentro do prazo de quince días despois do seu nomeamento. Aínda que a lei non o precisa, haberá que entender que o xuramento ou a promesa do fiel cumprimento das súas funcións deberá facerse tamén ante a Mesa do Parlamento.

As relacións entre a Cámara e o Valedor do Pobo lévanse a cabo a través da Comisión de Peticións. No plano estritamente formal, as relacións da institución co Parlamento instrumentanse ao máis alto nivel a través do presidente da Cámara.

A Mesa do Parlamento considerou oportuno complementar o réxime establecido nos artigos 4, 36 e 37 da Lei 6/1981, polo que aprobou as Normas reguladoras das relacións entre o Parlamento e o Valedor do Pobo. Nestas normas do 28 de maio

■ COMO ELIXE O PARLAMENTO O CONSELLO DE CONTAS?

de 1991 establécese a participación dos tres órganos parlamentarios —Mesa, Comisión de Peticións e Pleno— na tramitación do informe anual do Valedor do Pobo. O seu contido céntrase na ordenación do debate en Comisión e ante o Pleno, posto que non existía unha regulación específica deste trámite. Ademais, a norma reguladora delimita a substanciación dos informes extraordinarios que o Valedor poida presentar cando se produzan feitos ou se constaten actuacións en materia de tutela de dereitos individuais ou colectivos dos galegos ou derivados da supervisión da actividade da Administración pública da Comunidade Autónoma que, pola súa gravidade ou urxencia, deba coñecer de forma inmediata a Cámara. •

O artigo 53 do Estatuto de autonomía para Galicia dispón na súa alínea 2.ª a creación do Consello de Contas de Galicia e establece que unha lei autonómica regulará a súa organización e o seu funcionamento. A redacción do texto estatutario é claramente limitativa, pois parte do estrito respecto ao disposto nos artigos 136 e 153, alínea d), da Constitución.

O artigo 12.1 da Lei do Consello de Contas establece que a designación polo Parlamento se fará a través dunha maioría de tres quintos e por unha duración de seis anos. Esta previsión xenérica provocou problemas interpretativos no suposto de que houbera que cubrir vacantes de maneira parcial. O procedemento para a designación dos membros do Consello de Contas non viña totalmente clarificado na lei creadora desta institución, polo que a Mesa do Parlamento aprobou un acordo do 5 de maio de 1987 sobre os criterios

para ordenar a súa elección. Distínguense tres fases neste procedemento •:

→ A primeira delas é a presentación de candidaturas, que obviamente deberá propoñer un número de persoas adecuado ás prazas que deban cubrirse.

→ A segunda é a votación que, conforme o establecido no artigo 91 do Regulamento do Parlamento, deberá facerse mediante papeletas, por se tratar de eleccións de persoas.

→ E, por último, o escrutinio e a elección faraos a Mesa da Cámara, que proclamará elixidos a aqueles que obteñan o maior número de votos sempre e cando supoñan os tres quintos dos membros da Cámara —na actualidade 45 votos—.

• [Ver mapa conceptual n.º 25_ páx. 126]

• [Ver mapa conceptual n.º 26_ páx. 127]

■ CAL É O MODO DE PROVER OS CONSELLOS UNIVERSITARIOS?

O reparto competencial en materia universitaria dispón a aplicación dos principios xerais contidos na lexislación do Estado paralelamente ao recoñecemento da competencia exclusiva das comunidades autónomas —no noso caso Comunidade Autónoma de Galicia— no tocante ás súas universidades. Isto é así pola incidencia que neste sector da educación ten, por un lado, a autonomía constitucionalmente recoñecida ás universidades no artigo 27.10; por outro, a competencia atribuída ao Estado polo artigo 149.1.18 da Constitución española.

En desenvolvemento do marco citado, a Lei 1/2003, do 9 de maio, dos consellos sociais do sistema universitario de Galicia, establece que unha parte dos integrantes dos consellos sociais serán designados polo Parlamento de Galicia.

Os membros representantes dos intereses sociais designados polo Parlamento serán

seis. Esta previsión legal complementouse cun acordo da Mesa do Parlamento do 20 de xuño de 2003, sobre os criterios de ordenación da elección dos citados membros.

Distínguense tres fases neste procedemento electivo: en primeiro lugar, a presentación de candidaturas, na que cada grupo parlamentario pode propoñer un máximo de seis candidatos, que deberán reunir as condicións de idoneidade previstas na lei. Os restantes requisitos de presentación son os xerais en calquera procedemento electivo, que tentan garantir a seguridade xurídica na votación e designación dos candidatos.

O acordo dispón a elaboración dunha lista única pechada na que figuren por orde alfabética os nomes dos candidatos e dos grupos parlamentarios que os propuxeron. Desta lista dáse traslado aos portavoces parlamentarios como mínimo seis horas antes da realización da votación, que

terá lugar conforme o establecido polo artigo 91 do regulamento de votación mediante papeletas, e os deputados serán chamados nominalmente á Mesa para depositar a papeleta na urna correspondente.

Finalmente, a Mesa proclamará elixidos os candidatos que obteñan o maior número de votos, sempre que este equivalla á maioría simple dos membros da Cámara. Dispónse que, no suposto de existir vacantes tras a primeira votación, aqueles que non acadasen os votos necesarios deben someterse a unha nova elección dentro da mesma sesión.

No tocante ao Consello Galego de Universidades, o artigo 7.1.f) da Lei 2/2003, do 22 de maio, dispuxo que cinco dos seus membros serán designados pola Comisión parlamentaria de Educación e Cultura. O acordo da Mesa, oída a Xunta de Portavoces, do 17 de xuño de 2003, disciplina esta elección.

■ CAL É A PARTICIPACIÓN PARLAMENTARIA NOS CONSELLOS ASESORES DE RADIO-TELEVISIÓN?

A normativa legal nesta materia vén constituída pola Lei 9/1984, do 11 de xullo, de creación da Compañía de Radio-Televisión de Galicia. O artigo 4 desta lei dispón que o consello de administración deste órgano se compón de doce membros, elixidos para cada lexislatura polo Parlamento de Galicia, mediante a maioría de dous terzos, entre persoas de acreditado prestixio profesional.

Estas liñas mestras na designación vense complementadas por uns acordos da Mesa e da Xunta de Portavoces do 22 de novembro de 1984 e da Deputación Permanente do 22 de xaneiro de 1985. As fases previas de presentación de candidaturas regúlanse por este acordo atendendo os requisitos xerais de publicidade e de necesaria aceptación da candidatura por parte das persoas propostas polos distintos grupos parlamentarios. A singularidade máis subliñable é a previsión dun debate no que cada grupo parlamentario pode intervir para defender a súa

candidatura por un tempo máximo de cinco minutos. Como pode observarse, esta é unha variante procedementa de enorme interese e que non está prevista noutras designacións parlamentarias de órganos semellantes. No tocante á votación, ao escrutinio e á elección, rexen as normas xerais, se ben se establece expresamente que se consideran nulas as papeletas nas que figuren marcados máis de doce nomes, e en branco aquelas nas que non figure ningún nome sinalado.

A valoración positiva da introdución do debate no procedemento electivo mereceu unha curta duración, xa que, no acordo adoptado pola Deputación Permanente dous meses despois da aprobación das normas, se suprime a existencia de debate previo á votación e proclamación dos membros do consello de administración.

Tamén participa a Cámara galega na designación dos trece membros do Consello

Asesor de Radio-Televisión Española en Galicia, segundo establece a Lei 10/1983, do 9 de decembro, reguladora do Consello Asesor de Radio-Televisión Española en Galicia. Estas persoas serán designadas pola Cámara tendo en conta a representación de todos os grupos parlamentarios e nomeadas «pola Xunta para a lexislatura correspondente».

A designación farase en proporción ao número de deputados de cada grupo parlamentario, o que é perfectamente coherente co principio do pluralismo político que debe informar os medios de comunicación públicos. A fórmula matemática utilizada para garantir a proporcionalidade é distinta á comunmente contida nas leis (fórmula D'Hondt), xa que dispón a atribución conforme a relación de cocientes, e o computo de restos, de acordo co sistema de maior media sobre o total dos membros do Parlamento.

■ COMO SE DESIGNA O CONSELLO DE BIBLIOTECAS?

A Comisión 4.ª do Parlamento de Galicia, competente en materia de educación e cultura, debe designar catro membros do Consello de Bibliotecas previstos no artigo 6 da Lei 14/1989, do 11 de outubro, de bibliotecas. Esta norma só dispón o requisito de que os candidatos deban ser persoas de recoñecido prestixio no ámbito cultural.

En ausencia de norma interpretativa que desenvolva a previsión legal citada, a maioría necesaria para a elección será a maioría simple, que é a norma de funcionamento xeral nas cámaras parlamentarias, segundo ten afirmado reiteradamente o Tribunal Constitucional.

■ EN QUE CONSISTEN AS DENOMINADAS FUNCIÓNS XURISDICIONAIS?

O Estatuto de autonomía para Galicia prevé no seu artigo 10.1.g) a función parlamentaria de interpoñer recursos de inconstitucionalidade e presentarse perante o Tribunal Constitucional nos supostos previstos na Carta Magna e na Lei orgánica do Tribunal Constitucional. En coherencia con estas previsións do bloque de constitucionalidade, o título XIII do Regulamento do Parlamento de Galicia desenvolve os trámites que se deben seguir nos recursos de inconstitucionalidade e conflitos de competencia nos que participe o Parlamento.

Tres son os requisitos fundamentais que o Estatuto parlamentario dispón ao respecto:

- A necesidade de acordo plenario do Parlamento.
- A convocatoria específica con esta orde do día.
- A adopción por maioría absoluta da Cámara.

Estes requisitos agravados non parecen razoables, posto que outras funcións do Parlamento que poden influír na lexislación estatal, como a presentación de proposicións ante o Congreso dos Deputados, só requiren dunha maioría simple e non necesitan dunha convocatoria específica da Cámara. O Tribunal Constitucional subliñou na súa Sentenza do 15 de marzo de 1985 a relevancia do cumprimento dos requisitos de formación da vontade do órgano, de tal modo que, no caso de defectos no procedemento, «o recurso non será admisible», en coherencia co disposto no artigo 32.2 da LOTC.

Nesta orde de cousas, e conforme o previsto no artigo 161.1.a) da Constitución, a Comunidade Autónoma de Galicia está legitimada a través do seu Parlamento para a interposición do recurso de inconstitucionalidade dunha forma que o Tribunal Constitucional ten ampliado notablemente ao posibilitar a impugnación de leis que só

■ COMO PARTICIPA O PARLAMENTO DE GALICIA NA DESIGNACIÓN POLO SENADO DE MAXISTRADOS DO TRIBUNAL CONSTITUCIONAL?

nunha interpretación moi ampla afectan a Comunidade Autónoma.

O Parlamento pode tamén comparecer nos conflitos de competencia previstos no artigo 161.1.c) da Constitución, establecéndose ao respecto que a Cámara deberá designar o deputado ou os deputados que a representen.

O Parlamento, por último, pode determinar que sexa a Xunta de Galicia a que compareza nos conflitos de competencias antes citados. Neste suposto, a Cámara deberá especificar con claridade os preceptos da disposición, ou os puntos da Resolución ou do acto viciado de incompetencia, así como as disposicións legais e constitucionais das que resulte o vicio. Esta previsión da concreeción foi interpretada de modo laxo polo Tribunal Constitucional no fundamento xurídico n.º 1 da súa sentenza 138/2010, do 16 de decembro. •

A Mesa do Parlamento de Galicia aprobou un Acordo do 29 de novembro de 2007 polo que se establecen as Normas reguladoras do procedemento de designación de candidatos a maxistrados do Tribunal Constitucional para lle presentar ao Senado. Este procedemento ten a súa orixe na aprobación da Lei orgánica 6/2007, do 24 de maio, pola que se modifica a Lei orgánica 2/1979, do 3 de outubro, do Tribunal Constitucional, que prevé no seu artigo 16.1 que os maxistrados propostos polo Senado serán elixidos entre os candidatos presentados polas asembleas lexislativas das comunidades autónomas nos termos que determine o Regulamento da Cámara alta.

Pola súa banda, o artigo 184.7.a) do Regulamento do Senado dispón que cada asemblea lexislativa das comunidades autónomas poderá, no prazo que estableza a Presidencia da Cámara alta, presentar ata dous candidatos.

Para lles dar cumprimento ás citadas previsións, a Mesa da Cámara procedeu á aprobación da citada norma supletoria que lle permite ao Parlamento de Galicia designar ata dous candidatos a maxistrado do Tribunal Constitucional para os efectos da súa remisión ao Senado.

As normas establecen que cada grupo parlamentario poderá propoñer un máximo de dous candidatos, que deberán reunir os requisitos de idoneidade establecidos no artigo 18 da Lei orgánica do Tribunal Constitucional. A presentación de candidaturas farase mediante escrito dirixido á Mesa do Parlamento e asinado polo portavoz do grupo parlamentario, dentro do prazo que fixe aquela. A Mesa da Cámara, despois de cualificadas as candidaturas presentadas, elaborará unha lista única pechada na que figurarán por orde alfabética os nomes dos candidatos e os grupos parlamentarios propoñentes.

• [Para un encadramento da participación do Parlamento nos procesos ante o Tribunal Constitucional poden consultarse os mapas conceptuais n.º 27_ páx. 128 e n.º 28_ páx. 129]

A elección dos candidatos farase consonte o establecido no artigo 91 do Regulamento do Parlamento de Galicia. A Mesa da Cámara, na correspondente sesión plenaria, efectuará o escrutinio e proclamará elixidos aqueles candidatos que obteñan a maioría simple. De non se obter esta maioría, realízase unha segunda e derradeira votación na mesma sesión plenaria.

De se producir a elección, a Presidencia do Parlamento de Galicia comunicaralle ao Senado os nomes do candidato ou dos candidatos designados, e aí remata a participación galega, pois, como acaban de subliñar os autos do Tribunal Constitucional 192 e 193/2010, do 1 de decembro, os parlamentos autonómicos carecen de legitimación para impugnar en vía de amparo a inadmisión dos candidatos feita pola Mesa do Senado.[•]

■ COMO DESIGNA A CÁMARA OS MEMBROS DAS ASEMBLEAS XERAIS DAS CAIXAS DE AFORRO?

Coa entrada en vigor da Lei 10/2009, do 30 de decembro, de modificación do Decreto legislativo 1/2005, do 10 de marzo, polo que se aproba o texto refundido das leis 7/1985, do 17 de xullo, e 4/1996, do 31 de maio, de caixas de aforros de Galicia, abriuse un proceso de renovación da totalidade dos órganos das caixas de aforros galegas no que se lle atribúe ao Parlamento de Galicia a elección dos representantes da Comunidade Autónoma nas asembleas xerais das devanditas entidades. O número de representantes que hai que designar deriva da porcentaxe que a lei prevé e varía dunha entidade a outra debido á presenza ou non de entidades públicas fundadoras, ás que tamén lles corresponde, se é o caso, unha determinada porcentaxe.

O marco legal establece parámetros de proporcionalidade, requisitos e incompatibilidades dos candidatos e das candidatas, en coherencia coa natureza da representa-

ción e coas funcións que deben desempeñar. O acordo da Mesa do Parlamento ha de moverse dentro dese marco e regular os trámites procedementais que garantan o bo fin do procedemento de elección.

A Mesa do Parlamento, oída a Xunta de Portavoces, na reunión que tivo lugar o día 18 de xaneiro de 2010, aprobou unhas normas que deseñan os seguintes aspectos: a distribución da representación entre os grupos parlamentarios, o prazo para a presentación de candidaturas, os requisitos das candidaturas, as incompatibilidades, a formalización das candidaturas e a súa cualificación, a inclusión na orde do día do Pleno, a elaboración dunha lista única pechada, a intervención dos grupos parlamentarios na sesión plenaria, a votación da lista de candidatos ou candidatas, a comunicación do acordo de elección e a cobertura de vacantes, no caso de se produciren durante o mandato dos electos.

[•] [Para unha comprensión do esquema institucional no que se insire este procedemento pode consultarse o **mapa** conceptual n.º 1_ pág. 34]

M. c. n° 24 | A DESIGNACIÓN DE SENADORES AUTONÓMICOS*

■ MESA - XUNTA DE PORTAVOCES

Fixa o n° que corresponde a cada grupo parlamentario

[DEBE SER PROPORCIONAL]

■ PRESIDENCIA DO PARLAMENTO

Fixa o prazo para a presentación de candidatos

■ PLENO DO PARLAMENTO

[CONVOCATORIA ESPECÍFICA]

Designa aos senadores

Parlamento de Galicia

ELIXE PARA
5 ANOS A

■ VALEDOR DO POBO

15 DÍAS
MAIORÍA 3/5

15 DÍAS TOMA
POSESIÓN ANTE

Mesa do Parlamento

[XURAMENTO OU PROMESA]

NOMEAMENTO
ACREDITADO POR

Presidente do Parlamento

[E PUBLICADO NO DOG]

Informe anual

Informes extraordinarios
[PODEN SOLICITARSE POR 15
DEPUTADOS/AS OU 2 GRUPOS
PARLAMENTARIOS]

Pleno

MAIORÍA SIMPLE
PROPOSTA CANDIDATOS

Informe anual
Extraordinarios

[SE O ACORDA A MESA
DO PARLAMENTO]

Mesa do Parlamento

Comisión de peticións

[ENTRE PERÍODOS
DE SESIÓNS]

Deputación permanente

* [Ver Referencia _páx. 119]

■ **PLENO DO PARLAMENTO**

3/5 DOS DEPUTADOS
E DEPUTADAS DESIGNA

Membros do Consello

Aprobación
Conta Xeral

← DICTAMINADA POR →

■ **COMISIÓN PARLAMENTARIA NON LEXISLATIVA**

↑
Memoria anual
do Consello

↑
Informes de
fiscalización selectiva

↑
Dictames
e consultas

M. e. n.º 27 | AS SUAS SEÑORÍAS E O RECURSO DE INCONSTITUCIONALIDADE*

* [Ver Referencia _páx. 123]

Obxecto >

Violacións de dereitos e liberdades arts 14 a 29 CE

Polos Poderes Públicos,
Estatais ou Autonómicos

Polas Cortes ou Parlamentos Autonómicos
[ACTOS SEN VALOR DE LEI]

Acto ou omisión dun Órgano Xudicial

Necesidade de esgotar
a vía xudicial precedente

Firmeza interna da resolución

Esgotamento dos recursos

Prazos >

20 DÍAS

3 MESES

30 DÍAS

Lexitimación

Partes do proceso previo

Defensor do pobo

Ministerio Fiscal

Deputados e deputadas de Galicia

Violación artigo 23 C.E. cando a infracción do regulamento
do Parlamento de Galicia afecta ao seu contido esencial a xuízo do Tribunal Constitucional

COMO SE PRODUCE A ACCIÓN EXTERIOR DO PARLAMENTO?

■ EN QUE FOROS TEN LUGAR A PRESENZA EXTERIOR DA CÁMARA?

Poden distinguirse varios planos na actuación exterior do Parlamento autonómico. En primeiro lugar, habería que citar a coñecida como diplomacia parlamentaria, integrada tanto polas visitas que ao estranxeiro realicen o presidente da Cámara ou delegacións do Parlamento, baixo a forma de comisións par-

lamentarias ou grupos de traballo, coma polas visitas que altas personalidades estranxeiras fan á sede do Parlamento autonómico. Estas actuacións poden obter resultados útiles para a vida dos parlamentos e para a gobernación das comunidades autónomas. Neste mesmo plano os parlamentos autonómicos serviron en

ocasións como sede de actividades de relevo internacional, e, por isto, os encontros entre responsables políticos en sede parlamentaria están chamados a continuar sendo unha vía de encontro e comunicación entre responsables dos distintos lexislativos e serviron para incidir en democratizar a política das instancias

ata agora intergubernamentais de ámbito subrexional, rexional ou universal. Nesta liña debe destacarse a participación do Parlamento de Galicia a través da súa Presidencia tanto na Coprepa —Conferencia de presidentes de parlamentos autonómicos de España— coma na CALRE —Conferencia de asembleas lexislativas das rexións de Europa—.

Consecuencia do amplo ámbito competencial que as comunidades teñen recoñecidas en España é a práctica continuada de aprobación de declaracións institucionais da Cámara autonómica que teñen relevo no ámbito internacional. Ademais destas, e privadas en moitas ocasións de carácter consensual con que contan as declaracións institucionais, existen tamén abundantes actividades de impulso á acción exterior e resolucións aprobadas baixo a fórmula de proposicións non de lei ou resolucións nos debates de política xeral.

■ QUE FACULTADES DE CONTROL TEN A CÁMARA SOBRE O CUMPRIMENTO DOS PRINCIPIOS DE SUBSIDIARIEDADE E PROPORCIONALIDADE?

Maior relevancia que o ata aquí sinalado ten a creación, como órgano especializado no seo do Parlamento autonómico, da Comisión de Asuntos Europeos.

Con carácter xeral, esta Comisión veu servir de canle especializada para a substanciación daqueles procedementos nos que participa a Comunidade Autónoma que ten unha dimensión exterior preponderante. Sen prexuízo de dar conta doutros procedementos concretos, está fóra de toda dúbida a actualidade que ten pola súa recente eclosión e polos problemas que suscitou a aplicación en sede parlamentaria autonómica do control do respecto dos principios de subsidiariedade e proporcionalidade no ámbito do Parlamento autonómico. Son moi diversas as cuestións que poden ser analizadas en relación co cumprimento deste protocolo anexo do Tratado de Lisboa.

→ En primeiro lugar, hai que constatar como punto de partida a carencia de medios

especializados no seo dos parlamentos autonómicos para dar debida conta da substanciación destes proxectos de iniciativas normativas. O tradicional desequilibrio entre Lexislativo e Executivo nesta cuestión vese acentuado cando a complexidade das materias e o afastamento da súa orixe é tan manifesto coma cando de normativa comunitaria falamos.

→ A segunda cuestión que interesa destacar é a que afecta o papel que os executivos autonómicos deban desenvolver neste proceso. Se ben o reforzamento da acción exterior dos parlamentos autonómicos, e singularmente do galego, é un desiderátum moitas veces manifestado, non é menos certo que ata o momento as actuacións máis destacadas en relación coa Unión Europea foron sempre levadas a cabo polos executivos. Por isto, dun modo ou doutro, os distintos parlamentos autonómicos que disciplinaron o procedemento de *alerta temprana* deron entrada á participación

dos gobernos para colaborar na documentación do procedemento e posibilitar unha decisión máis acertada por parte dos lexisladores. Neste sentido, é de citar o Acordo da Mesa do Parlamento de Galicia do 15 de xullo de 2010 polo que se aproban as Normas reguladoras do procedemento para o control do principio de subsidiariedade nos proxectos legislativos da Unión Europea (publicado no BOPG 276, do 19.07.2010), que establece os seguintes criterios de substanciación:

1 | Preferencia na tramitación dos proxectos de actos legislativos, pois os proxectos de actos legislativos da Unión Europea que se reciban no Parlamento de Galicia para o control do principio de subsidiariedade gozarán de preferencia na tramitación con respecto aos demais traballos da Comisión Permanente non Lexislativa para Asuntos Europeos, á que se lle encomenda o cumprimento material

do Protocolo sobre a aplicación do principio de subsidiariedade anexo ao Tratado de Lisboa.

2 | Remisión do proxecto de acto legislativo. Tan pronto como sexa recibido, o proxecto de acto legislativo correspondente seralles remitido pola Presidencia da Cámara –sen necesidade de que previamente teña que ser admitido a trámite pola Mesa– aos grupos parlamentarios e aos membros da Comisión Permanente non Lexislativa para Asuntos Europeos. A Presidencia do Parlamento de Galicia daralle conta inmediata á Mesa das remisións realizadas.

3 | Propostas de ditame motivado. No prazo dos dez días naturais seguintes á remisión do proxecto de acto legislativo, os grupos parlamentarios poderán presentar propostas de ditame motivado nas que deberán expoñer as razóns polas que consideran que o proxecto de acto legislativo da Unión Europea resulta contrario, en todo ou en parte, ao principio de subsidiariedade.

As propostas de ditame motivado presentaranse ante a Mesa da Comisión Permanente non Lexislativa para Asuntos Europeos, que as cualificará e admitirá a trámite se reúnen os requisitos establecidos neste acordo. A ausencia de propostas de ditame determinará a finalización do procedemento. Este último dato resulta decisivo para dotar dunha maior axilidade o procedemento e para que a axenda da Comisión de Asuntos Europeos non se bloquee pola tramitación desta clase de expedientes.

4 | Pronunciamento da Xunta de Galicia. De existir propostas de ditame motivado por parte dos grupos parlamentarios, remitiráselle conxuntamente co proxecto de acto legislativo á Xunta de Galicia para o seu coñecemento e para que, se o estima oportuno, exprese o seu criterio sobre o cumprimento do principio de subsidiariedade no prazo dos dez días naturais seguintes á remisión do escrito.

Se a Xunta de Galicia expresase o seu criterio sobre o cumprimento do principio de subsidiariedade, daráselles traslado deste aos grupos parlamentarios e aos membros da Comisión Permanente non Lexislativa para Asuntos Europeos.

5 | Tramitación das propostas de ditame motivado. De se presentar as propostas, a Mesa da Comisión Permanente non Lexislativa para Asuntos Europeos organizará a tramitación e adoptará as medidas que procedan para a deliberación e aprobación, se é o caso, do correspondente ditame, que deberá producirse dentro do prazo de catro semanas desde a remisión da iniciativa lexislativa polas Cortes Xerais.

Tamén poderá acordar, se procede, a constitución dunha Ponencia para estudar as propostas de ditame presentadas. A dita Ponencia adoptará a súas decisións atendendo ao criterio de voto ponderado.

6 | Comunicación á Comisión Mixta para a Unión Europea. O Parlamento de Galicia comunicaralle á Comisión Mixta para a Unión Europea das Cortes Xerais, a través do seu presidente, a aprobación, se é o caso, do ditame da Comisión. Se o Parlamento de Galicia non emitise ditame motivado sobre a vulneración do principio de subsidiariedade, a Mesa do Parlamento decidirá a comunicación que, se é o caso, se deba remitir ás Cortes Xerais.*

Esta cuestión vén completarse coa incorporación do Parlamento de Galicia, a comezos de 2011, á rede de control da subsidiariedade existente no Comité das Rexións da Unión Europea, mediante o cal é posible un seguimento *on line* das iniciativas lexislativas comunitarias e a participación autonómica no seu control previo no tocante ao respecto dos principios de subsidiariedade e proporcionalidade previstos no Tratado

de Lisboa. A numerosa lexislación comunitaria obriga a unha selección na participación parlamentaria autonómica nestes procedementos, pois moitos deles atinxirán a cuestións menores alleas á Cámara (*de minimis non curat praetor*).

* [ver mapa conceptual n.º 29_ pág. 135]

M.e._nº 29 | CONTROL DA SUBSIDIARIEDADE NO PARLAMENTO DE GALICIA*

1 | Recepción do proxecto de iniciativa da Unión Europea
[A DURACION MÁXIMA DENDE 1 A 8 É DE **CATRO SEMANAS**]

2 | Distribución pola Presidencia á Comisión de Asuntos Europeos e aos Grupos parlamentarios

3 | Grupos parlamentarios fan valoración inicial de afectación – Proposta ditame motivado
[**10 DÍAS** NATURAIS]

**SE NON EXISTE
AFECTACIÓN**

Remate do procedemento

**SE EXISTE
AFECTACIÓN**

4 | Xunta remite criterio sobre afectación se o estima oportuno

[PRAZO **10 DÍAS**]

5 | Convocatoria do Pleno da Comisión de Asuntos Europeos

[ATA **48 HORAS** ANTES DA COMISIÓN]

6 | Remisión pola Xunta do informe sobre respecto principio de subsidiariedade se o estima oportuno

7 | Comisión de Asuntos Europeos aproba ditame de si/non afectación

8 | Remisión Mesa Parlamento de Galicia á Comisión Mixta Congreso–Senado para La Unión Europea

CALES SON AS FUNCÍONS E OS APOIOS QUE LLES PRESTA O PERSOAL AO SERVIZO DO PARLAMENTO AOS DEPUTADOS?

■ COMO SE PLASMA EN GALICIA A AUTONOMÍA ORGANIZATIVA DO PARLAMENTO?

No caso de Galicia, a expresión da prerrogativa de autonomía organizativa, que o Estatuto de autonomía para Galicia prevé no seu artigo 12, e o Regulamento da Cámara reserva na súa disposición derradeira cuarta, levou a que o Parlamento de Galicia aprobase con data 7 de febreiro de 1984 o Estatuto de persoal que, coas modificacións

producidas nos anos 1988, 1995 e 2003, permaneceu vixente ata 2007. Esta norma, aprobada con anterioridade á normativa estatal reguladora da función pública en 1984, cumpriu a importante finalidade de instaurar o réxime xeral do persoal do Parlamento de Galicia. Non obstante, os procesos de reforma operados na función pública e a

propia dinámica parlamentaria convertérona nun instrumento necesitado de actualización para atender as novas demandas das funcións parlamentarias.

Neste sentido, a experiencia de vinte e cinco anos de xestión parlamentaria, o grao de desenvolvemento e madurez, as transfor-

macións operadas e a propia evolución da Administración parlamentaria determinaron a necesidade de dotarse dun novo marco normativo que reordene a función pública parlamentaria, adaptándoa, no exercicio da devandita autonomía organizativa, ás peculiaridades propias desa administración, o que levou consigo a aprobación unánime do vixente Estatuto de persoal do Parlamento de Galicia publicado no *Diario Oficial de Galicia* o 26 de decembro de 2007 (DOG 248).

■ COMO SE ORGANIZA ADMINISTRATIVAMENTE A FUNCIÓN PÚBLICA PARLAMENTARIA?

A nova norma galega de 2007 vén dar cumprimento, neste sentido, a un dos obxectivos previstos no Plan operativo para a implantación dun novo modelo de xestión, aprobado polo Parlamento, que abordou por primeira vez, dunha forma integral, todos os aspectos que afectan o persoal ao servizo da Administración parlamentaria e rematou así coa necesidade habitual de acudir supletoriamente a diferentes normas alleas, e mesmo á analogía, para solucionar as lagoas que frecuentemente xurdían nos procesos de xestión común do persoal.

Deste modo, materias tales como a regulación dos órganos de persoal, o acceso á función pública parlamentaria de acordo cos principios constitucionais de igualdade, mérito e capacidade, o recoñecemento dos dereitos profesionais dos empregados, tanto individuais coma colectivos, e do seu código de conduta, a definición do sistema de retribucións ou a introdución da mobilidade in-

teradministrativa, que lles permitirá aos funcionarios, por primeira vez, optar a postos de traballo noutras administracións públicas, amplían e consolidan o novo réxime xurídico da función pública parlamentaria.

■ QUE UNIDADES DA ADMINISTRACIÓN PARLAMENTARIA ESTÁN AO SERVIZO DO DEPUTADO?

Trátase dunha cuestión que está resolta no Regulamento de administración e funcionamento do Parlamento de Galicia aprobado por acordo da Mesa do Parlamento do 20 de outubro de 2008. Segundo esta norma, o letrado oficial maior, baixo a dirección do presidente e da Mesa do Parlamento, é o xefe de todo o persoal e de todos os servizos do Parlamento, agás do de Gabinete de Presidencia, e cumpre as funcións técnicas e de asesoramento dos órganos reitores deste asistido dos letrados do Parlamento adscritos á Oficialía Maior.[•]

A Oficialía Maior estrutúrase nas seguintes áreas administrativas:

- a | Dirección de Xestión Parlamentaria.
- b | Dirección de Intervención Xeral e Asuntos Económicos.
- c | Dirección de Persoal e Réxime Interior.

Aos servizos xurídicos correspóndenes as seguintes competencias:

a | O asesoramento xurídico e sobre técnica normativa e a asistencia administrativa aos órganos parlamentarios da Cámara e aos seus deputados.

b | O asesoramento xurídico, técnico e administrativo ás unidades administrativas do Parlamento.

c | A elaboración dos anteproxectos de disposicións parlamentarias e administrativas e dos acordos e das resolucións que teñan carácter xurídico e que non estean reservados por norma xurídica específica a outras unidades.

d | A elaboración das propostas de resolución dos recursos administrativos.

e | O apoio xurídico, técnico e administrativo na defensa e representación do Parlamento e da súa administración perante os órganos xurisdiccionais e o Tribunal Constitucional.

f | O apoio xurídico, técnico e administrativo á Xunta Electoral de Galicia.

g | A redacción de informes xurídicos.

Servizo de Tecnoloxías da Información

Ao Servizo de Tecnoloxías da Información correspóndelle o deseño, a programación, a organización, a proposta de adquisición, a xestión, o control e o impulso en materia de infraestruturas, equipamento e aplicacións informáticas e de servizos de telecomunicación da Administración parlamentaria e en relación coas súas redes de datos e telecomunicacións.

→ Dirección de Xestión Parlamentaria

Á Dirección de Xestión Parlamentaria correspóndelle a planificación, coordinación e supervisión dos procesos relacionados directamente coa actividade parlamentaria, a elaboración dos expedientes e da do-

[•] [ver mapas conceptuais n.º 30 a n.º 33_ páx. 141 a páx. 144]

cumentación relativos ás reunións e ás sesións dos órganos da Cámara; a función de rexistro xeral; a elaboración e edición das publicacións do Parlamento, e a xestión dos fondos bibliográficos e documentais e o arquivo parlamentario.

Correspóndenlle, tamén, a subministración, actualización e responsabilidade dos contidos correspondentes á súa área funcional, que se integran na aplicación de xestión parlamentaria e na páxina web do Parlamento.

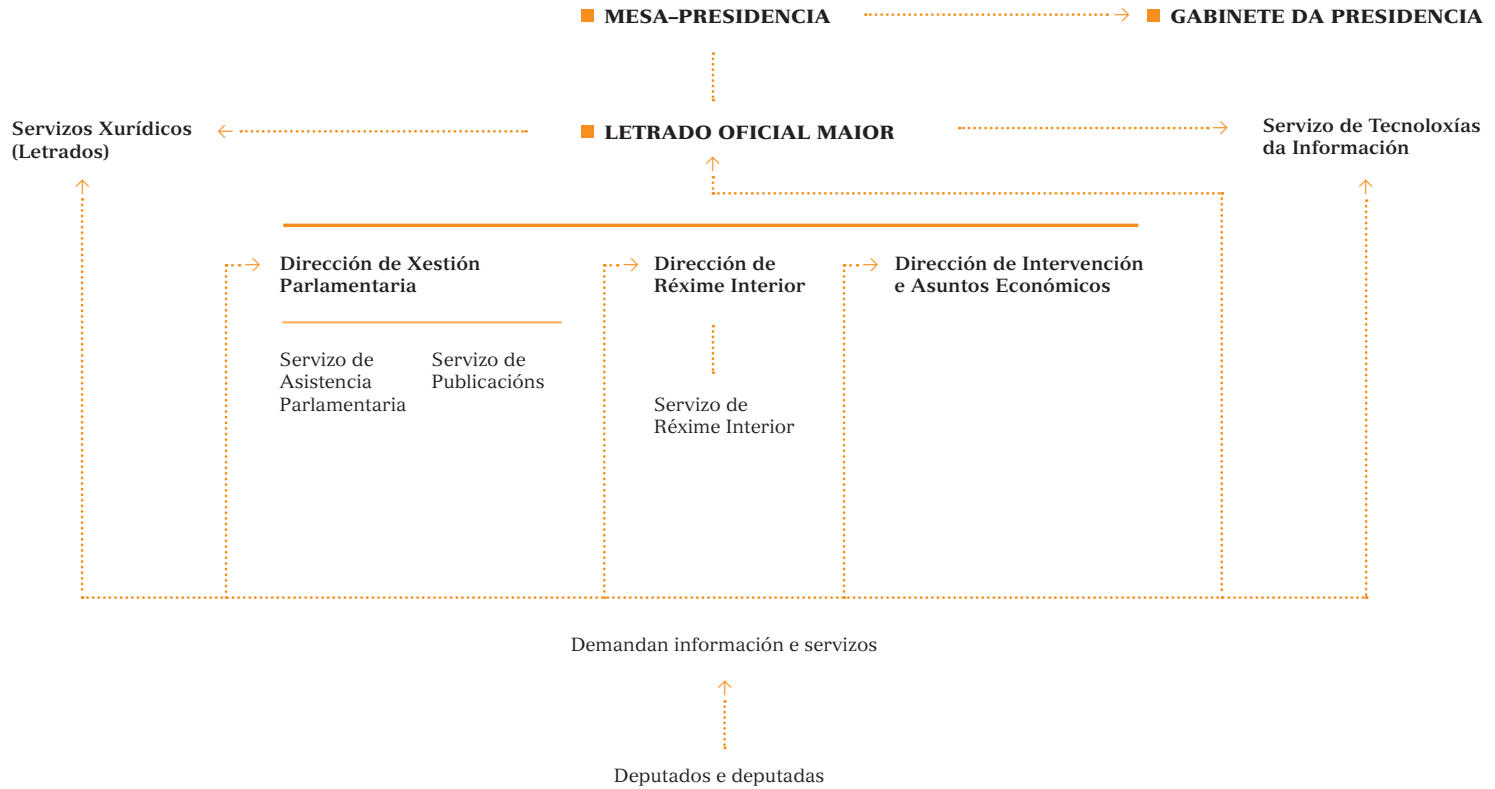
→ Dirección de Intervención Xeral e Asuntos Económicos

A esta dirección correspóndenlle a planificación, a organización, a coordinación, a xestión e o control da actividade económica e financeira do Parlamento de Galicia, así como a subministración, actualización e responsabilidade dos contidos correspondentes á súa área funcional, que se integran

na aplicación de xestión parlamentaria e na páxina web do Parlamento.

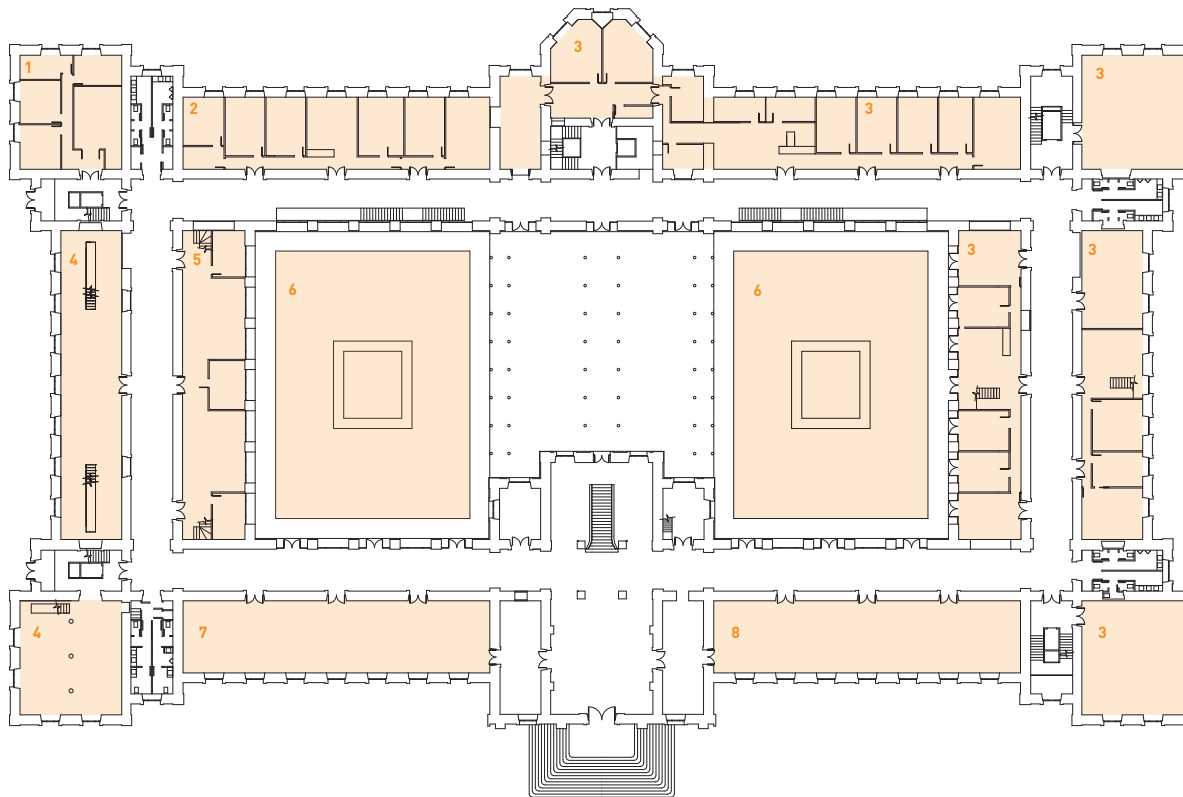
→ Dirección de Persoal e Réxime Interior

Á Dirección de Persoal e Réxime Interior correspóndenlle a planificación, organización, coordinación, xestión e supervisión en materia de recursos humanos e réxime interior, así como a subministración, actualización e responsabilidade dos contidos correspondentes á súa área funcional, que se integran na aplicación de xestión parlamentaria e na páxina web do Parlamento.

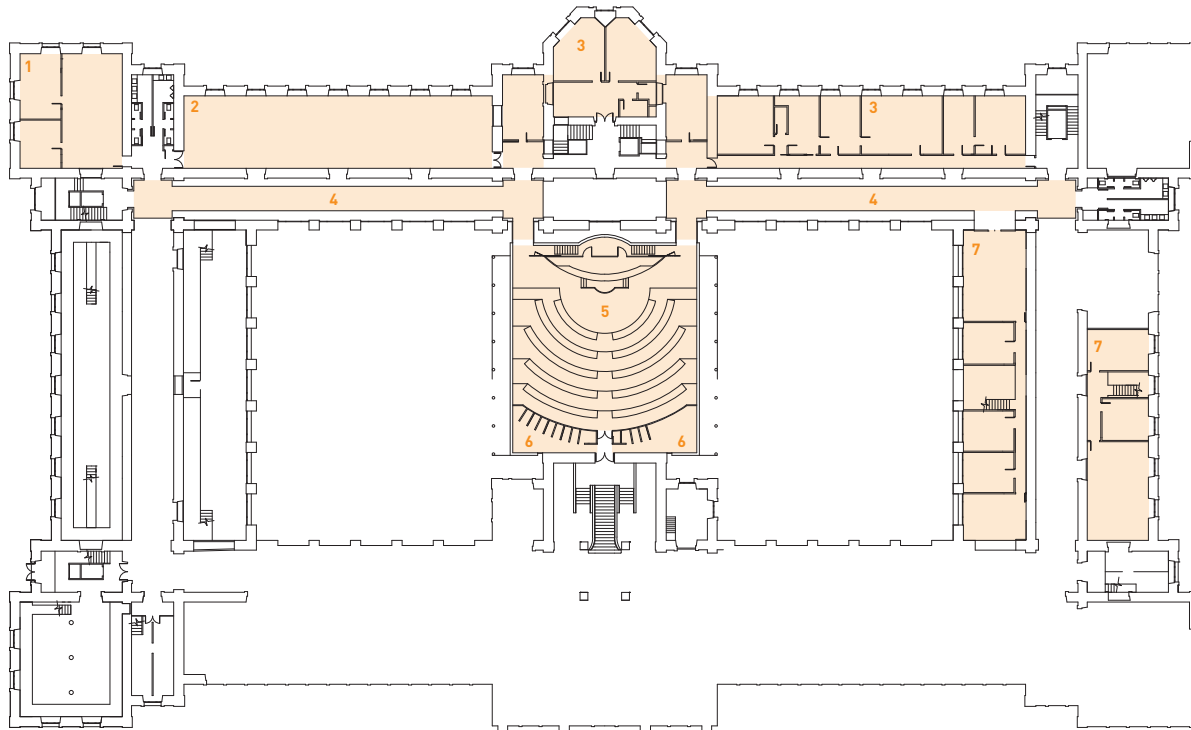
* [Ver Referencia _páx. 139]

M.c._nº 32 | PLANTA BAIXA*

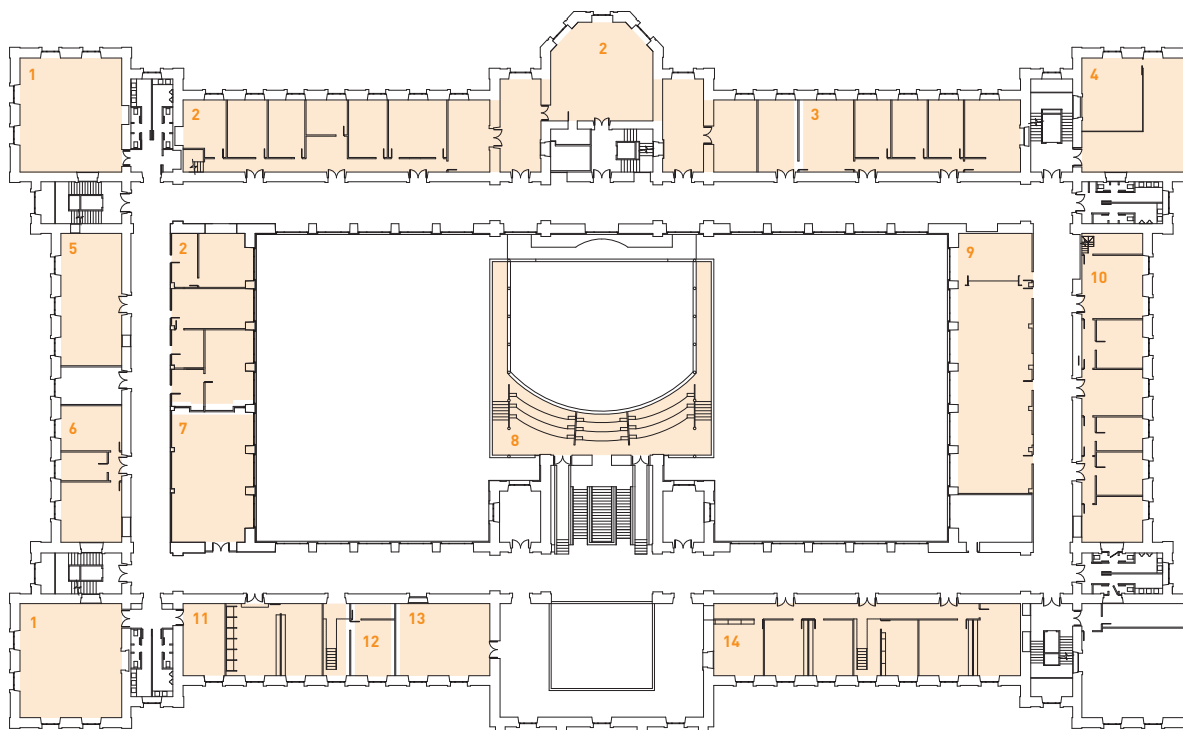

- 1 ÁREA DE SERVICIOS INFORMÁTICOS
- 2 ÁREA DE RRHH E RÉXIME INTERIOR
- 3 GRUPO PARLAMENTARIO
- 4 BIBLIOTECA
- 5 SERVIZO DE DOCUMENTACIÓN
- 6 PATIO
- 7 SALA DE USOS MÚLTIPLES
- 8 SALÓN DOS REIS

* [Ver Referencia _páx. 139]

- 1 ÁREA DE SERVICIOS INFORMÁTICOS
- 2 ÁREA DE DEPUTADOS
- 3 ÁREA DE GOBIERNO
- 4 ACCESOS AO SALÓN DE PLENOS
- 5 SALÓN DE PLENOS
- 6 CABINAS DE RADIO E TV
- 7 GRUPO PARLAMENTARIO

- 1 SALA DE COMISIÓNS
- 2 ÁREA DE PRESIDENCIA-MESA
- 3 SERVIZOS XURÍDICOS
- 4 REXISTRO XERAL
- 5 SALA DE XUNTA DE PORTAVOCES
- 6 SALAS DE PONENTIAS
- 7 SALA AZUL DE COMISIÓNS
- 8 SALÓN DE PLENOS. TRIBUNA DE PÚBLICO E PRENSA
- 9 ÁREA DE ASISTENCIA PARLAMENTARIA
- 10 ÁREA DE SERVIZOS ECONÓMICOS
- 11 SALA DE PRENSA
- 12 ENFERMERÍA
- 13 SALA DO ESTATUTO
- 14 ÁREA DE PUBLICACIÓNS

GLOSARIO DE TERMOS PARLAMENTARIOS

Absentismo

Conduta do deputado que, de modo reiterado e sen xustificación, deixa de asistir voluntariamente ás sesións do Pleno ou das comisións. Segundo o regulamento pode ser privado por acordo da Mesa dalgún ou de todos os dereitos que se lle conceden nos artigos do 8 a 11.

O Tribunal Constitucional admite a ausencia puntual dos deputados a determinadas sesións parlamentarias como manifestación dun posicionamento político lexítimo.

Abstención

Opción que o deputado pode tomar nas votacións nas que non desexa manifestarse a favor ou en contra da cuestión sometida á decisión do órgano parlamentario do que forma parte.

Acta

Documento que contén unha relación sucinta das materias debatidas, de persoas in-

tervenientes, de incidencias producidas e de acordos adoptados. No Parlamento de Galicia serán asinadas polo secretario ou polo vicesecretario, co visto e prace do presidente. No caso de que non se produza reclamación sobre o seu contido dentro dos dez días seguintes á realización da sesión, entenderase aprobada.

Administración electoral

Está constituída polos órganos previstos na Lei orgánica de réxime electoral xeral e na Lei de eleccións ao Parlamento de Galicia, e conta coa importante función de velar pola corrección do procedemento electoral e a expedición das credenciais dos deputados electos.

Alusión

Intervención no debate parlamentario que implica xuízo de valor ou inexactitudes sobre a persoa ou conduta dun deputado. A súa constatación recae no xuízo da Presidencia.

Apertura da sesión

Acto formal de inicio da reunión parlamentaria que anuncia a Presidencia do órgano no que ten lugar o debate.

Asentimento

Forma de adopción de acordos con motivo dunha votación, que consiste en considerar aprobadas as propostas da Presidencia cando, unha vez anunciadas, non susciten ningunha obxección nin oposición.

Biblioteca parlamentaria

Dependencia da Administración parlamentaria que, segundo o regulamento, debe contar cunha asignación anual no orzamento e na que se encontra a documentación bibliográfica necesaria para o desenvolvemento das funcións parlamentarias.

Boletín Oficial do Parlamento de Galicia

Publicación oficial da Cámara na que constan os documentos legislativos de control ou impulso, que ordene incluír un órgano parlamentario.

Certificación

Documento expedido polo secretario ou vicesecretario da Mesa no que se dá conta dalgún acordo parlamentario co visto e prace da Presidencia da Cámara.

Orde do día

Relación de asuntos incluídos para debate nunha determinada sesión parlamentaria. A Xunta de Galicia pode pedir que nunha sesión concreta se inclúa un asunto con carácter prioritario sempre que este cumprise os trámites regulamentarios.

Control da delegación lexislativa

Procedemento mediante o cal o Parlamento manifesta o seu criterio en relación co uso que a Xunta de Galicia fixo da delegación lexislativa feita polo Parlamento galego.

Convocatoria

Documento mediante o cal os membros dun órgano son chamados a participar nel de forma regulamentaria.

Credencial

Certificación emitida pola xunta electoral competente mediante a que se acredita a condición de electo do candidato ás eleccións.

Créditos extraordinarios

Modificación orzamentaria que require a aprobación do Parlamento. No caso de que estea disolto ou se encontre fóra de períodos de sesión, o órgano competente para a súa autorización é a Deputación Permanente.

Cuestión de confianza

Procedemento parlamentario mediante o cal o presidente da Xunta solicita a confirmación da confianza do Parlamento sobre o seu programa ou sobre unha declaración política xeral.

Cuestión de orde

Incidente que pode ser suscitado por un deputado para lle pedir á Presidencia a observancia do regulamento. Precisa da cita dos

preceptos infrinxidos, non orixina debate e a Presidencia resolve sen máis trámite.

Chamada á cuestión

Potestade da Presidencia en relación cos oradores que, no uso da palabra, abandonen a cuestión obxecto da orde do día, xa por digresións estrañas ao punto do que se trate, xa por volver sobre algo o que estivese discutido ou votado.

Chamada á orde

Potestade da Presidencia respecto dos oradores que incumpren, con motivo do uso da palabra, certos criterios da ordenación dos debates previstos no Regulamento.

Debate de totalidade

Procedemento parlamentario no que a Cámara se pronuncia con carácter xeral sobre un proxecto ou unha cuestión na súa globalidade, que dá lugar, por tanto, ao posicionamento xeral a favor ou en contra dos distintos grupos parlamentarios.

Declaración de urxencia

Procedemento que pode acordar a Mesa do Parlamento por petición da Xunta, de dous grupos parlamentarios ou dunha quinta parte dos deputados e que trae consigo que os prazos terán unha duración da metade dos establecidos con carácter ordinario.

Deputación Permanente

Órgano parlamentario que vela polos poderes da Cámara cando expire o mandato parlamentario, cando o Parlamento estea disolto ou non estea reunido por se encontrar fóra dos períodos ordinarios de sesións ou por calquera causa de forza maior que impida reunir o Pleno.

Desorde

Situación creada pola conduta de obra ou de palabra de calquera persoa que pode dar lugar á súa expulsión das dependencias parlamentarias por indicación da Presidencia. De se estimar conveniente, os servi-

zos de seguridade da Cámara levantarán as oportunas dilixencias por se os actos producidos puidesen ser constitutivos de delito ou falta.

Diario de sesións

Publicación oficial da Cámara na que se reproducen integramente, deixando constancia dos incidentes producidos, todas as intervencións e os acordos adoptados en sesións do Pleno e da Deputación Permanente.

Días hábiles

Períodos de tempo que teñen relevancia para os efectos do cómputo dos prazos regulamentarios. Exclúense os períodos nos que o Parlamento non realiza sesións, a non ser que o asunto en cuestión estivese incluído na orde do día dunha sesión extraordinaria.

Discurso

Participación dos oradores de forma persoal e de viva voz nas sesións parlamenta-

rias. Poderán producirse desde a tribuna ou desde o escano.

Empate

Resultado dunha votación que no Pleno provoca, por imperativo regulamentario, a realización dunha segunda e, de persistir aquel, a suspensión da votación durante o prazo que coide razoable a Presidencia. Transcorrido o prazo, repetirase a votación e, se de novo se produce o empate, entenderase desbotado o ditame, o artigo, a emenda, o voto particular ou a proposición de que se trate.

Escano

Localización física dos deputados no salón de plenos da Cámara. Correspóndelle a súa asignación á Mesa, oída a Xunta de Portavoces.

Estatuto do persoal

Norma xurídica con rango de lei que regula os dereitos, os deberes, as situacións, as funcións

e as competencias dos funcionarios ao servizo do Parlamento de Galicia.

Grupo parlamentario

Organización de deputados conforme a que se regula a súa participación na maior parte dos procedementos lexislativos, de impulso e control da Cámara. Non poden constituír grupo parlamentario separado deputados que pertencen a un mesmo partido ou coalición electoral. Os grupos parlamentarios deberán constar polo menos de cinco deputados, e cada deputado non poderá formar parte máis ca dun só grupo parlamentario.

Idiomas oficiais do Parlamento

O galego e o castelán son as linguas oficiais da Cámara, e os deputados poden facer uso indistintamente de ambos os idiomas.

Incompatibilidades

Actividades que segundo a lexislación electoral non poden realizarse no caso de posuír a condi-

ción de parlamentario. A súa finalidade é a de evitar os conflitos de intereses para aqueles que desempeñan un cargo público representativo.

Indisciplina

Conduta contraria ao respecto ás regras de orde establecidas polo regulamento e que pode dar lugar a sancións previstas naquela norma.

Informe da Ponencia

Documento de traballo no procedemento lexislativo no que se dá conta do criterio do ponente ou ponentes en relación co texto da iniciativa lexislativa e das emendas que se lle formulasen.

Inmunidade

Prerrogativa dos parlamentarios que, durante o seu mandato, non poden ser detidos nin retidos polos actos delituosos cometidos no territorio de Galicia, agás en caso de flagrante delito. Os deputados ademais están aforados, no tocante á súa responsabilidade penal po-

los feitos cometidos en Galicia, ante o Tribunal Superior, e, fóra dela, ante a Sala Segunda do Tribunal Supremo. A inmunidade dos deputados autonómicos non inclúe a necesidade de autorización da Cámara —suplicatorio— para que estes poidan ser procesados.

Interpelación

Iniciativa que poden presentar deputados e grupos parlamentarios, que se substancia no Pleno da Cámara e que ten por obxecto motivos ou propósitos da actuación do Executivo ou das consellarías en materias de política xeral ou cuestións de acentuada relevancia.

Interpretación do regulamento

Facultade atribuída á Mesa da Cámara que se estende á posibilidade de suplir as lagoas que o texto teña nos supostos de dúbida ou omisión.

Interrupción

Incidencia prohibida polo regulamento tanto en relación co uso da palabra dos oradores

con motivo dos seus discursos coma no tocante á realización das votacións respecto das que terminantemente se dispón que non poderán interromperse por ningunha causa.

Investidura

Procedemento polo que o Parlamento elixe de entre os seus membros o presidente da Xunta e lle outorga a súa confianza para o exercicio da xestión política.

Inviolabilidade

Garantía da que gozan os deputados, aínda despois de cesaren no seu mandato, polos votos emitidos e polas opinións manifestadas no exercicio das súas funcións.

Lectura única

Procedemento lexislativo especial aplicable a proxectos de lei que a súa natureza ou a súa simplicidade de formulación o permitan, caracterizado pola súa tramitación directa no Pleno ou ante unha Comisión.

Mesa de idade

Órgano reitor de carácter transitorio que adopta as decisións e medidas necesarias ao longo da sesión constitutiva do Parlamento de Galicia.

Moción

Iniciativa de impulso subseguinte a unha interpelación que se substancia ante o Pleno da Cámara coa finalidade de que esta manifeste a súa posición.

Moción de censura

Procedemento mediante o cal o Pleno da Cámara esixe a responsabilidade política do presidente da Xunta e designa, se é o caso, un novo presidente.

Moción de pechamento

Incidente que pode acordar a Presidencia, de acordo coa Mesa, de oficio ou por petición do portavoz dun grupo parlamentario, cando estimase que, no seo dunha discusión, un asunto está suficientemente debatido.

Pregunta

Procedemento de información mediante o que un deputado pode requirirle á Xunta sobre aspectos que non sexan de exclusivo interese persoal de quen formula a pregunta ou de calquera outra persoa singularizada, nin que supoña consulta de índole estritamente xurídica.

Promesa

Xunto á opción do xuramento de acatar e gardar fidelidade á Constitución española e ao Estatuto de autonomía para Galicia preséntase como un dos requisitos precisos para que o deputado adquiera a condición plena de tal.

Quórum

Requisito de asistencia mínima de deputados para a validez da realización das sesións dos órganos da Cámara. No Parlamento de Galicia, o quórum necesario é da metade máis un dos membros do órgano parlamentario.

Debe diferenciarse o quórum de constitución dos órganos parlamentarios antes referido do quórum de adopción de acordos, que consiste na maioría requirida de votos a favor para eles. Na Cámara galega o quórum xeral de adopción de acordos é a maioría simple, é dicir, que unha determinada proposta acade máis votos a favor ca en contra.

Reconsideración

Escrito que pode presentar un deputado ou grupo parlamentario se discrepa dos actos de cualificación e admisión a trámite que adopte a Mesa do Parlamento. A reconsideración será resolta pola Mesa, oída a Xunta de Portavoces, mediante resolución motivada.

Réplica

Rolda nos debates parlamentarios que posibilita a contradición coas argumentacións dos demais oradores. No caso galego, establécese con carácter xeral por unha soa vez e por un tempo máximo de cinco minutos.

Rexistro de intereses

Dependencia constituída na Cámara baixo a dirección directa do presidente á que se poderá acceder logo de autorización deste, oída a Mesa da Cámara, e logo de solicitude debidamente xustificada, que en ningún caso incluírá a sección referida aos bens patrimoniais dos deputados. No Parlamento de Galicia regúlase mediante un acordo da Mesa da Cámara do 8 de xuño de 1994.

Rolda de portavoces

Intervención nos debates prevista para o caso de non existir precepto específico que posibilita unha intervención dun representante de cada grupo parlamentario se non o fixo nas roldas a favor ou en contra. Á diferenza destas últimas, a súa duración non excederá de dez minutos.

Salón de sesións

Lugar reservado para a realización das sesións plenarias da Cámara e no que tomarán

asento os deputados conforme a súa adscripción a grupos parlamentarios. Así mesmo, haberá un banco especial destinado aos membros da Xunta de Galicia. Só terán acceso ao salón de sesións, ademais das persoas indicadas, os funcionarios do Parlamento de Galicia no exercicio do seu cargo e quen estea expresamente autorizado polo presidente.

Sanción

Resultado da potestade disciplinaria e de policía atribuída á Presidencia da Cámara, que pode afectar tanto os deputados que incumpran os seus deberes coma calquera outra persoa dentro do recinto parlamentario. Nos casos máis graves, de suspensión temporal da condición de deputado, as sancións poden requirir a participación da Mesa e do Pleno da Cámara.

Segredo

Deber dos deputados en relación con aquelas actuacións que segundo o disposto no re-

gulamento poidan ter o carácter de secretas. O incumprimento deste deber pode dar lugar á privación dalgún ou todos os dereitos dos deputados por acordo da Mesa.

Senado

Cámara alta das Cortes Xerais á que se lle comunica de modo formal a constitución do Parlamento de Galicia. A Cámara galega é quen de designar, mediante acordo plenario, os senadores que representarán a Galicia de conformidade co previsto no artigo 10.1.c) do Estatuto de autonomía para Galicia.

Sesión extraordinaria

Reunión realizada pola Cámara fóra dos dous períodos ordinarios de sesións. Pode ter lugar por petición da Xunta de Galicia, da Deputación Permanente ou da maioría absoluta dos membros do Parlamento. Na petición deberá figurar a orde do día que se propón para a sesión extraordinaria solicitada.

Subvención

Medio de financiamento que o Parlamento pon a disposición dos grupos parlamentarios na contía fixada pola Mesa da Cámara e tendo en consideración o número de deputados de cada un deles. Os grupos parlamentarios levarán unha contabilidade específica desta subvención, que poñerán a disposición da Mesa sempre que esta llela pida.

Uso da palabra

Facultade dos deputados que pode ser exercitada se a teñen pedida e obtida da Presidencia. Se un deputado chamado pola Presidencia non se encontrase presente, enténdese que renunciou a facer uso da palabra.

Valedor do Pobo

Órgano dependente da Cámara cuxo titular é elixido polo Pleno mediante a maioría de tres quintos dos seus membros. Controla a Administración pública de Galicia e defende os dereitos fundamentais dos galegos. A

súa relación co Parlamento canalízase a través da Comisión de Peticións.

Votación

Procedemento parlamentario para fixar o criterio da Cámara e dos seus órganos respecto dun asunto. A votación poderá ser por asentimento, ordinaria, pública ou secreta. A Presidencia pode acordar que a votación se realice a unha hora determinada, anunciada previamente. Se chegada a hora fixada o debate non estivese rematado, a Presidencia sinalará unha nova hora para a votación.

Voto ponderado

Sistema de adopción de acordos utilizado nos órganos da Cámara que non teñen composición proporcional á presenza dos grupos parlamentarios no Pleno. Consiste en atribuír tanto valor ao voto do representante do grupo como número de deputados con que conta esa facción no Pleno da Cámara.

Voto particular

O Regulamento galego utiliza esta expresión en dous sentidos diferenciados. No procedemento lexislativo é posible que, despois de aprobado o ditame da Comisión, se presenten votos particulares coa finalidade de defendelos no Pleno e recuperar textos anteriores do trámite lexislativo.

Nun contexto diferente, o regulamento prevé os votos particulares como o posicionamento dun grupo parlamentario en relación coas conclusións dunha Comisión de investigación nas que non se incluíron aqueles. O grupo proponente pode pedir que os votos particulares rexeitados se publiquen tamén no *Boletín Oficial do Parlamento de Galicia*.

BIBLIOGRAFÍA SOBRE O PARLAMENTO DE GALICIA

Ameijenda Cuns, José M.^a (1996), «Consideracións sobre a problemática de autonomía financeira das cámaras lexislativas. Referencia específica ao Parlamento de Galicia», en *REGAP: Revista galega de administración pública*, N.º 12, 33–62, ISSN 1132–8371.

Blanco Valdés, Roberto Luis (1991), «La producción legislativa del Parlamento de Galicia: Balance de una década de actividad (1981–1991)», en *Revista de las Cortes Generales*, N.º 23, 153–190, ISSN 0213–0130.

Bronfman Vargas, Alan (2003), *A función de control no Parlamento de Galicia*, Parlamento de Galicia, Santiago de Compostela, ISBN 84–9750–138–1.

Caride Puente, Juan Carlos (1994), «Apunte sobre o proxecto de lei de creación do Consello Económico e Social de Galicia», en *Dereito: Revista xurídica da Universidade de Santiago de Compostela*, Vol. 3, N.º 1, 217–228, ISSN 1132–9947.

Cólera Leirado, José Ramón (1998), «La iniciativa legislativa popular en la comunidad autónoma de Galicia». *El procedimiento legislativo: V Jornadas de Derecho Parlamentario*, 615–624, ISBN 84–7943–104–0.

Cores Trasmonte, Baldomero (1987), *Dereito autonómico de Galicia*, Edicións Xerais de Galicia, Vigo, D.L. ISBN 84–7507–294–1.

Costas Abreu, Xesús (2001), *As leis do Parlamento de Galicia (1982–2000)*, Edicións Xerais de Galicia, Vigo, ISBN 84–8302–601–5.

De Alfonso Bozzo, Alfonso (1984), «Dos años de Parlamento en Galicia», en *Revista de las Cortes Generales*, N.º 1, 220–234, ISSN 0213–0130.

Díaz Otero, Antonio (2009), «El valor jurídico del paisaje en el derecho público gallego», en *Corts: Anuario de derecho parlamentario*, N.º 21, 139–165, ISSN 1136–3339.

Fernández Rodríguez, José Julio (1999), «La conferencia para asuntos relacionados con las comunidades europeas: una vía ineficaz de participación de las comunidades autónomas», en *Dereito: Revista xurídica da Universidade de Santiago de Compostela*, Vol. 8, N.º 2, 75–95, ISSN 1132–9947,

Fernández Segado, Francisco (1990), «La disolución del Parlamento en el ordenamiento autonómico de Galicia», en *Revista de las Cortes Generales*, N.º 21, 149–218, ISSN 0213–0130.

García López, Eloy (1991), «As garantías dos representantes do Parlamento galego: a inmutabilidade parlamentaria» en *Estudios sobre o Estatuto Galego*. Xunta de Galicia, Santiago de Compostela, 235–265, ISBN 84–453–0321–X.

González Mariñas, Pablo Isidoro (2010), «Sensibilidade rexional na Unión Europea», *Criterios, res publica fulget: revista de pensamento político y social*, ISSN 1695–1840, N.º 11, 185–203.

Gude Fernández, Ana (2003), «Las comisiones de investigación en el parlamento de Galicia». *Anuario da Facultade de Dereito da Universidade da Coruña*, ISSN 1138-039X, N.º 7, 467-480

Meilán Gil, José Luis, e Rodríguez-Arana Muñoz, Xaime (1988). *O Dereito estatutario galego*, Parlamento de Galicia, Santiago de Compostela, D.L. 1988. ISBN 84-505-7277-0

Pereira Menaut, Antonio Carlos (1981), «¿Cuál es, en la práctica, la potestad legislativa de las comunidades autónomas?» *La Ley: Revista jurídica española de doctrina, jurisprudencia y bibliografía*. ISSN 0211-2744, N.º 4, 1981, 992-1000.

Portero Molina, José Antonio (1991), «O sistema electoral». Na obra colectiva *Estudios sobre o Estatuto Galego*. Xunta de Galicia, 1991. ISBN 84-453-0321-X, 207 - 214

Ruiz Miguel, Carlos (1999), *O dereito público de Galicia*, Universidade de Santiago de Compostela, 1997. ISBN 84-8121-657-7.

Sarmiento Méndez, Xosé Antón (2003), *O Estatuto de Galicia: 20 anos de parlamento e xustiza constitucionais*, Edicións Xerais de Galicia, Vigo, 2003. ISBN 84-8302-975-8

Teixeiro Piñeiro, Anxo (1988), *O Parlamento de Galicia*, Ir Indo Edicións S.A. ISBN 84-7680-007-X

Vilas Nogueira, José, e outros (1994), *O sistema político galego: as institucións*, Edicións Xerais de Galicia, Vigo. 1994. ISBN 84-7507-777-3

